

national
museum
wales
amgueddfa
cymru

Adroddiad Ariannol 2012/13

Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd

Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP

+ 44 (0) 29 2039 7951

Big Pit: Amgueddfa Lofaol Cymru

Blaenafon, Torfaen NP4 9XP

+ 44 (0) 1495 790 311

Amgueddfa Lechi Cymru

Gilfach Ddu, Llanberis, Gwynedd LL55 4TY

+ 44 (0) 1286 870 630

Amgueddfa Genedlaethol y Glannau

Ffordd Ystumllwynarth, Ardal Forwrol, Abertawe SA1 3RD

+ 44 (0) 1792 638950

Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru

Sain Ffagan, Caerdydd CF5 6XB

+ 44 (0) 29 2057 3500

Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru

Stryd Fawr, Caerllion NP18 1AE

+ 44 (0) 1633 423 134

Amgueddfa Wlân Cymru

Dre-fach Felindre, Llandysul, Sir Gaerfyrddin SA44 5UP

+ 44 (0) 1559 370 929

Y Ganolfan Gasgliadau

Nantgarw, Rhondda Cynon Taf CF15 7QT

+ 44 (0) 29 2057 3651

Cyhoeddwyd yn 2013 gan

Amgueddfa Cymru, Parc Cathays, Caerdydd. CF10 3NP

© Amgueddfa Genedlaethol Cymru

Cynhyrchu: Mari Gordon

Dylunio: Andrew Griffiths Design

Argraffu: Minuteman Press

Cedwir pob hawl. Ni chaniateir atgynhyrchu, storio mewn system adfer na throsglwyddo unrhyw ddarn o'r cyhoeddiad hwn mewn unrhyw ffurf neu trwy unrhyw fodd boed yn drydanol, yn fecanyddol neu fel arall, heb yn gyntaf geisio caniatâd ysgrifenedig Amgueddfa Cymru neu ddeiliad/deiliaid yr hawlfraint, neu fel y mae'r gyfraith yn ei ganiatáu. Dylid gyrru unrhyw ymholiadau eraill at yr Adran Gyhoeddiadau, Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, CAERDYDD CF10 3NP.

Mae'r Adroddiad Ariannol hwn ar gael ar ein gwefan:

www.amgueddfacymru.ac.uk

Argraffwyd yr Adroddiad hwn ar bapur â Thystysgrif Amgylchedd ISO 14001. Fe'i gwnaed o ffibr pren o goedwigoedd cynaliadwy, mae'n bydradwy a gellir ei ailgylchu.

the national
museum
wales
amgueddfa
cymru

ADRODDIAD ARIANNOL BWRDD YMDDIRIEDOLWYR AMGUEDDFA CYMRU

Cefndir Statudol ac Ymgysylltiad Rhanddeiliaid

Sefydlwyd Amgueddfa Cymru trwy Siarter Frenhinol ym 1907, ac mae'n parhau i fod wedi'i chofrestru fel endid cyfreithiol ac elusen o dan yr enw hwn (Rhif Siarter Brenhinol RC000369, Rhif Elusen 525774, Rhif TAW GB 783 4541 10). Enw cyhoeddus cyfredol y sefydliad yw Amgueddfa Cymru.

Mae'n elusen gofrestredig annibynnol, ac yn cael ei hariannu'n bennaf trwy gymorth grant gan Lywodraeth Cymru fel Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru (CNLC).

Ei hamcan craidd, a nodir yn y Siarter Frenhinol, yw 'hyrwyddo addysg y cyhoedd'. Mae hyn yn golygu datblygu ei chasgliadau, gofalu amdanynt, eu hastudio a chynnal mynediad atynt er lles cymdeithas, a hynny am byth. Mae'r Siarter (1907, a ddiwygiwyd ym 1991 a 2006) yn nodi y dylid cyflawni hyn:

- (i) yn bennaf, trwy sicrhau cynrychiolaeth gynhwysfawr i wyddoniaeth, celfyddyd, diwydiant, hanes a diwylliant Cymru neu sy'n berthnasol i Gymru, ac
- (ii) yn gyffredinol, trwy gasglu, cofnodi, diogelu, egluro a chyflwyno gwrthrychau a phethau a gwybodaeth gysylltiedig, boed yn gysylltiedig â Chymru ai peidio, y bwriedir iddynt hybu gwell dealltwriaeth a hyrwyddo ymchwil.

Ymgysylltiad rhanddeiliaid yw congflaen Gweledigaeth Amgueddfa Cymru o hyd. I'r perwyl hwn, parhaodd Cynllun Gweithredol 2012/13 â'r broses o weithredu'r Cynllun Ymgynghori, y Polisi a'r Cynllun Gweithredu Perchnogaeth. Mae'r Polisi yn egluro'r gwerthoedd, yr egwyddorion a'r technegau cyfranogi allweddol a lywiodd brif weithgareddau ymgynghorol Amgueddfa Cymru ar gyfer 2012/13. Roedd y Cynllun Gweithredu Perchnogaeth ar gyfer 2012/2013, a ddatblygwyd yn gyfochrog â'r Cynllun Gweithredol, yn egluro'r rhaglen o weithgarwch ymgysylltu â'r cyhoedd ledled Amgueddfa Cymru. Yn ystod y cyfnod hwn roedd pwyslais arbennig ar ymgysylltu â rhanddeiliaid er mwyn helpu i lywio project sylweddol i ailddatblygu Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru.

Nodau ac Amcanion

Blaenoriaethau cyfredol Amgueddfa Cymru, a nodir yn ei Gweledigaeth, yw:

- **creu amgueddfeydd byw** lle mae'r casgliadau'n adrodd eu straeon mewn ffordd gliriach, a'r ymwelwyr yn profi bywyd ddoe a heddiw ac yn archwilio gwahanol bosibiliadau ar gyfer y dyfodol
- **datblygu casgliadau llewyrchus** sy'n cael eu defnyddio'n dda, sy'n gynaliadwy ac sy'n tyfu
- **canfod llwybrau i wneud synnwyr o'r byd** gan ddefnyddio amrywiaeth o gyfryngau sy'n addas ar gyfer gwahanol ddulliau dysgu, er mwyn creu mynediad cyfartal i'r casgliadau
- **dysgu trwy rannu** ein cynlluniau a'n dulliau o weithio ag ymwelwyr, er mwyn creu ffyrdd ystyrlon i'r amrywiaeth o bobloedd sydd wedi ymgartrefu yng Nghymru ddefnyddio'r casgliadau
- **cyfathrebu** fel y daw Amgueddfa Cymru'n adnabyddus ledled y byd fel canolfan ddysg o safon ryngwladol
- **tyfu trwy ddysgu** wrth blannu a dathlu sgiliau dysgu wrth wraidd ein holl waith
- **adeiladu ar ein hadnoddau** er mwyn creu sail gadarn a chryf i gyflawni ein Gweledigaeth ar gyfer y deng mlynedd nesaf a thu hwnt.

Safleoedd Amgueddfa Cymru

Yn ystod 2012/13 roedd Amgueddfa Cymru yn gweithredu saith o amgueddfeydd yn uniongyrchol ar hyd a lled Cymru:

Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd

Mae Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn unigryw ymysg amgueddfeydd cenedlaethol y DU o ran ehangder ei harddangosfeydd celfyddydol, archaeoleg a gwyddoniaeth.

Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru, Sain Ffagan, Caerdydd

Mae Sain Ffagan, un o amgueddfeydd awyr agored mwyaf blaenllaw Ewrop, yn rhan o'n grŵp o bum amgueddfa hanes cymdeithasol a diwydiannol. Gall ymwelwyr archwilio a mwynhau dros 2,000 o flynyddoedd o hanes mewn deugain a mwy o adeiladau o Fôn i Fynwy sydd wedi'u hailgodi yma.

Big Pit: Amgueddfa Lofaol Cymru, Blaenafon, Torfaen

Mae hen bwll glo cyflawn Big Pit yn rhan ganolog o Safle Treftadaeth y Byd, Blaenafon. Dan arweiniad cyn-lowyr, caiff ymwelwyr eu tywys dros 90 metr i grombil tywyll y ddaear, er mwyn cael blas ar y tywyllwch dudew yr oedd y glowyr yn gweithio ynddo ddydd ar ôl dydd.

Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru, Caerllion, Casnewydd

Mae Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru wedi arddangos casgliad cyfoethog o ddarganfyddiadau Rhufeinig ers 150 o flynyddoedd a mwy – gan gynnwys cerfluniau, arysgrifau, cerrig bedd, deunyddiau adeiladu, mosaig labrinth, offer milwrol, crochenwaith, gwydr a gemwaith.

Amgueddfa Lechi Cymru, Llanberis, Gwynedd

Adroddir hanes y diwydiant llechi yng ngweithdai gwreiddiol chwarel Dinorwig. Yn ogystal â'r ffowndri, gefeiliau, siediau a'r olwyn ddŵr fwyaf ar dir mawr Prydain sy'n dal i weithio, gall ymwelwyr weld crefftwyr yn arddangos eu sgiliau holli a thrin llechi â llaw.

Amgueddfa Wlân Cymru, Dre-fach Felindre, Sir Gaerfyrddin

Yng nghalon cefn gwlad y gorllewin, mae'r amgueddfa hon yn adrodd hanes y clwstwr o ddeugain melin oedd yng nghyffiniau Dre-fach Felindre ar un adeg. Melin Cambrian – yr unig felin sydd wedi parhau ar waith yn gyson ers y cychwyn – yw cartref yr Amgueddfa bellach.

Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, Ardal Forwrol Abertawe

Mae Amgueddfa Genedlaethol y Glannau yn rhan ganolog o adfywiad Ardal Forwrol Abertawe. Hen warws rhestredig ar y glannau wedi'i gysylltu ag adeilad newydd, cyfoes o lechi a gwydr, yw cartref yr Amgueddfa. Fe'i hagerwyd yn Hydref 2005, penllanw strategaeth ddeng mlynedd o fuddsoddiad gwerth £40m yn ein pum amgueddfa gymdeithasol a diwydiannol ledled Cymru.

Hefyd mae gan Amgueddfa Cymru Ganolfan Gasgliadau Genedlaethol yn Nantgarw, Rhondda Cynon Taf, sy'n agored i'r cyhoedd trwy drefniant. Ar ben hynny, rydym yn gweithio mewn partneriaeth gyda sefydliadau lleol ym mhob cwr o'r wlad, gan gynnwys Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam.

Llwyddiannau'r Flwyddyn

Llwyddodd ein saith amgueddfa genedlaethol i ddenu 1.75 miliwn o ymweliadau yn 2012/13, y cyfanswm uchaf erioed ers cyflwyno'r polisi mynediad am ddim ym mis Ebrill 2001.

2007/8	2008/9	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
1,672,677	1,524,806	1,641,053	1,656,340	1,690,026	1,745,315

Cyflwynodd Amgueddfa Cymru y polisi mynediad am ddim wyth mis ynghynt na Lloegr – cam arloesol sydd wedi bron â dyblu'r ffigurau ymwelwyr amgueddfeydd cenedlaethol Cymru. Mae'r ymrwymiad hwn i hyrwyddo mynediad i bawb i hanes a diwylliant Cymru cyn gryfed ag erioed heddiw, ac mae'r polisi'n rhan o gynllun gweithredu Llywodraeth Cymru ar gyfer 2011/16, y Rhaglen Lywodraethu.

Yn 2001/2, cafwyd ymgyrch farchnata mynediad am ddim a arweiniodd at 88% yn fwy o ymwelwyr – o 764,599 i 1,430,428 – o fewn deuddeg mis. Mae'r momentwm wedi parhau, a chyflymu mewn gwirionedd. Yn 2012/13, cafwyd mwy o ymwelwyr nag erioed ag amgueddfeydd cenedlaethol Cymru.

Mae taro'r cydbwysedd cywir rhwng diwallu anghenion a disgwyliadau ymwelwyr ffyddlon sydd gennym eisoes a denu cynulleidfaoedd newydd yn hollbwysig o ran cynyddu'r niferoedd a hefyd, o fewn y cyfanswm hwnnw, cynyddu nifer yr ymwelwyr o'r categorïau economaidd gymdeithasol C2, D ac E.

Yn 2000/01, bu llai na 250,000 o ymweliadau gan bobl o'r grwpiau llai cefnog hyn. Dros y blynyddoedd, mae'r ffigur hwn wedi cynyddu i dros 500,000 – un o bob tri ymweliad.

Un llwyddiant arbennig yw datblygiad parhaus yr Amgueddfa Gelf Genedlaethol newydd ar lawr uchaf Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Mae wedi bod yn boblogaidd iawn gyda chynulleidfaoedd newydd. Daeth 368,441 o ymwelwyr i Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn 2010/11 a 477,399 yn 2012/13. Mae nifer yr ymwelwyr wedi cynyddu 108,958 yn y cyfnod dwy flynedd hwn, sef cynnydd o 29.6% ers 2010/11.

Llwyddodd Amgueddfa Wlân Cymru i ddenu dros 34,000 o ymweliadau am y tro cyntaf. Mae nifer yr ymwelwyr â'r Amgueddfa hon yn Nyffryn Teifi wedi cynyddu 236% ers 2000/01.

Ymwelodd y nifer uchaf erioed o ymwelwyr ag Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, sef 271,452 o ymwelwyr, a denodd Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru 71,992, sef y mwyaf erioed o ymwelwyr â'r amgueddfa hon.

Gyda'i gilydd cafodd y saith amgueddfa genedlaethol sylw 2,000 a mwy o weithiau yn y wasg yn 2012/13, sy'n gyfwerth â Gwerth Hysbysebu o tua £2 filiwn.

Dyma flas ar uchafbwyntiau eraill y flwyddyn:

- Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru oedd hoff amgueddfa y DU yn ôl y cylchgrawn defnyddwyr *Which?*
- Cadarnhad o gynnydd llwyddiannus i Gronfa Dreftadaeth y Loteri ar gyfer y project Creu Hanes i ailddatblygu Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru. Mae'r Gronfa wedi cadarnhau cyllid o £12 miliwn tuag at broject £25.5 miliwn – y grant mwyaf i gael ei ddyfarnu erioed gan y Gronfa yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymrwymo £6.9 miliwn i'r project, ac rydym yn disgwyl cyflwyno ceisiadau i sefydliadau eraill yn ystod y ddwy flynedd nesaf. Credwn mai hwn yw'r project amgueddfa mwyaf cyffrous yn y DU ar hyn o bryd. Bydd yn creu amgylchedd dysgu unigryw yn Sain Ffagan, a fydd yn cyflwyno hanes pobl Cymru mewn ffordd gwbl newydd. Bydd y casgliadau archaeoleg a bywyd gwerin cenedlaethol yn cael eu harddangos gyda'i gilydd ar safle awyr agored, am y tro cyntaf erioed yn unrhyw le, ac yn rhoi cyfle i ymwelwyr archwilio dros 200,000 o flynyddoedd o hanes Cymru mewn ffyrdd newydd arloesol.
- Lansio Gweddnewid Dyfodol Plant, strategaeth Amgueddfa Cymru i gefnogi cyfranogiad mewn gweithgareddau diwylliannol ar gyfer plant, pobl ifanc a theuluoedd mewn tldi yn ystod 2012-2015. Mae Amgueddfa Cymru wedi bod yn gweddnewid dyfodol plant erioed drwy eu galluogi i brofi bywyd yn y gorffennol a'r presennol. Rydym wedi ymrwymo ers blynyddoedd lawer i greu llwybrau er mwyn galluogi plant Cymru i gyfranogi mewn gweithgareddau diwylliannol a chyfoethogi drwyddynt.
- Amgueddfa Lechi Cymru yn dathlu deugain mlynedd ers agor ei drysau am y tro cyntaf i'r cyhoedd. Canolbwyntiodd y dathliadau ar yr hyn sydd wedi digwydd yn ystod y pedwar degawd diwethaf yn yr Amgueddfa, gan roi sylw i'w sefydlu a rôl amgueddfeydd yn ein cymunedau heddiw.
- Ymweliad taith gyfnewid y Fflam Olympaidd â Big Pit: Amgueddfa Lofaol Cymru ar gyfer ei harhosiad amser cinio cyntaf yng Nghymru. Fe'i croesawyd gan y gymuned leol, ysgolion, cynghorwyr lleol, staff yr Amgueddfa a chyfryngau'r byd.

Gweithio mewn Partneriaeth

Yn 2012/13, parhaodd Amgueddfa Cymru i weithio gyda phartneriaid ar hyd a lled Cymru a thu hwnt er mwyn dangos y casgliadau cenedlaethol mewn lleoliadau amrywiol. Mae gennym sawl partneriaeth allweddol amlwg ar waith i gyflawni hyn.

Parhawyd i weithio gyda Llywodraeth Cymru ar eu hadolygiad o'r cynllun Cyfoeth Cymru Gyfan. Eleni, mae cyfanswm y gyllideb wedi dyblu i £200,000 yn sgil cymorth Cronfa Dreftadaeth y Loteri yng Nghymru. Bydd y cynllun yn ein galluogi i gyflwyno'r casgliadau cenedlaethol mewn canolfannau ledled Cymru, gan gynnwys Llangollen, y Fenni a Chas-gwent.

Mae'r cydweithrediad ag Amgueddfa Wrecsam yn parhau i fynd o nerth i nerth. Trefnwyd dwy arddangosfa llwyddiannus yno ac mae dwy arall ar y gweill yn 2013/14.

Ym mis Chwefror 2013, arwyddodd Amgueddfa Cymru Gytundeb Lefel Gwasanaeth gydag Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro, a oedd yn adlewyrchu'r newidiadau yn y bartneriaeth ar gyfer Oriol y Parc ers y Cytundeb gwreiddiol yn 2008. Gwnaed gwelliannau i arwyddion Oriol y Parc ac mae templed wedi'i lunio bellach ar gyfer pob arddangosfa newydd a gwell sylw gweledol i rôl Amgueddfa Cymru. Mae cynllun marchnata wedi'i baratoi i gadarnhau cyfrifoldebau'r naill barti a'r llall ac mae cynllun codi arian wedi'i ddatblygu i'r Awdurdod Parc Cenedlaethol ei roi ar waith.

Yn 2012/13 dechreuwyd symud oddi wrth thema arddangosfa blwyddyn o hyd, i'w disodli gan dair arddangosfa annibynnol. Mae hwn wedi bod yn fodel llawer mwy llwyddiannus, gan ddenu 32,867 o ymwelwyr â'r oriel gan gynrychioli cyfradd drosi o 16% o gyfanswm yr ymwelwyr ag Oriol y Parc.

Dechreuodd y rhaglen gydag arddangosfa *Graham Sutherland*, rhwng Ebrill a Gorffennaf 2012, a oedd yn fersiwn lawnach o'r arddangosfa yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Dyma'r tro cyntaf i arddangosfa lawn am Graham Sutherland gael ei chynnal yn Oriol y Parc, a chafodd groeso cynnes.

Rhwng mis Gorffennaf a mis Hydref 2012, cynhaliodd Oriol y Parc yr arddangosfa fenthyg gan Amgueddfa Cymru, *John Piper: Mynyddoedd Cymru*. Roedd yr arddangosfa hon yn boblogaidd iawn a diddorol oedd dangos gwaith o un parc cenedlaethol (Eryri) yng nghyd-destun un arall. Yn ogystal â'r prif weithiau yn y sioe, benthycwyd dau baentiad gan Piper o Dyddewi o gasgliad y Llyfrgell Genedlaethol, a dangoswyd detholiad bychan o waith Sutherland ei hun a oedd yn ategu gwaith Piper.

Cynhaliwyd *Tir Newydd: Celf Tirlun yng Nghymru er 1970* rhwng Hydref 2012 a Mawrth 2013. Dangoswyd rhai o'r enghreifftiau gorau o dirluniau cyfoes a ysbrydolwyd gan Gymru, gan gynnwys gwaith gan Richard Long. Roedd yr arddangosfa hon yn llwyddiannus iawn ymhlith grwpiau addysgol o bob oedran.

Rhannwyd yr arddangosfa ddiweddaraf yn ddwy ran – *Bwrw Gwreiddiau: Sutherland a'r Dirwedd Ramantaidd* yn yr oriel flaen, gyda'r oriel gefn yn cael ei neilltuo ar gyfer dangos gwaith ffilm o'r casgliad *A Setting* gan Anthony Shapland, a dyma'r tro cyntaf i Amgueddfa Cymru ei arddangos ers ei gaffael. Mae *Bwrw Gwreiddiau* yn edrych ar sut roedd gwaith Sutherland yn Sir Benfro yn ystod yr 1930au yn hollbwysig i ddatblygiadau celfyddyd tirluniau ehangach yng Nghelf Prydain hanner cyntaf yr ugeinfed ganrif ac mae'n cynnwys benthyciad pwysig gan Oriol Tate.

Rydym yn parhau i ddatblygu ein gwaith partneriaeth rhyngwladol. Yn dilyn arddangosfa deithiol hynod llwyddiannus i UDA, rydym yn gweithio eto gyda'r American Federation of Arts ar daith arfaethedig o dirluniau Prydeinig. Mae pedwar lleoliad yn UDA bellach wedi arwyddo Llythyrau o Fwriad i dderbyn yr arddangosfa, y bwriedir ei hagor yn ystod gwanwyn 2015.

Ym mis Mawrth 2013, lanswyd arddangosfa, *Wales Land of the Red Dragon*, yn Amgueddfa Three Gorges yn Chongqing, Tsieina.

Fformat y Cyfrifon

Caiff y cyfrifon eu paratoi o dan Adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Oriellau 1992 ar ffurf a bennir gan Lywodraeth Cymru gyda chymeradwyaeth y Trysorlys. Mae copi o'r Cyfarwyddyd Cyfrifon ar gael ar gais gan Gyfarwyddwr Cyllid Amgueddfa Cymru. Mae'r cyfrifon yn cydymffurfio â gofynion y Datganiad o Arferion Cymeradwy (SORP 2005) 'Cyfrifyddu ac Adrodd gan Elusennau'.

Wedi'u hymgorffori i ffigurau cyfunol Amgueddfa Cymru mae canlyniadau masnachu'r is-gwmni sy'n llwyr eiddo i'r Amgueddfa, sef Mentrau Amgueddfeydd ac Oriellau Cenedlaethol Cymru Cyf (Mentrau AOCC Cyf). Y cwmni hwn sy'n gweithredu holl weithgareddau masnachu Amgueddfa Cymru. Mae cyfran yr Amgueddfa o Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyfyngedig), sef 50%, yn rhan o'r ffigurau cyfunol hefyd. Dyma fenter ar y cyd, a gyfyngir gan warant, gyda Dinas a Sir Abertawe, a'i phrif bwrpas oedd datblygu'r amgueddfa newydd yn Abertawe.

Canlyniadau Ariannol ar gyfer y Flwyddyn

£295,000 oedd adnoddau all-daliadau cyfunol net Amgueddfa Cymru yn y flwyddyn ariannol hon (£1,836,000 yn 2011/12). Daeth cyfanswm o £29,441,000 o adnoddau i mewn i'r Amgueddfa (£30,426,000 yn 2011/12) a gwariwyd cyfanswm o £29,657,000 (£28,510,000 yn 2011/12), a chyfran gwariant net y fenter ar y cyd oedd £79,000 (£80,000 yn 2011/12). Y gostyngiad net mewn cyllid ar gyfer y flwyddyn ar ôl ystyried yr holl enillion a cholledion wedi'u gwireddu a heb eu gwireddu oedd £10,114,000 (cynnydd net o £392,000 yn 2011/12). £87,274,000 oedd balansau'r gronfa ar 31 Mawrth 2013 (£97,388,000 ar 31 Mawrth 2012).

Prif weithgareddau Mentrau AOCC Cyf ar gyfer y flwyddyn oedd gwerthiant yn siopau Amgueddfa Cymru, arlwyio mewnlol a chontract, parcio ceir, trwyddedu lluniau, llogi corfforaethol, prydlesu a hawliau ffilmio. Gwnaeth y cwmni elw (cyn cymorth rhodd i Amgueddfa Cymru) o £415,000 ym mlwyddyn ariannol 2012/13 (£491,000 yn 2011/12). Mae'r gostyngiad hwn yn adlewyrchu effaith ansicrwydd economaidd parhaus, diffyg hyder defnyddwyr ac amodau masnachu anodd, yn enwedig o ran llogi corfforaethol, prydlesu corfforaethol a ffrydiau incwm ffilmio. Roedd costau wedi'u rheoli'n dda.

Dangosyddion Perfformiad

Fel sefydliad dysg, mae Amgueddfa Cymru yn parhau i ymrwymo i fonitro a gwerthuso ein gwaith mewn ffyrdd meintiol ac ansoddol. Tra bod ein dangosyddion perfformiad meintiol yn dangos darlun o berfformiad, mae data ansoddol o astudiaethau achos yn parhau i ddarparu golwg fanylach a chyfle i bwysu a mesur ein gwaith a'i gyfoethogi.

Yn ystod 2012/13, fe wnaethom barhau i ddefnyddio fframwaith gwerthuso sy'n manteisio ar y ddau dull hyn. Bydd y pecyn hwn a'r targedau a bennwyd ar gyfer 2013/14 a thu hwnt, mewn cyfnod o gyni ariannol sylweddol yn y sector cyhoeddus, yn parhau i ganolbwyntio ar atgyfnerthu ein perfformiad rhagorol hyd yma, gan geisio sicrhau gwell canlyniadau i bobl Cymru trwy gyflawni ein Gweledigaeth tymor hir.

Fel y nodwyd ynghynt, 1,745,315 oedd cyfanswm yr ymweliadau â'n safleoedd yn 2012/13 (1,690,026 yn 2011/12), yr uchaf erioed o gymharu â tharged o 1,600,000. Cafwyd 1,895,877 o ymweliadau â'r wefan yn ystod yr un cyfnod (1,648,896 yn 2011/2012), sy'n dangos y graddau cynyddol y mae ymwelwyr yn parhau i ddewis cyrchu gwybodaeth am ein gwaith ar-lein.

Mae ein gwaith ar wasanaethu'r sector addysg ffurfiol yn dal i ddenu niferoedd sylweddol o ymwelwyr, gyda 218,630 o ymweliadau addysg ffurfiol (248,425 yn 2011/2012), er bod hyn yn is na'r targed o 235,000 ac yn adlewyrchu tuedd o lai o ymweliadau addysg ffurfiol ymysg darparwyr dysgu y tu allan i'r ystafell ddosbarth yng Nghymru. Cafwyd 215,289 o ymweliadau addysg anffurfiol (209,400 yn 2011/12), a oedd ymhell dros y targed o 170,000. Ar ben hynny, cymerodd 53,663 o bobl ran mewn gweithgareddau addysgol dan arweiniad Amgueddfa Cymru a gynhaliwyd mewn llefydd y tu allan i'n hamgueddfeydd (32,981 yn 2011/12), sy'n well na'r targed o 30,000.

Er bod ein holl gasgliadau wedi'u cofnodi'n unol â chanllawiau'r Ymddiriedolaeth Casgliadau, rydym wedi parhau â'r rhaglen o roi'r holl gofnodion ar gyfrifiadur. Y nod yw sicrhau bod lefelau priodol o gofnodion cyfrifiadurol ar gyfer y gwrthrychau sydd yng nghasgliadau Amgueddfa Cymru. Yn ystod 2012/13, ac ar sail casgliad o 5.1 miliwn o eitemau, llwyddwyd i greu cofnodion cyfrifiadurol o 49.8% o'r casgliadau i safon stocrestr (46.8% yn 2011/12).

Benthycwyd eitemau i gyfanswm o 312 o leoliadau (312 yn 2011/2012), sydd ychydig yn uwch na'r targed o 310.

Buddsoddiad Cyfalaf

Fel sail i gyflawni'r Weledigaeth, mae rhaglen o waith cyfalaf yn parhau, gyda'r uwchgyllun cyfalaf yn canolbwyntio ar Sain Ffagan fel amgueddfa hanes genedlaethol i Gymru.

Dyma rai o brojectau'r Cynllun Cyfalaf yn ystod y flwyddyn:

- Cynnal profion 5 mlynedd ar gylchedau trydanol, gwaith rhagofalon tân a darparu pwmp gwres aer yn Sain Ffagan, a gyllidwyd gan noddwr.
- Cynlluniau i ailddatblygu Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru yng Nghaerllion; bydd y project hwn yn cael ei ddatblygu yn y blynyddoedd nesaf.
- Mae'r rhan fwyaf o'r buddsoddiad cyfalaf yn ystod 2012/13 wedi canolbwyntio ar Sain Ffagan. Bydd yn cael ei ddatblygu yn safle sy'n adrodd hanes ein pobl a'n gwlad o'r cyfnod cynnar hyd heddiw. Bydd y datblygiad yn gwella'r hyn a gynigir yn Sain Ffagan trwy gyflwyno'r adeiladau a'r casgliadau hanes cymdeithasol cyfredol yng nghyd-destun ehangach hanes cenedlaethol Cymru.
- Bydd llawer o'r casgliadau archaeolegol yn cael eu symud o Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd a'u hail-arddangos yn Sain Ffagan er mwyn adrodd stori fwy cyflawn. Y nod yw bodloni disgwyliadau ymwelwyr sydd am ddysgu mwy am wreiddiau Cymru a pham ei bod yn wlad mor amrywiol heddiw.

Blaenoriaethu Adnoddau

Ers pennu blaenoriaethau'r Weledigaeth bum mlynedd yn ôl, mae Amgueddfa Cymru wedi adolygu dyraniadau'r gyllideb yn barhaus er mwyn mynd ati i gyflawni'r blaenoriaethau hynny ac mae trosiant naturiol staff a blaenoriaethu recriwtio i swyddi gwag ynghyd â'r defnydd o arbedion yn y gyllideb yn ystod y flwyddyn, wedi hwyluso'r gallu i newid. Mae hyn yn mynd law yn llaw ag ymgais i gael mwy o hyblygrwydd o fewn cyllidebau, trwy leihau costau staff a chostau sefydlog eraill.

Roedd y gostyngiadau yn y grantiau gan Lywodraeth Cymru dros y tair blynedd o 2011/12 ymlaen yn sbardun pellach i'r broses. Cynigiwyd diswyddiadau gwirfoddol yn 2012/13, yn dilyn ymarferiad tebyg yn 2010/11 a 2011/12.

Mewn ymateb i'r angen i newid pwyslais gwaith Amgueddfa Cymru i ymateb i'r newid yn nisgwyliadau ei hymwelwyr a'r heriau heb eu tebyg sy'n wynebu pob sefydliad sector cyhoeddus yng Nghymru yn sgil yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, dechreuodd Amgueddfa Cymru ymgynghoriad 90 diwrnod gyda'i staff a'i phartneriaid ym mis Ionawr 2013 ar strwythur newydd arfaethedig ar gyfer y sefydliad.

Prisio Asedau Sefydlog

Yn ôl polisi cyfrifyddu Amgueddfa Cymru ar brisio Asedau Sefydlog, rhaid i asedau eiddo gael eu hailbrisio gan arbenigwyr bob pum mlynedd. Nid yw'r broses ailbrisio bob pum mlynedd yn berthnasol i asedau eraill gan gynnwys asedau treftadaeth a'r rhai dan benawdau ehangach fel offer, cerbydau neu osodiadau a ffitiadau eraill. Mae'r polisi cyfrifyddu yn cynnwys darpariaeth hefyd i ddefnyddio mynegeion i addasu'r asedau hynny sydd wedi'u hailbrisio'n broffesiynol, yn y blynyddoedd rhwng yr ailbrisiadau proffesiynol bob pum mlynedd.

Cafodd asedau sy'n gysylltiedig ag eiddo eu hailbriso'n broffesiynol ar 31 Mawrth 2011.

Nid yw'r asedau treftadaeth a gafwyd cyn 1 Ebrill 2001 wedi eu cyfalafu, ac mae asedau treftadaeth a brynwyd neu a gafwyd fel rhoddion ers y dyddiad hwnnw wedi cael eu cofnodi ar sail eu cost neu brisant. Nid yw'r Ymddiriedolwyr yn credu bod modd cyfiawnhau costau sylweddol prisio casgliad mor fawr o asedau treftadaeth, ar sail cost a budd, i gael yr hyn a fyddai'n ddim mwy na phris ar un eiliad benodol mewn amser. Yn unol â Safon Adrodd Ariannol (FRS) 30 ar asedau treftadaeth, trafodir datgeliadau yn Nodyn 10 y cyfrifon.

Adlewyrchir y buddiant sydd gan Amgueddfa Cymru yn yr eiddo yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau gan y gyfran o 50% sydd ganddi yn y cwmni menter ar y cyd gyda Dinas a Sir Abertawe. Mae Nodyn 8 y cyfrifon yn dangos manylion y buddiant yn y gyd-fenter hon.

Caffael Sbesimenau

Gwnaed nifer o gaffaeliadau arwyddocaol yn ystod y flwyddyn. Unwaith eto, dim ond trwy gymorth hael cefnogwyr hirdymor fel Ymddiriedolaeth Derek Williams, y Gronfa Gelf, Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol a Chronfa Dreftadaeth y Loteri y bu modd prynu'r gweithiau celf drutaf. Mae Amgueddfa Cymru yn parhau i ddefnyddio ei Grant Caffael Sbesimenau yn fedrus iawn i ddenu cyllid ychwanegol gan sawl trydydd parti er mwyn gwella ac ychwanegu at y casgliadau cenedlaethol.

Dyma rai o'r caffaeliadau pwysig:

- Dau baentiad olew, *Plasty Margam, Morgannwg, tua'r De a Plasty Margam, Morgannwg, tua'r Gogledd*, yr Ysgol Brydeinig, diwedd y 17eg ganrif. Prynwyd drwy Sotheby's am £218,500 gyda grant o £123,500 gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri a £75,000 gan y Gronfa Gelf.
- Penddelw Marmor, John Gibson (1790-1866), Joseph Ablett (1773-1848), tua 1830. Prynwyd mewn arwerthiant am £5,000. Cynigiwyd y penddelw hwn yn flaenorol i Amgueddfa Cymru yn y 1980au am £15,000, ond teimlwyd bod y pris hwnnw'n rhy ddrud.
- Pedwar ysgeintiwr, arian, George Wickes, Llundain, 1730. Prynwyd am £25,000 gyda chymorth grant o £10,000 gan y Gronfa Gelf. Mae'r ysgeintwyr yn rhan o ddarn canol bwrdd Bodolwyddan (NMW A 51194), a brynwyd gan Amgueddfa Cymru yn Efrog Newydd gyda chymorth Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol a'r Gronfa Gelf ym 1995.
- Jwg llaeth, Gwaith Tsieina Nantgarw, wedi'i addurno gan Thomas Pardoe, 1821-23, prynwyd am £5,000. Gellir cymharu'r gwaith addurniadol gyda darluniau a dyfrlliwiau mewn arddull debyg gan Pardoe yng nghasgliad Amgueddfa Cymru.
- Gwaith celf mewn gwydr wedi'i chwythu â llaw a gwydr cast, *Panel Ffossil*, Steffen Dam (g. 1961), 2010. Prynwyd am £10,000 gyda chymorth grant o £5,000 gan Ymddiriedolaeth Derek Williams.
- Cyfres o chwe phrint, *Cyfres Enwaedu Benywod*, Paula Rego (g. 1935), 2009. Prynwyd y gyfres hon gan Marlborough Fine Art, Llundain, am £17,000 gyda chymorth grant o £8,500 gan Ymddiriedolaeth Derek Williams.
- Olew ar gynfas, pren, geso a gwydr, *Haniaethol Gwyn (Y Teulu Brenhinol yn Windsor)*, Keith Coventry (g. 1958), 1994. Prynwyd am £9,360 gyda chymorth grant o £4,680 gan Ymddiriedolaeth Derek Williams.
- Fâs borslen goffaol, wedi'i haddurno ag enamel fencai, *Bywyd Llonydd gyda Thair Fâs Tsieineaidd II*, Felicity Aylieff (g. 1954), 2011. Prynwyd am £25,000. Darparodd Ymddiriedolaeth Derek Williams £11,500 tuag at y gost a rhoddwyd grant o £5,000 gan y Gronfa Gelf.
- Nobl Harri IV: canfuwyd yn 2009 ar safle adeiladu yn y Drenwydd, Powys. Yn gwbl gyfoes â gwrthryfel Owain Glyndŵr; mae arian bath aur Harri IV (1399-1413) yn brin iawn a dyma'r cyntaf i gael ei gofnodi sy'n tarddu o Gymru. Prynwyd am £10,000.

- Penglog Ichthyosaur dau gan miliwn oed a ganfuwyd yn Larnog ym Mro Morgannwg. Roedd yr ymlusgiaid morol hyn yn ysglyfaethwyr pwysig mewn moroedd Jwrasig. Prynwyd am £6,500.
- Sbesimen mowntiedig o Mouflon o Ddenmarc, a brynwyd ar gyfer yr arddangosfa deulu dros dro, *O Blith y Bleiddiaid*. Credir bod y Mouflon yn un o ddau gyndaid bridiau defaid domestig modern. Prynwyd am £3,290.

Gweithgarwch Ymchwil

Mae ymchwil Amgueddfa Cymru'n gwneud cyfraniad allweddol at wella dealltwriaeth o dreftadaeth, diwylliant ac amgylchedd naturiol Cymru a'i lle yn y byd, ac at gefnogi diddordeb cyhoeddus a chynyddol yn y meysydd hyn. Mae ymchwil wrth wraidd ein holl weithgareddau, a hygredded Amgueddfa Cymru fel amgueddfa genedlaethol. Diolch i'n gwaith ymchwil hanfodol mewn meysydd fel tacsonomeg, niwmismateg a hanes celf, mae Amgueddfa Cymru yn gallu cefnogi ymchwil ar y lefel uchaf mewn prifysgolion lle nad oes cymaint o bwyslais ar y pynciau hynny mwyach.

Bydd amrywiaeth eang o weithgarwch ymchwil yn parhau yn 2013/14, a fydd yn ategu themâu ein rhaglenni caffael ac arddangos yn ogystal â'n gweithgareddau craidd eraill. Gall sawl project tymor hirach barhau am rai blynyddoedd. Mae Bwrdd Ymchwil yn meithrin ac yn monitro gweithgarwch ymchwil, ac yn sicrhau bod ymchwil yn cefnogi'n Gweledigaeth ac yn derbyn cymaint o adnoddau ag sy'n bosibl o fewn cyllidebau cyfyngedig.

Ar ôl cael ein cydnabod yn Sefydliad Ymchwil Annibynnol (hynny yw, yn gyfwerth â phrifysgol) gan Gyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau a Chyngor Ymchwil yr Amgylchedd Naturiol, mae fframweithiau ymchwil ar gyfer ein holl feysydd pwnc wedi'u clustnodi yn y meysydd hynny lle gall ymchwil wneud y cyfraniad mwyaf defnyddiol at gyflawni'r Weledigaeth. Cyflwynir croestoriad o rai o'r projectau yma.

Celf

- Cwpan aur o 1662 a'i gyd-destun: cyflwynwyd i eglwys y plwyf yn y Trallwng gan Thomas Davies, asiant yr East India Company yng Ngorllewin Affrica a pherchennog planhigfa yn Barbados.
- Cyhoeddiad ar gerameg Gymreig yn y casgliad, gan gynnwys agweddau ar hanes cymdeithasol, dulliau gweithgynhyrchu a threfniant ffatrioedd, i gyd-fynd â deucanmlwyddiant porslen Cymreig ynghyd â'r aildehongliad o Oriol Cerameg Cymru.
- Project ymchwil ar y cyd 'Ymchwilio a Datgelu' sy'n ymwneud ag ymchwil ac ail-arddangos paentiadau o'r casgliad o gelf Ffrengig o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg gan chwe myfyriwr ôl-raddedig o Brifysgol Bryste, a gyllidwyd gan fwrsari o £5,000 gan Gymdeithas yr Haneswyr Celf.
- Parhau â'r ymchwil i ddeunyddiau a thechnegau Richard Wilson, ei gyfoeswyr a'i ddilynwyr, gan arwain at arddangosfa unigryw yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd i ddathlu trichanmlwyddiant yr artist yn 2014.
- Dadansoddiad pelydr-X arloesol o'r casgliad o borslen Cymreig mewn partneriaeth â Chanolfan Dadansoddi Archaeolegol a Fforensig Prifysgol Cranfield, er mwyn gwella'r broses o briodoli a dyddio gwrthrychau yn y casgliad a deall eu harwyddocâd yng nghyd-destun arloesedd gwyddonol cyfoes.
- Sefydlu Grŵp 56 Cymru, gydag ymchwil trylwyr i archifau'r grŵp, wrth baratoi am arddangosfa yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.
- Celf ac archifau Graham Sutherland: eu gosod yn y cyd-destun ehangach o gelf yr ugeinfed ganrif ac ystyried y posibiladau o ddehongli drwy gasgliadau archifol.

Archaeoleg a Niwmismateg

- Aneddiadau palaeolithig yng Nghymru: cyhoeddi canlyniadau'r gwaith cloddio yn Ogor Pontnewydd, Sir Ddinbych. (Oxbow Books/Monograff Amgueddfa Cymru).
- Anheddiad o'r Oes Efydd Ddiweddar yn Llan-faes, Bro Morgannwg: rhaglen ymchwil ôl-gloddio.
- Gwaith ymchwil i arferion casglu ac offrymu'r Oes Efydd a'r Oes Haearn yng Nghymru: Burton, Langstone, erthyglau'r Cynllun Henebion Cludadwy/Trysor.
- Gwaith ymchwil ôl-gloddio ar dref Rufeinig Caer-went, Sir Fynwy: adroddiad ar y fforwm-basilica (gyda Prifysgol Caerdydd); anheddiad sifil Bulmore a Mynwent y Coed, Caerllion.
- Gwaith ymchwil ar aneddiadau a diwylliant Oes y Llychlynwyr/y canoloesoedd cynnar yng Nghymru: Crannog Llyn Syfaddan, Powys a Llanbedr-goch, Ynys Môn.

- *'Free Reins and Guiding Hands: Chariot fittings from Western and Central Britain'*. Ysgoloriaeth ymchwil PHD a ariennir gan AHRC mewn partneriaeth â Phrifysgol Caerlŷr.
- Catalogio a chyhoeddi celc o ddarnau arian canoloesol o'r Fenni, Sir Fynwy, wedi'u caffael trwy'r Ddeddf Trysorau.

Bioamrywiaeth a Bywydeg Gyfundrefnol

- Project a ariennir gan Sefydliad Leverhulme i ddarparu gwefan adnabod gwllithod Prydain ac ymchwilio i berthynas esblygol rhwng ffawna Prydain a ffawna tir mawr Ewrop.
- Tacsonomeg ac ecoleg fflora diatom Ynysoedd Prydain, gan roi sylw arbennig i ecoleg afonydd Cymru. Yn cynnwys parhad o'r project a ariennir gan Ewrop i leddfu asideiddio afon Gwy a phroject i greu gwefan i adnabod diatomau Prydain.
- Tacsonomeg a chyfundrefnau planhigion prin Cymru a rhai sydd mewn perygl, ac o rywogaethau cymhleth o fewn fflora Prydain, yn enwedig y Crwynllys. Ar hyn o bryd mae'r gwaith hwn yn cynnwys partneriaethau â Phrifysgol Bryste, Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru a Chymdeithas Fotaneg Ynysoedd Prydain.
- Cyfrannu at raglenni bioamrywiaeth Tiriogaethau Tramor Prydain ar fflora a ffawna Ynysoedd y Malvinas/Falkland: rhestri gwirio a thacsonomeg cennau, rhestri gwirio a thacsonomeg mwsoglau, tacsonomeg a bioddaearyddiaeth polycetiaid morol. Cefnogir y gwaith hwn gan Sefydliad Shackleton, Ymddiriedolaeth Ynysoedd Falkland gyda chymorth Canolfan Cymru ar gyfer Ymchwil i'r Amgylchedd, Bangor.
- Cyfraniadau at dacsonomeg a ffylogenedd Pryfed Dawns (Empididae) ac yn enwedig eu rôl o ran deall bioddaearyddiaeth ymlediad cyfandirol ôl-Gondwana yn hemisffer y de. Partneriaeth â'r Muséum National d'Histoire Naturelle de Paris.
- Tacsonomeg a chyfundrefnau pryfed sy'n sugno sudd planhigion: llawlyfr i'r *British Auchenorrhyncha* a monograff o'r pryfed cennau meddal o'r rhanbarthau Palaeartig a dwyreiniol.
- Tacsonomeg a ffylogenedd molysgiaid deufalf morol, gan gynnwys tacsonomeg rhywogaethau cemosymbiotic ac adolygiad o'r uwch-deulu Tellinoidea.

Daeareg

- Nodweddion a phwysigrwydd metamorffeg lefel isel yng Nghymru ac mewn lleoliadau geotectonig tebyg eraill ledled y byd (mewn cydweithrediad â Phrifysgol Bryste ac Universidad de Buenos Aires, yr Ariannin).
- Esblygiad ac affinedd tiffurfiau Peri-Gondwanaidd yn Ynys Môn a Phen Llŷn. Astudiaeth geocemegol, petrolegol ac isotopig o ddaeareg Neoproterozoïg a Phalaeozoïg gynnar, gan gynnwys adolygiad o fap daearegol Arolwg Daearegol Prydain o Ynys Môn (mewn partneriaeth ag Arolwg Daearegol Prydain, Amgueddfa Hanes Natur Dresden, yr Almaen a Phrifysgol Caerdydd).
- Dadansoddiad tacsonomaidd o fraciopodau, trilobitau a bryosoaid ar gyfer project rhyngwladol 'Traethawd ar Baleontoleg Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn' er mwyn cyflenwi data i'w ddefnyddio wrth asesu cydberthnasau ffawna mewn tirweddau Peri-Gondwanaidd (mewn cydweithrediad â Choleg y Drindod, Dulyn a'r Amgueddfa Hanes Natur, Llundain).
- Tarddiad, mwynoleg a metamorffeg lefel isel dyddodion manganîs o Gromen Harlech a chymhariaeth â dyddodion tebyg yn nhirweddau Megwma Nova Scotia (mewn cydweithrediad â Phrifysgol Acadia, Nova Scotia, Canada).
- Tarddiad ac arwyddocâd elfen y garreg las ryolitig o Gôr y Cewri trwy ddefnyddio petrograffeg a geocemeg lawn a mwynol (mewn cydweithrediad â Phrifysgol Birmingham, y Brifysgol Agored a Phrifysgol Aberystwyth).
- Planhigion ffosil, eu tacsonomeg, eu hesblygiad a'u rôl mewn perthynas â dehongli newid yn yr hinsawdd ddoe a heddiw. Ar hyn o bryd trwy Broject Cydberthnas Ddaearegol Rhyngwladol sy'n ymchwilio i fflora Carbonifferaidd dwyrain a gorllewin Ewrop.

Gwasanaethau Casgliadau

- Cadw biofocylau mewn casgliadau a gedwir mewn hylif.
- Gweddillion pladdwyr mewn casgliadau hanes natur.

Diwydiant

- Ehangu arolygon o safleoedd mwynoloddio metel y Canolbarth a'r Gogledd-ddwyrain i'r Gorllewin a'r De, gan wella dealltwriaeth o'r diwydiant hwn a sefydlu teipoleg o nodweddion. Cyhoeddiad wedi'i ariannu gan Cadw (wedi'i ysgrifennu ar y cyd ag Ymddiriedolaeth Archaeolegol Dyfed a Chomisiwn Brenhinol Henebion Cymru).
- Tri thraethawd, *Shipbuilding, From Sail to Steam* a *HMS Hamadryad*, yn *Reclaiming History from the Sea*, cyhoeddiad Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru.

Bywyd Gwerin

- Cynrychiolaeth cymunedau, gan gynnwys rhai heb gynrychiolaeth ddigonol, trwy arddangosiadau a phrojectau wedi'u curadu ar y cyd; rôl casglu cyfoes yn y broses hon ac ymchwilio i'r canlyniadau.
- Dyddio a chatalogio doliau â gwisgoedd Cymreig o'r 19eg ganrif o gasgliadau cyhoeddus o bob cwr o'r DU ac yn Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru. Bydd y gwaith hwn yn ateb galw'r cyhoedd am wybodaeth awdurdodol yn seiliedig ar ymchwil empirig drylwyr.
- Gwaith ymchwil i gefndir hanesyddol gorsaf heddlu Ffynnon Taf a chyfraith a threfn yng Nghymru.

Codi Arian a Gwirfoddolwyr

Roedd 2012/13 yn flwyddyn ariannol lwyddiannus arall o ran codi arian i Amgueddfa Cymru, gyda'r gwaith wedi'i arwain gan yr Adran Codi Arian a Datblygu. Derbyniwyd rhoddion a chymynroddion o £849,000 mewn arian parod, £301,000 mewn asedau treftadaeth ac £8,000 o nwyddau eraill fel rhoddion. Yn ogystal â'r incwm a dderbyniwyd, sicrhawyd addewidion newydd o £528,000 yn ystod y flwyddyn.

Derbyniodd Amgueddfa Cymru 182 o roddion arian parod, mewn nwyddau ac addewidion yn ystod 2012/13. Roedd y rhoddion allweddol yn cynnwys £142,300 gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri tuag at brynu dau baentiad o Blasty Margam. Mae Cronfa Dreftadaeth y Loteri hefyd wedi addo £498,061 ar gyfer y dyfodol drwy'r Cynllun Sgiliau Garddwriaeth Treftadaeth tuag at hyfforddi prentisiaid mewn sgiliau garddio treftadaeth mewn cydweithrediad â nifer o erddi ledled Cymru.

Mae rhoddion sylweddol eraill yn cynnwys £20,000 gan Marcol Asset Management tuag at adleoli Tafarn y Vulcan i Sain Ffagan, £35,981 gan Ymddiriedolaeth Leverhulme tuag at Slugspec, cynhyrchu canllaw adnabod gwllithenni yn Ynysoedd Prydain, £15,000 gan Sefydliad Charles Hayward tuag at adfer cyfarpar wyneb glo yn Big Pit a £7,000 gan Western Cork tuag at Weithgareddau Addysg i Deuluoedd yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Derbyniwyd dros £300,000 mewn cymynroddion.

Croesawodd y cynllun Noddwyr ddau gyd-aelod a thri aelod oes ychwanegol a rhagorodd 5% ar ei darged codi arian, gan godi cyfanswm o £36,838. Yn ogystal â ffioedd ymaelodi, addawodd a rhoddodd y Noddwyr £16,300 ychwanegol tuag at brojectau ac arddangosfeydd amrywiol ar draws yr amgueddfeydd.

Datblygwyd cysylltiadau gyda llawer o sefydliadau corfforaethol a statudol newydd, ynghyd â chynnal rhaglen effeithiol o geisiadau i Ymddiriedolaethau a Sefydliadau ar yr un pryd. Cefnogodd y tîm Codi Arian a Datblygu geisiadau am gyllid ar gyfer projectau amrywiol ar draws yr amgueddfeydd a gweithio gyda gwahanol adrannau curadurol ar fentrau strategol mawr law yn llaw â phrojectau a gweithgareddau llai.

Ym mis Rhagfyr, croesawodd Amgueddfa Cymru benodiad Cyfarwyddwr Datblygu, sydd wedi canolbwyntio ar drefnu ymgyrch codi arian ar gyfer Project Ailddatblygu Sain Ffagan. Hon fydd yr ymgyrch fwyaf i Amgueddfa Cymru ei chynnal (£3 miliwn). Erbyn diwedd y flwyddyn, codwyd cyfanswm o £939,856 drwy arian parod ac addewidion, gan gynnwys £50,000 gan y Cyfeillion a £30,000 gan Gronfa Gymunedol Tirlenwi Lafarge Aggregates Ltd. Dros yr haf, roedd £5,000 wedi'i godi drwy apêl punt y pen hwyliog ymhlith y cyhoedd.

Parhaodd Cyfeillion Amgueddfa Cymru i gefnogi ein gwaith mewn tair prif ffordd.

- Fel llysgenhaddon dros waith Amgueddfa Cymru, gan ddarparu rhaglen o sgysiau, teithiau a gweithgareddau eraill sy'n ategu gweithgareddau addysgol Amgueddfa Cymru
- Trwy ddarparu grŵp o wirfoddolwyr i gefnogi gwaith Amgueddfa Cymru. Mae Cyfeillion yn cyfarfod a chyfarfarch grwpiau ac unigolion, fel grwpiau Cyfeillion amgueddfeydd eraill ac ymwelwyr achlysurol, a hefyd yn helpu staff curadurol gydag amryw weithgareddau. Mae'n bwysig nodi ein bod yn ystyried hyn yn ychwanegiad gwerthfawr at ein gwaith.
- Trwy roi cymorth ariannol i nifer o brojectau ac, eleni, gan gyfrannu'n hael at broject Creu Hanes yn Sain Ffagan a noddi'r datganiadau ar yr organ yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Bu Cydlynnydd Gwirfoddolwyr Amgueddfa Cymru hefyd yn gweithio gyda chydweithwyr i wella'r cyfleoedd i wirfoddoli yn sylweddol. O ganlyniad, derbyniodd Amgueddfa Cymru 3,271 awr o gyfraniad gan

wirfoddolwyr yn ystod 2012/13. Roedd hyn yn adlewyrchu gwaith tu ôl i'r llenni mewn adrannau curadurol, myfyrwyr ar leoliadau rhan-amser yn datblygu eu cyfleoedd profiad gwaith a gwirfoddolwyr blaen y tŷ fu'n cynnig teithiau tywys o amgylch yr arddangosfeydd. Mawr yw dyled Amgueddfa Cymru iddynt am eu hymrwymiad i'r elfen hon o'n gweithgareddau sydd ar gynydd.

Perfformiad Talu Prydlon

Mae Amgueddfa Cymru'n dilyn amcanion cod ymarfer *Better Payment* Trysorlys Ei Mawrhydi a'i nod yw talu anfonebau dilys o fewn 30 diwrnod o'u derbyn. Deg diwrnod calendr oedd cyfartaledd yr amser a gymerwyd i dalu anfonebau yn ystod 2012/13 (saith niwrnod yn 2011/12), sy'n cynnwys 96% (yn ôl nifer) o anfonebau a dalwyd o fewn 30 diwrnod (98% yn 2011/12). Ni wnaed taliadau llog dan y Ddeddf Taliadau Hwyr o Ddyledion Masnachol (Llog) 1998 (£Dim yn 2011/12).

Adroddiad ar Gynaliadwyedd

O 2012/13 ymlaen, mae'n ofynnol i bob corff cyhoeddus yng Nghymru gynnwys Adroddiad Cynaliadwyedd yn ei Adroddiad Ariannol yn unol â'r canllawiau a bennir gan Drysorlys EM yn *Public Sector Annual Reports: Sustainability Reporting Guidance*. Mae'r canllawiau hyn yn cyd-fynd ag ymrwymadau Llywodraeth Werdd sy'n berthnasol i gyrrff Llywodraeth Ganolog. Mae'r adroddiad hwn wedi'i lunio yn unol â'r canllawiau hynny.

Nod Amgueddfa Cymru yw creu amgueddfeydd cynaliadwy trwy ddatblygu arferion cynaliadwy ar gyfer y saith amgueddfa a hyrwyddo ffordd o fyw gynaliadwy drwy'r arddangosfeydd, digwyddiadau a rhaglenni addysg, er enghraifft helpu ysgolion i hyrwyddo Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy drwy ei phroject SCAN. Mae Amgueddfa Cymru yn gweithio'n agos gyda phartneriaid megis Cynnal Cymru, Sustrans a'r Ymddiriedolaeth Garbon ar faterion datblygu cynaliadwy.

Hefyd, nod llawer o ymchwil craidd Amgueddfa Cymru yw gwella dealltwriaeth o'r amgylchedd naturiol a diwylliannol, er enghraifft ymchwil i newid yn yr hinsawdd.

Mae gan Amgueddfa Cymru Fforwm Datblygu Cynaliadwy sy'n ystyried materion, gwneud argymhellion i'r cyfarwyddwyr ac Ymddiriedolwyr yn unol â hynny a sbarduno datblygiad polisi. Mae'r Fforwm yn weithgar drwy hyrwyddo arferion datblygu cynaliadwy ar draws pob safle drwy ei Hyrwyddwyr Cynaliadwyedd.

I gael rhagor o wybodaeth am sut mae Amgueddfa Cymru yn mynd ati i greu amgueddfa gynaliadwy, gan gynnwys y Datganiad Amgylcheddol, ewch i www.amgueddfacymru.ac.uk/cynaliadwyedd.

Perfformiad

Mae gwarchod trysorau'r genedl ac agor ein drysau i 1.7 miliwn o ymwelwyr y flwyddyn yn defnyddio llawer o ynni. Mae Polisi Ynni Amgueddfa Cymru wedi'i fabwysiadu fel cam mawr ymlaen tuag at wella effeithlonrwydd ynni, ac fel prawf o gefnogaeth Amgueddfa Cymru i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr. Mae Amgueddfa Cymru'n cymryd rhan yng Nghynllun Effeithlonrwydd Ynni yr Ymrwymiad Lleihau Carbon (CRC).

Yn ystod y flwyddyn, cyhoeddodd Asiantaeth yr Amgylchedd Dabl Cynghrair Perfformiad yr Ymrwymiad Lleihau Carbon ar gyfer y DU ar gyfer 2011/12, gydag Amgueddfa Cymru yn llwyddo i gyrraedd y safle uchaf ar gyfer sefydliadau diwylliannol, ac o fewn yr 20% uchaf o sefydliadau yn gyffredinol. Roedd y llwyddiant hwn yn cydnabod bod Amgueddfa Cymru wedi lleihau ei hallyriadau a'r camau cynnar a gymerwyd fel gosod systemau mesur awtomatig. Yn 2012/13, roedd cynnydd o 3.0% yng nghyfanswm yr allyriadau, oherwydd cynnydd yn y defnydd o nwy yn adlewyrchu'r tywydd garw a gafwyd yn ystod y flwyddyn. Gostyngodd y defnydd o drydan 4.4% yn 2012/13, gan adlewyrchu mentrau fel cyflwyno paneli solar yn nau o'n safleoedd a gweithredu uned gwresogi a phŵer cyfunol am flwyddyn lawn yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Llwyddodd Amgueddfa Cymru i leihau ei gwastraff tirlenwi 23.2% yn 2012/13, yn dilyn gostyngiad o 12.3% yn 2011/12. Cynyddodd cyfanswm y gwastraff yn 2012/13 8.4%, yn bennaf yn sgil cael gwared ar lawer o hen ddodrefn, cyfarpar a gwastraff arall o Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd – ni anfonwyd dim i safleoedd tirlenwi.

Gostyngodd y defnydd o ddŵr 34.6% yn 2012/13, yn dilyn gostyngiad o 15.1% yn 2011/12.

Mae'r tablau isod yn darparu gwybodaeth ariannol ac anariannol manwl am allyriadau nwyon tŷ gwydr, gwastraff a'r defnydd o adnodd y mae pen draw iddo (dŵr). Mae data allyriadau cwmpas 1 a chwmpas 2 ynghylch nwyon tŷ gwydr wedi'i gael o gronfa ddata CRC Amgueddfa Cymru, mae allyriadau cwmpas 3 wedi'u cyfrifo gan ddefnyddio ffigurau milltired blynyddol a ddarparwyd gan y cyflenwr llogi ceir, y data gwastraff wedi'i gasglu o adroddiadau gwastraff safleoedd unigol, a data defnydd o ddŵr wedi'i gael o wybodaeth ar filiau.

Allyriadau Nwyon Tŷ Gwydr		2012/13	2011/12	2010/11
Dangosyddion anariannol (tCO ₂)	Allyriadau Cwmpas 1 (Uniongyrchol) – nwy	1,763	1,430	1,415
	Allyriadau 2 (Anuniongyrchol) – trydan a brynwyd	3,732	3,903	4,203
	Allyriadau Cwmpas 3 (Teithio busnes)	36	36	36
	Cyfanswm	5,531	5,369	5,654
Defnydd cysylltiedig o ynni (kWh'000)	Nwy	9,540	7,732	7,650
	Trydan	7,109	7,434	8,007
	Cyfanswm	16,649	15,166	15,657
Dangosyddion ariannol (£)	Nwy	296,370	216,011	164,322
	Trydan	644,728	617,046	591,541
	Ffi gweinyddu CRC	1,290	1,290	1,290
	Teithio ar Fusnes Swyddogol	175,775	166,418	172,184
	Cyfanswm	1,118,163	1,000,765	929,337

Targedau a Pherfformiad

Mae Datganiad Amgylcheddol Amgueddfa Cymru wedi gosod targed, sef cynhyrchu 2% yn llai o CO₂ trwy ynni a chludiant bob blwyddyn. Yn 2012/13 roedd cynnydd o 3.0% ar ôl gostyngiad o 5.1% yn 2011/12. Er i'r defnydd o drydan ostwng 4.4% yn 2012/13, cynyddodd y defnydd o nwy o 23.3%, yn bennaf oherwydd gaeaf anarferol o hir a chaled.

Mae'r gostyngiad yn y defnydd o drydan wedi'i gyflawni drwy dulliau amrywiol, gan gynnwys gosod uned gwres a phŵer cyfunol yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn 2011/12, gosod paneli solar yn Big Pit a'r Ganolfan Gasgliadau yn 2012/13 ac yn Sain Ffagan ac Amgueddfa Genedlaethol y Glannau yn y blynyddoedd blaenorol, rhaglen dreigl o newid hen oleuadau am rai modern ynni isel, a chyfres o fentrau TG o 2011/12 ymlaen, gan gynnwys uwchraddio cyfarpar serfwyr a gweithredu Rhwydwaith Argraffyddion yr Amgueddfa, a arweiniodd at ddefnyddio llawer llai o argraffwyr.

Mae Amgueddfa Cymru wedi annog dulliau teithio cynaliadwy ar gyfer teithiau i'w safleoedd gan ymwelwyr a staff ers rhai blynyddoedd. Parhawyd â hyn yn 2012/13, gyda Sain Ffagan yn lansio cynllun teithio'n hyrwyddo teithio cynaliadwy ar gyfer ymwelwyr a staff fel rhan o'r project aildatblygu, ac Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn ennill Her Feicio Caerdydd, sef cystadleuaeth i weithleoedd i gymell y nifer fwyaf o staff i seiclo. Hefyd, uwchraddiodd Amgueddfa Cymru ei chyfarpar fideo-gynadledda yn 2011/12, sydd wedi lleihau nifer y teithiau rhwng safleoedd ar gyfer mynychu cyfarfodydd.

Mae'r gwariant ar nwy a thrydan wedi cynyddu yn 2011/12 a 2012/13, gan adlewyrchu prisiau cynyddol cyflenwyr ynni, ynghyd â'r cynnydd yn y defnydd o nwy.

Gwastraff		2012/13	2011/12	2010/11
Dangosyddion anariannol (tunelli)	Gwastraff peryglus	0.6	0.4	1.1
	Gwastraff nad yw'n beryglus:			
	– Tirlenwi	697.7	907.9	1,035.7
	– Ailddefnyddio/Ailgylchu	1,629.1	1,239.5	1,100.0
	– Llosgi	3.2	3.2	3.2
	Cyfanswm y gwastraff	2,330.6	2,151	2,140
Dangosyddion ariannol (£)	Cyfanswm cost gwaredu	29,981	25,159	22,778

Targedau a Pherfformiad

Targed ymrwymiadau Gwyrdd y Llywodraeth ar wastraff yw gostyngiad o 25% yng nghyfanswm y gwastraff o lefelau 2009/10 erbyn 2015.

Mae lleihau gwastraff drwy fwy o ailgylchu a hyrwyddo ailddefnyddio a lleihau yn cael ei annog yn frwd ar draws holl safleoedd Amgueddfa Cymru. Mae mesurau'n cynnwys lleihau'r defnydd o bapur drwy argraffu llai o negeseuon e-bost a dogfennau electronig, gosod biniau ailgylchu mewn swyddfeydd a manau ymwelwyr, ac ailddefnyddio neu werthu cyfarpar dros ben lle'n bosibl.

Ar ôl gostyngiad o 12.3% mewn gwastraff tirlenwi yn 2011/12, llwyddwyd i sicrhau gostyngiad pellach o 23.2% yn 2012/13. O 2012/13 ymlaen, nid yw Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, sy'n cynhyrchu 40% o holl wastraff Amgueddfa Cymru, yn anfon unrhyw wastraff i safleoedd tirlenwi. Mae ei gwastraff cyffredinol naill ai'n cael ei anfon i Gyfleuster Ailgylchu Deunyddiau neu i safleoedd Troi Gwastraff yn Ynni.

Roedd cynnydd o 0.5% yng nghyfanswm y gwastraff yn 2011/12 ac yna cynnydd o 8.3% yn 2012/13. Effaith clirio dodrefn yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd (150 tunnell) a safleoedd eraill oedd wrth wraidd y cynnydd yn 2012/13.

Cynyddodd costau gwaredu gwastraff 10.5% yn 2011/12 ac 19.2% yn 2012/13. Mae prisiau cyflenwyr wedi cynyddu tua 10% bob blwyddyn.

Y Defnydd o Adnodd y Mae Pen Draw Iddo		2012/13	2011/12	2010/11
Dangosyddion anariannol ('000m ³)	Cyfanswm defnydd dŵr	20,875	31,929	37,593
Dangosyddion ariannol (£)	Cyfanswm costau cyflenwad dŵr	71,774	93,128	110,460

Targedau a Pherfformiad

Mae Polisi Ynni Amgueddfa Cymru'n gosod targed i leihau'r defnydd o ddŵr 5% y flwyddyn. Yn 2012/13, cyflawnwyd gostyngiad o 34.6% a 15.1% yn 2011/12.

Y prif reswm am y gostyngiad sylweddol yn 2012/13 oedd y gwaith seilwaith a wnaed yn Sain Ffagan yn 2011/12, gan gael gwared ar ollyngiadau ar draws y safle. Gostyngodd y defnydd o ddŵr 45.5% ar y safle hwnnw.

Strategaeth y Dyfodol

Yn 2013/14, bydd Amgueddfa Cymru yn adeiladu ar y cynnydd a wnaed hyd yma wrth leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr, gwastraff a'r defnydd o ddŵr. Mae cynlluniau'n cynnwys gosod uned gwres a phŵer cyfunol yn Sain Ffagan, ymchwilio i ymarferoldeb gosod uned gwres a phŵer cyfunol yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau a chwblhau'r cam olaf o gyflwyno Rhwydwaith Argraffwyr Amgueddfa fesul cam. Bydd y Fforwm Datblygu Cynaliadwy yn parhau i hyrwyddo materion cynaliadwyedd a chodi ymwybyddiaeth ar draws Amgueddfa Cymru.

Bioamrywiaeth

Nod Amgueddfa Cymru yw diogelu, gwarchod, gwella ac adfer planhigion ac anifeiliaid amrywiol yr holl safleoedd. Mae archwiliadau bioamrywiaeth wedi'u cynnal ar holl safleoedd Amgueddfa Cymru, gan ddarparu gwybodaeth i gynorthwyo i wneud penderfyniadau ac ymdrech gadwraeth effeithiol.

Yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, bydd datblygiad yr Amgueddfa Hanes Natur yn y dyfodol yn cyfrannu'n sylweddol at y trafodaethau cyfoes ar gynaliadwyedd, newid yn yr hinsawdd a dirywiad bioamrywiaeth. Y cysylltiad rhwng pobl a'r amgylchedd naturiol fydd un o themâu allweddol Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru hefyd. Mae arddangosfeydd teithiol yn cynnig cyfle pellach i drin a thrafod ein heffaith ar y byd.

Caffael Cynaliadwy

Rydym wedi mabwysiadu Polisi a Chynllun Caffael Cynaliadwy fel ymrwymiad i gaffael cynaliadwy. Mae'n mynd i'r afael â chostau ac effeithiau oes ein cynhyrchion a'n gwasanaethau, ac yn gwerthuso perfformiad amgylcheddol ein cyflenwyr a'n contractwyr.

Llywodraethu

Mae Amgueddfa Cymru wedi mabwysiadu system rheoli amgylcheddol trwy gyfrwng System Safonau Amgylcheddol y Ddraig Werdd, a datblygu polisiâu craidd fel bod datblygu cynaliadwy wrth wraidd ei gweithrediadau:

- Safon Amgylcheddol y Ddraig Werdd – mae Amgueddfa Cymru bellach wedi cyrraedd Lefel 3
- Polisi a Chynllun Gweithredu Caffael Cynaliadwy
- Polisi Ynni

Hefyd, mae Amgueddfa Cymru yn gweithio'n agos gyda'r Ymddiriedolaeth Garbon ac wedi gweithredu ei hargymhellion yn dilyn cyfres o asesiadau ynni.

Mae arferion, prosesau a llwyddiannau cynaliadwy Amgueddfa Cymru yn cael eu hasesu'n allanol gan y Ddraig Werdd ac o dan Ymrwymiad Lleihau Carbon y Llywodraeth. Maent hefyd yn rhan o fframwaith cyffredinol rheolaeth fewnol, a cheir disgrifiad manylach o hyn yn y Datganiad Llywodraethu sy'n rhan o'r Adroddiad Ariannol hwn.

Y Polisi ar Gronfeydd Cadw

Fel corff sy'n gyfrifol am gasglu a chynnal asedau treftadaeth, gan gynnwys tir ac adeiladau, er mwyn cyflawni ei nodau ac amcanion, mae'r polisi ar gronfeydd cadw yn berthnasol i gronfeydd arian i'w wario yn unig, ac nid i gyfanswm y cronfeydd a ddelir.

Mae'r polisi hwn yn parhau i fod yn ddiwyddol ar, ac wedi'i gyfyngu gan, yr awdurdod a roddwyd gan Lywodraeth Cymru yng Nghytundeb Fframwaith Amgueddfa Cymru a oedd yn cyfyngu'r cronfeydd cadw ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2012/13 i 2% o'i chymorth grant, gydag eithriadau rhag unrhyw gyfyngiad o ran Grant Prynu Sbesimenau ac incwm hunangynhyrchiol. Gall eithriadau cyffredinol a phenodol pellach fod ar gael ar gais mewn perthynas ag Amgueddfa Genedlaethol y Glannau (i adlewyrchu'r trefniant cydariannu gyda Dinas a Sir Abertawe), a phrojectau cyfalaf sy'n pontio diwedd y flwyddyn ariannol.

Mae cyfyngiadau ar gario arian drosodd yn arbennig o niweidiol i flaengynllunio cyllideb ar adeg pan fo arian cyhoeddus yn gyfyng iawn. Roedd Amgueddfa Cymru wedi paratoi ar gyfer derbyn llai o ddyraniad cymorth grant ac wedi cynllunio i gynyddu cyfanswm yr arian a gariwyd drosodd, ar ddiwedd 2012/13. Felly, mae'n braf dweud bod Llywodraeth Cymru wedi cytuno â'r egwyddor y dylai'r Amgueddfa geisio lleihau effeithiau'r toriadau i gymorth grant trwy fanteisio ar arbedion arian parod sy'n codi yn ystod y flwyddyn er mwyn lleddfu effaith y toriadau hynny. Fel tystiolaeth o'u cytundeb â'r dull hwn, cytunodd Llywodraeth Cymru i'r cais i gynyddu'r cyfyngiad ar gario arian drosodd ar ddiwedd 2012/13 o 2% i 8%. Trwy wneud hyn bydd Amgueddfa Cymru yn gallu parhau i gyflawni blaenoriaethau ei Gweledigaeth er gwaethaf gostyngiad yn y grant gan y Llywodraeth.

Diolch i ddulliau darvoudus Amgueddfa Cymru o gadw arbedion y flwyddyn dros y blynyddoedd diwethaf, yn ogystal ag effaith cynnig diswyddiadau gwirfoddol i staff, mae Amgueddfa Cymru wedi sicrhau bod ganddi adnoddau ariannol i barhau i ymateb i heriau'r dyfodol.

Cynhelir cronfeydd preifat ar wahân ac fe'u nodir yn y cyfrifon. Nid oes unrhyw derfyn ar gario'r rhain drosodd, a pholisi Amgueddfa Cymru yw adeiladu'r cronfeydd hyn a'u cadw i'w defnyddio ar brojectau a chynlluniau Cyfalaf nad oes modd derbyn cyllid craidd na chymorth grant ar eu cyfer, gan gadw o fewn unrhyw gyfyngiadau ar ddefnydd sydd yn y Cronfeydd Preifat. Nid yw Amgueddfa Cymru'n bwriadu lleihau'r cronfeydd preifat cyfyngedig sydd ganddi trwy ddefnyddio'r cronfeydd hynny i wneud iawn am unrhyw ddiffyg posibl a achosir gan ostyngiadau mewn cymorth grant refeniw.

Caiff elw'r is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo i'r Amgueddfa, Mentrau AOCC Cyf, ei ddefnyddio i ddarparu cyllid ychwanegol tuag at nodau ac amcanion Amgueddfa Cymru. Ar adegau, gall hyn olygu ail-fuddsoddi elw yn yr is-gwmni masnachu er mwyn gwella'r elw masnachu ymhellach.

Er gwaetha'r anawsterau presennol ynghylch arian cyhoeddus a her y sefyllfa economaidd o ran codi arian o ffynonellau preifat, mae Amgueddfa Cymru yn benderfynol o barhau â'r cynllun tymor hir o ddatblygiadau cyfalaf a gwneud gwaith adnewyddu yn ei safleoedd er mwyn cyflawni blaenoriaethau'r Weledigaeth. Er mwyn ariannu'r datblygiadau hyn yn rhannol a rheoli cyllidebau'n ddarvoudus, mae'n hanfodol cadw'r hyblygrwydd mwyaf posibl wrth gadw cronfeydd, ar ffurf cario arian drosodd, cronfeydd preifat ac elw masnachol.

Cyfanswm Cronfeydd Amgueddfa Cymru ar 31 Mawrth 2013 oedd £87,274,000. Ceir dadansoddiad yn y nodiadau sy'n cyd-fynd â'r Cyfrifon Ariannol.

Polisi a Pherfformiad Buddsoddiadau

Rheolir buddsoddiadau cronfeydd preifat Amgueddfa Cymru gan ei ymgynghorwyr, sef Barclays. Mae polisi buddsoddi Amgueddfa Cymru'n derbyn cyfnewidioldeb tymor byr wrth geisio sicrhau enillion buddsoddi cadarnhaol yn dilyn effeithiau chwyddiant, ac yn cydnabod y gall gwerth cyfalaf newid yn arwyddocaol o bryd i'w gilydd. Hefyd, mae elfen sylweddol yn cael ei chadw mewn cyfrifon arian parod, i fod ar gael yn rhwydd i'w buddsoddi yn y rhaglen gyfalaf. Mae perfformiad y cronfeydd hyn yn cael ei adolygu'n gyson, gan wneud newidiadau i'r portffolio fel sy'n briodol i'r lefel o risg sy'n dderbyniol. Cynyddodd gwerth y portffolio yn ystod y flwyddyn o £2,079,000 i £2,308,000.

Hefyd, cadwodd Amgueddfa Cymru, trwy gymynroddion, fuddsoddiad ecwiti mewn un ar ddeg cwmni o'r radd flaenaf. Cynyddodd gwerth y portffolio hwn hefyd yn ystod y flwyddyn o £67,000 i £80,000.

Rhwymedigaethau Pensiwn

Mae gan Amgueddfa Cymru Gynllun Pensiwn â buddion wedi'u diffinio sydd ar gael i'r holl staff parhaol. Fel y mwyafrif helaeth o gynlluniau o'r fath, mae prisiadau blynyddol diweddar a welir ar y fantolen yn dangos diffyg ariannol o gymharu â rhwymedigaethau'r Cynllun. Mae trafferthion y marchnadoedd ecwiti, ynghyd â'r rhwymedigaethau cynyddol dan y Cynllun yn sgil llawer o ffactorau fel yr aelodau'n byw'n hirach, yn golygu bod llawer o Gynlluniau o'r fath dan bwysau, gyda llawer ohonynt yn cau yn y blynyddoedd diwethaf.

Mae'r prisiad a welir ar fantolen eleni, fel y'i cyfrifwyd dan Safon Adrodd Ariannol (FRS) 17, yn dangos bod y diffyg ariannol wedi cynyddu o £14.931 miliwn i £23.139 miliwn. Er bod gwerth asedau'r Cynllun wedi cynyddu o £77.7 miliwn i £89.6 miliwn, mae rhwymedigaethau'r Cynllun hefyd wedi cynyddu. Mae'r diffyg yn parhau'n sylweddol is na'r £27.2 miliwn yn 2010. Ceir rhagor o fanylion am sut y cyfrifir costau pensiwn yn y nodyn ar bolisiau cyfrifyddu sydd yn y cyfrifon, ac mae'r gofynion datgelu sydd yn FRS 17 i'w gweld yn Nodyn 17 y datganiadau ariannol.

Yn 2012/13, cytunodd Amgueddfa Cymru ac Ymddiriedolwyr y Cynllun ar brisiad actiwaraid tair blynedd diweddaraf y cynllun hyd at 31 Mawrth 2012, yn ogystal â'r cynllun adfer cysylltiedig i ddileu diffyg ariannol y Cynllun. Bydd y cynllun yn cael gwared ar y diffyg ariannol dros gyfnod sy'n adlewyrchu cynhaliaeth y

Cynllun dan Warant y Goron a bod y Rheoleiddiwr Pensiwn yn derbyn y cynigion. Gydag Amgueddfa Cymru wedi cynyddu cyfraniadau'r cyflogwr i 21.3% ychydig flynyddoedd yn ôl, mae'r cynllun adfer yn adlewyrchu pecyn o fesurau y cytunwyd arnynt, ar ôl ymgynghori manwl gyda'r aelodau ac Ymddiriedolwyr y Cynllun. Mae'r mesurau hyn yn cynnwys cynyddu cyfraniadau'r gweithwyr cyflogedig, addasu'r oedran ymddeol arferol i 65 a mwy o hyblygrwydd ynghylch troi hawliau pensiwn yn arian.

Bu modd i Amgueddfa Cymru dalu blaensymiau ar gyfraniadau cyflogwr i'r Cynllun, gwerth £700,000 yn 2011/12, diolch i gamau gweithredu darbodus Amgueddfa Cymru cyn y toriadau a ragwelwyd mewn cymorth grant, gan sicrhau cronfa wrth gefn ar ddiwedd 2011/12, yn dilyn y £1.382 miliwn a dalwyd yn 2010/11. Ni wnaed unrhyw daliadau ymlaen llaw yn 2012/13, a bydd y blaensymiau hyn yn gwrthdroi'n raddol dros y blynyddoedd nesaf gan helpu i reoli cyllidebau a pharhau i ddarparu gwasanaethau rheng-flaen.

Polisiau'n sy'n Ymwneud â Staff

Cyfle Cyfartal

Yn ystod y flwyddyn, bu Amgueddfa Cymru'n gweithio i lunio amcanion cydraddoldeb ar ôl ymgysylltu â grwpiau gwarchoddedig, a chynllun cydraddoldeb strategol, y byddwn yn ymgynghori arno yn 2013/14. Mae'r cynllun yn amlinellu sut y bydd Amgueddfa Cymru yn bodloni'r amcanion hyn ac yn adrodd ar gynnydd.

Roedd ein rhaglen ddigwyddiadau ar gyfer Mis Hanes LHDT (Pobl Lesbiaidd, Hoyw, Deurywiol a Thrawsrywiol) yn boblogaidd iawn a denodd gynulleidfa fwy amrywiol nag yn y blynyddoedd blaenorol. Roedd yr uchafbwyntiau'n noson yng nghwmni Gareth Thomas yn Sain Ffagan, dangos ffilm *Call Me Kuchu* mewn partneriaeth â Chanolfan Gelfyddydau Chapter ac yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, a gweithdy 'craftivists' yn Sain Ffagan. Cadarnhawyd y bydd Mardi Gras eleni'n cael ei gynnal ar 31 Awst.

Mae Amgueddfa Cymru'n parhau i weithio mewn partneriaeth â Gyrfa Cymru er mwyn cynnig profiad gwaith i fyfyrwyr ysgol sydd ag anableddau ac anghenion ychwanegol. Yn ystod 2012/13, cafodd pum myfyriwr brofiad gwaith gydag Amgueddfa Cymru, yn amrywio o un diwrnod i ddiwrnod yr wythnos gydol y flwyddyn academaidd.

Ymgynghori â Staff

Mae Amgueddfa Cymru'n parhau i gydymffurfio â rheoliadau Gwybodaeth ac Ymgynghori 2005, gan ymgynghori â staff, yn uniongyrchol a thrwy undebau cydnabyddedig, ar newidiadau mawr yn y sefydliad. Ategir y gofyniad cyfreithiol hwn i ymgynghori gan amrywiol ddulliau gan gynnwys cyfarfodydd staff, cyfarfodydd adran, gweithgorau, defnydd o e-bost a'r fewnwyd a dulliau anffurfiol o gyfathrebu fel y bo'n briodol. Mae Amgueddfa Cymru hefyd wedi parhau i gynnal ei Fforwm Staff yn rheolaidd bob deufis, lle mae'n trafod materion o bwys gyda chynrychiolwyr undebau llafur cydnabyddedig. Mae cofnodion y cyfarfodydd hyn yn cael eu cyflwyno'n ffurfiol i Weithgor y Staff. Hefyd, mae cynrychiolwyr y tri undeb cydnabyddedig yn mynychu cyfarfodydd misol Gweithgor y Staff er mwyn sicrhau amgylchedd clir ac agored.

Y prif weithgarwch o ran cysylltiadau gweithwyr yn 2012/13 oedd y strwythur newydd arfaethedig ar gyfer y sefydliad. Cyflwynwyd y ddogfen ymgynghori i'r undebau a'r staff ym mis Ionawr 2013. Ym mis Ionawr, cynhaliwyd cyfarfod rhwng y cyfarwyddwyr a chynrychiolwyr yr Adran Adnoddau Dynol â staff, gan gynnal cyfarfodydd ar wahân ar gyfer y staff y byddai'r newid yn effeithio arnynt. Sefydlwyd system holi ac ateb dros yr e-bost, gyda themâu allweddol yn cael eu cyflwyno mewn negeseuon rheolaidd i staff gan y Cyfarwyddwr Cyffredinol; cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd pellach gyda'r undebau rhwng mis Ionawr a mis Mawrth 2013.

Hyfforddi Staff

Mae Amgueddfa Cymru'n parhau i fuddsoddi amser ac adnoddau i ddarparu cyfleoedd datblygu a hyfforddiant (ffurfiol ac anffurfiol) i'w gweithwyr cyflogedig. Mae Amgueddfa Cymru wedi clustnodi statws Buddsoddwyr Mewn Pobl fel ffon fesur allanol hollbwysig o'r ymrwymiad hwn. Gydag Amgueddfa Wlân Cymru yn cael ei hachredu yn 2012/13, mae pob Amgueddfa ar wahân i Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd wedi cyflawni statws Buddsoddwr mewn Pobl.

Data Absenoldeb Salwch

Mae gan Amgueddfa Cymru bolisiau i gefnogi rheoli absenoldeb o'r gwaith. Mae Amgueddfa Cymru yn ystyried unrhyw absenoldeb dros 28 diwrnod yn olynol yn absenoldeb tymor hir. Mae pob absenoldeb yn cael ei gofnodi a'i fonitro gan reolwyr llinell a'r Adran Adnoddau Dynol. 3.9% oedd lefel yr absenoldebau ar gyfer y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2013, yr un fath â'r flwyddyn flaenorol. Mae Amgueddfa Cymru yn parhau i sicrhau bod addasiadau rhesymol yn cael eu cyflwyno, gyda'r Adran Adnoddau Dynol, y gweithiwr, swyddog iechyd galwedigaethol a rheolwyr llinell yn cydweithio fel bo'r gweithiwr yn gallu dychwelyd i'r gwaith yn gynt neu er mwyn darparu cymorth penodol.

Adroddiad ar Dâl

Mae gan Amgueddfa Cymru system gyflogau a graddfeydd y cytunwyd arni ac a gyflwynwyd er mwyn sicrhau triniaeth deg a chyfiawn i bawb. Mae'n cwmpasu pob gweithiwr, ac eithrio'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, gan mai Llywodraeth Cymru sy'n cytuno ar delerau ac amodau ei benodiad ef. Mae proses apêl fewnol annibynnol ar gael er mwyn ystyried materion yn ymwneud â graddfeydd.

Bob blwyddyn, mae gweithgor yn ystyried pecyn cyflogau Amgueddfa Cymru ac yn datblygu cynnig cylch cyflog a gyflwynir i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo ac sy'n sail i drafodaethau gyda'r undebau llafur cydnabyddedig. Mae pecyn cyflogau ac amodau newydd ar gyfer yr holl sefydliad yn deillio o hyn. Rhaid cydymffurfio â'r rhain tan y cylch trafod nesaf. Mae cynyddrannau blynyddol o dan y cylch cyflog yn dibynnu ar y system o adolygiadau datblygiad personol. Mae'r holl staff yn derbyn unrhyw elfennau chwyddiant o fewn y cylch cyflog y cytunwyd arnynt.

Mae cyflog y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn cynnwys cyflog sylfaenol a bonws blynyddol posibl. Y Pwyllgor Penodiadau a Chyflogau, sy'n cynnwys y Llywydd, yr Is-lywydd, y Trysorydd, a'r Ymddiriedolwyr Victoria Provis (o fis Gorffennaf 2012 ymlaen), Miriam Griffiths a Gareth Williams. Adolygir perfformiad y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn erbyn amcanion a bennwyd ymlaen llaw. Yna bydd y Pwyllgor yn ystyried y gwerthusiad hwn, gan ystyried canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Rhestrir cyfarwyddwyr Amgueddfa Cymru ar dudalen 19 ac mae rhagor o fanylion am daliadau a budd-daliadau pensiwn y Cyfarwyddwyr yn Nodyn 7(c) i'r Cyfrifon, ac mae'r wybodaeth honno'n destun archwiliad. Nid oes unrhyw un o'r Cyfarwyddwyr ar gytundeb tymor penodol, a chyflogir pob un, heblaw'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, o dan delerau ac amodau safonol Amgueddfa Cymru. Mae unrhyw newidiadau i delerau ac amodau'r Cyfarwyddwr Cyffredinol yn amodol ar gytundeb y Pwyllgor Penodiadau a Chyflogau a (lle'n briodol) Llywodraeth Cymru. Mae Nodyn 7(e) i'r Cyfrifon yn nodi'r berthynas rhwng taliad y cyfarwyddwr sy'n derbyn y cyflog uchaf yn y sefydliad a thaliad canolrifol gweithlu'r sefydliad hwnnw.

Deuddeg mis yw'r cyfnod rhybudd ar gyfer y Cyfarwyddwr Cyffredinol, a chwe mis fel arfer ar gyfer y Cyfarwyddwyr eraill. Dyma ddyddiadau cychwyn cyflogaeth y Cyfarwyddwyr:

David Anderson (Cyfarwyddwr Cyffredinol)	11 Hydref 2010
Janice Lane	3 Medi 2012
Mark Richards	25 Ionawr 1999
Neil Wicks	27 Mehefin 2011
John Williams-Davies	1 Medi 1973

Mae cytundeb dileu swyddi safonol Amgueddfa Cymru yn cynnwys darpariaeth ar gyfer iawndal am derfynu swydd yn gynnar.

Polisi Cymraeg

A ninnau'n CNLC, mae'n ofynnol yn ôl y gyfraith bod gennym Gynllun Iaith Gymraeg pedair blynedd. Adolygwyd a chymeradwywyd ein Cynllun gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg ym mis Mawrth 2012. Fel rhan o'r Cynllun, rydym yn llunio Cynllun Gweithredu Iaith Gymraeg hefyd ac mae grŵp sydd ag aelodau o bob rhan o'r sefydliad yn monitro ac adolygu ei weithrediad. Byddwn yn llunio adroddiad blynyddol ar gynnydd yn erbyn y cynllun gweithredu o 2012/13 ymlaen.

Archwilydd

Archwilydd Cyffredinol Cymru sy'n archwilio'r cyfrifon yn unol ag Adran 9(8) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992. Mae manylion tâl yr archwilwyr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013 yn Nodyn 6 y Cyfrifon Ariannol.

Prif Swyddfa

Prif swyddfa Amgueddfa Genedlaethol Cymru yw Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP.

Prif Ymgynghorwyr

Bancwyr:	Lloyds TSB Bank PLC, Caerdydd
Cyfreithwyr:	Geldards LLP, Caerdydd
Archwilwyr Mewnol:	RSM Tenon Ltd, Caerdydd
Rheolwyr Buddsoddiadau:	Barclays, Caerdydd
Rheolwyr y Gronfa Bensiynau:	BBS Consultants and Actuaries Ltd, Bryste
Trethiant:	Deloitte & Touche LLP, Caerdydd

David Anderson

Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 16 Gorffennaf 2013

J. Peter W. Morgan

Trysorydd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 16 Gorffennaf 2013

BWRDD YR YMDDIRIEDOLWYR

(O 1 Ebrill 2012 ymlaen)

Llywydd

Elisabeth Elias, MA, DL *†

Is-lywydd

Dr Haydn Ellis Edwards, B.Sc., MBA, Ph.D., FRSC, F.I.Mgt. *†

Trysorydd

J. Peter W. Morgan, M.Sc., FCA *†

Penodwyd gan Lywodraeth Cymru

Gareth Williams †

Carole-Anne Davies, BA (Anrh), P.G. Dip. LCW Open

Miriam Hazel Griffiths, MA †

Yr Athro R. Gareth Wyn Jones, D.Phil., D.Sc., FSB, FRSC, FLSW †

Christina Macaulay, MA (Anrh)

David Vokes LLB, MA †

Yr Athro Tony Atkins BSc, MA, Ph.D., Sc.D., FIMechE, FIMMM, C.Eng, FR.Eng

Penodwyd gan Amgueddfa Cymru

Dr Iolo ap Gwynn, B.Sc., Ph.D., FRMS (ymddeolodd ar 21 Mai 2012)

Yr Athro J. Last, CBE, MA, D.Litt., Hon FMA, FRSA (ymddeolodd ar 21 Mai 2012)

Yr Athro Jonathan Osmond, MA, D.Phil (Oxon), F.R.Hist. S. *

Keshav Singhal FRCS, M.Ch.

Victoria Provis MBA

Yr Athro Robert Pickard BSc, Ph.D, FSB * (penodwyd ar 1 Mehefin 2012)

Dr Glenda Jones BA (Anrh), Ph.D † (penodwyd ar 1 Mehefin 2012)

* Aelodau o'r Pwyllgor Archwilio † Aelodau o'r Pwyllgor Adolygu Perfformiad

Aelodau Annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio

Laurie Pavelin (Cadeirydd)

Eurfyl ap Gwilym

Huw Williams

Adrian Piper (penodwyd ar 29 Ionawr 2013)

BWRDD MENTRAU AMGUEDDFEYDD AC ORIELAU CENEDLAETHOL CYMRU CYF

(O 1 Ebrill 2012 ymlaen)

Gareth Williams (Cadeirydd)

Christina Macaulay

Sian Llywelyn (ymddiswyddodd ar 21 Mawrth 2013)

Nerys Howell Snowsill (ymddiswyddodd ar 31 Ionawr 2013)

Richard Gloster (penodwyd ar 31 Ionawr 2013)

Chris Jackson (penodwyd ar 31 Ionawr 2013)

David Anderson

Mark Richards

Philip Smith (ymddiswyddodd ar 27 Mehefin 2013)

Neil Wicks (Ysgrifennydd y Cwmni)

CYFARWYDDIAETH

(O 1 Ebrill 2012 ymlaen)

Cyfarwyddwr Cyffredinol

Cyfarwyddwr Cyfathrebu

Cyfarwyddwr Addysg, Arddangosfeydd a Chyfyngau Newydd

Cyfarwyddwr Gweithredu a Dirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol

Cyfarwyddwr Cyllid

Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil

David Anderson

Robin Gwyn (tan 30 Mehefin 2012)

Janice Lane (o 3 Medi 2012)

Mark Richards

Neil Wicks

John Williams-Davies

Datganiad o Gyfrifoldebau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol

O dan adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992, mae'n rhaid i Fwrdd Ymddiriedolwyr Amgueddfa Cymru baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol ar ffurf ac ar sail a bennir gan Lywodraeth Cymru, gyda chydysyniad y Trysorlys. Paratoir y cyfrifon i ddangos darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Amgueddfa Cymru a'i hadnoddau net, enillion a cholledion wedi a heb eu gwireddu, a llif arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae'n rhaid i'r Ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol gydymffurfio â gofynion y Datganiad o Arferion Cymeradwy (2005): Cyfrifyddu ac Adrodd gan Elusennau a Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth, yn benodol:

- cydymffurfio â chyfarwyddyd cyfrifon Gweinidogion Cymru, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a defnyddio polisiau cyfrifyddu priodol mewn ffordd gyson
- gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon ar sail resymol
- datgan a yw'r safonau cyfrifyddu perthnasol wedi cael eu dilyn fel y nodwyd nhw yn Llawlyfr Adrodd Ariannol y Llywodraeth, a datgelu ac esbonio unrhyw wryiad sylweddol yn y datganiadau ariannol
- paratoi'r cyfrifon ar sail busnes hyfyw.

Mae Prif Swyddog Cyfrifyddu Llywodraeth Cymru wedi dynodi mai'r Cyfarwyddwr Cyffredinol fydd Swyddog Cyfrifyddu Amgueddfa Cymru. Mae Memorandwm Swyddogion Cyfrifyddu, a gyhoeddwyd gan y Trysorlys, yn disgrifio cyfrifoldebau perthnasol y Cyfarwyddwr Cyffredinol fel Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys bod yn gyfrifol am sicrhau priodoldeb a rheoleidd-dra'r cyllid cyhoeddus y mae'n atebol amdano, a chadw cofnodion priodol a diogelu asedau Amgueddfa Cymru.

Datganiad ar Ddatgelu Gwybodaeth i Archwilwyr

Cyn belled ag y bo'r Cyfarwyddwr Cyffredinol a'r Trysorydd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr, yn ymwybodol, nid oes unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i'r archwiliad sy'n anhysbys i archwilwyr Amgueddfa Cymru, ac maent wedi cymryd yr holl gamau disgwylidig er mwyn cael gwybod am unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i'r archwiliad, ac er mwyn sicrhau bod archwilwyr Amgueddfa Cymru yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

1. Cwmpas y Cyfrifoldeb

Mae'r Swyddog Cyfrifyddu a'r Ymddiriedolwyr yn gyfrifol am gadw system gadarn o reolaeth fewnol sy'n helpu i wireddu polisiau, amcanion a Gweledigaeth Amgueddfa Cymru fel y pennwyd gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr, a hynny wrth amddiffyn y cronfeydd a'r asedau cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn bersonol gyfrifol amdanynt yn unol â'r cyfrifoldebau a roddwyd iddo yn Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru.

2. Diben y Fframwaith Llywodraethu

Diben y fframwaith llywodraethu, sy'n ymgorffori'r system rheolaeth fewnol, yw rheoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu unrhyw risg o fethu cyflawni polisiau, nodau ac amcanion; nid yw felly'n rhoi sicrwydd llwyr o effeithiolrwydd ond mae'n cynnig lefel resymol o sicrwydd. Mae'r fframwaith llywodraethu yn seiliedig ar broses barhaus o nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion Amgueddfa Cymru, pwysu a mesur tebygolrwydd y risgiau hyn o ddigwydd a'u heffaith petaent yn digwydd, a'u rheoli mewn ffordd effeithlon, effeithiol a darbodus. Bu'r fframwaith llywodraethu yn gweithredu gydol y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013, a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad a'r cyfrifon blynyddol, ac mae'n cyd-fynd â chanllawiau'r Trysorlys. I gefnogi'r system rheolaeth fewnol, mae Amgueddfa Cymru'n gweithredu polisiau Twyll a Chwythu'r Chwiban sy'n destun adolygiad archwilio.

3. Y Fframwaith Llywodraethu

Mae trefniadau llywodraethu Amgueddfa Cymru yn cydymffurfio'n llwyr â'r Cod Llywodraethu ar gyfer y Sector Gwirfoddol a Chymunedol a gyhoeddwyd gan y National Governance Hub a'u cymeradwyo'n llawn gan y Comisiwn Elusennau. Mae'r Ymddiriedolwyr wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd yn adran 2 o Ddeddf Elusennau 2011 i roi ystyriaeth briodol i'r canllawiau a gyhoeddwyd gan y Comisiwn Elusennau ar fudd cyhoeddus. Mae'r Adroddiad Ariannol hwn yn rhoi adroddiad cynhwysfawr am y modd y mae Amgueddfa Cymru'n cyflawni hyn yn unol â'i nodau a'i hamcanion.

Mae'r paragraffau canlynol yn crynhoi'r fframwaith llywodraethu, gan gynnwys system rheolaeth fewnol, a roddwyd ar waith yn Amgueddfa Cymru yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013. Disgrifir y fframwaith hwn er mwyn adlewyrchu'r trefniadau sy'n bodoli er mwyn diwallu egwyddorion craidd llywodraethu effeithiol.

3.1 Canolbwyntio ar Ddiben a Chanlyniadau Amgueddfa Cymru (Rhoi'r Dinesydd yn Gyntaf; Sicrhau Gwerth am Arian)

Gweledigaeth ddeng mlynedd Amgueddfa Cymru yw 'creu amgueddfa ddysg o safon ryngwladol'.

Paratowyd fersiwn ddrafft o ddogfen gynllunio tymor canolig Amgueddfa Cymru, y Map Gweledigaeth, ar ffurf Map Strategaeth, sef Cynllun Corfforaethol i bob pwrpas. Mae'n amlinellu'r deg amcan allweddol dros y tair blynedd nesaf, sydd â'r nod penodol o alluogi Amgueddfa Cymru i gyflawni'r Weledigaeth hon.

Mae'r amcanion allweddol, a restrir isod, hefyd yn cyd-fynd â strategaethau ac amcanion Llywodraeth Cymru ac yn cynnig fframwaith cadarn ar gyfer gweithgareddau Amgueddfa Cymru:

Pobl Cymru

- Byddwn ni'n datblygu ein hamgueddfeydd o safon ryngwladol er mwyn ysbrydoli dysgu a chysylltu pobl â'r gorffennol, y presennol a'r dyfodol
- Byddwn ni'n creu **bri rhyngwladol**.

Cynrychioli Cymru

- Byddwn ni'n denu cynulleidfaoedd penodedig â blaenoriaeth
- Byddwn ni'n **cyflwyno casgliadau a gwaith ymchwil cyfoes a pherthnasol** o safon ryngwladol
- Byddwn ni'n **cyfleu** ein casgliadau a'n hatgofion ni i gyd trwy **adrodd straeon perthnasol, ystyrlon ac addysgiadol**.

Gwella Perfformiad

- Byddwn ni'n ehangu ein **partneriaethau** cymunedol, strategol ac ariannol
- Byddwn ni'n cynnal ac yn ymestyn **doniau**, **sgiliau proffesiynol** a **galluoedd** craidd ein staff
- Byddwn ni'n defnyddio atebion rhithwir a'r **cyfryngau newydd**.

Llwyddiant Ariannol

- Byddwn ni'n **hyrwyddo cynaliadwyedd** cyhoeddus, gwleidyddol ac ariannol
- Byddwn ni'n defnyddio dull **strategol** a **masnachol** i ddatblygu a dyrannu adnoddau.

Caiff yr amcanion eu rhoi mewn cyd-destun blynyddol yn y Cynllun Gweithredol, gyda chyfres o gynlluniau amcanion adrannol yn sail iddo sydd hefyd wedi'u strwythuro o amgylch y Map Gweledigaeth.

Defnyddir cyfres o ddangosyddion ansoddol a meintiol, wedi'u cymeradwyo gan y Gweithgor Cyfunol gan ddefnyddio'r pecyn monitro ac adrodd *Gwerthuso*, i fonitro perfformiad Amgueddfa Cymru yn erbyn yr amcanion.

Mae'r Cynllun Gweithredol yn cael ei fonitro gan y Cyfarwyddwyr, ac yn cael ei gynnwys yn Adroddiad Monitro'r Cynllun Gweithredol bob chwarter a'i gyflwyno i gyfarfodydd chwarterol y Gweithgor Cyfunol, y Pwyllgor Adolygu Perfformiad a Llywodraeth Cymru. Yn yr un modd, mae'r pecyn *Gwerthuso* yn cael ei fonitro gan y Cyfarwyddwyr a'i ddiweddarau bob chwarter a chyflwynir adroddiad arno i'r Gweithgor Cyfunol, y Pwyllgor Adolygu Perfformiad a Llywodraeth Cymru. Mae'r Bwrdd Ymddiriedolwyr yn derbyn yr wybodaeth gan y rhain bob chwarter yn Adroddiad y Cyfarwyddwr Cyffredinol, sy'n crynhoi'r perfformiad am y chwarter.

3.2 Ymddiriedolwyr a Swyddogion yn Cydweithio i Sicrhau Diben Cyffredin gyda Rolau a Swyddogaethau Clir

Bwrdd yr Ymddiriedolwyr sydd ag awdurdod gweithredol dros Amgueddfa Cymru, a'r Bwrdd sy'n gyfrifol am lywodraethu, rheolaeth ariannol ac asedau'r sefydliad. Mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn cyfarfod yn rheolaidd ac yn gyhoeddus i drafod ei fusnes.

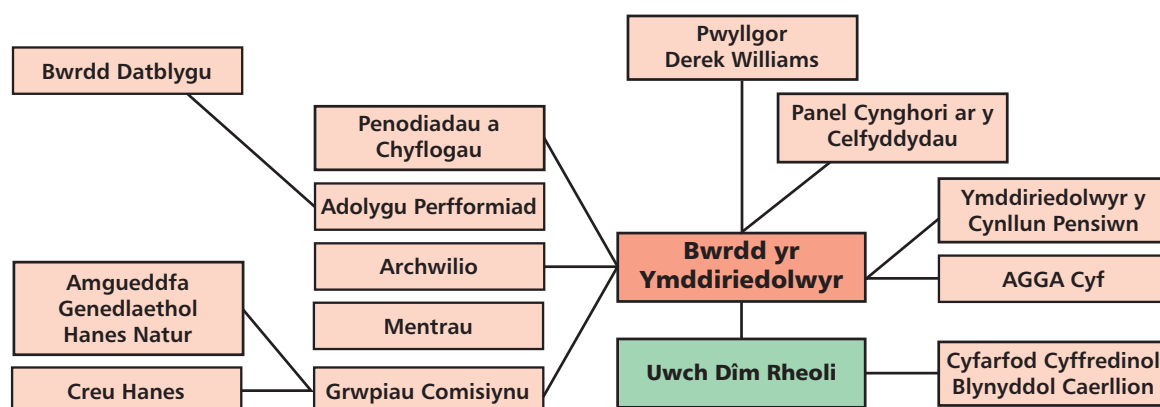
Mae Aelodau o Fwrdd Ymddiriedolwyr yr Elusen yn cael eu penodi gan Lywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru, yn unol â'r niferoedd a nodir yn y Siarter Frenhinol atodol ac yn unol ag egwyddorion dethol agored fel yr argymhellir gan Adolygiad Nolan. Sefydlwyd Is-bwyllgor Penodiadau er mwyn cynorthwyo a chynghori ar y broses. Mae pob aelod newydd a benodir yn dilyn rhaglen ymsefydlu, a ategir gan lawlyfr cynhwysfawr, yn fuan ar ôl cael ei benodi. Nid yw'r un aelod o Fwrdd yr Ymddiriedolwyr yn cael taliad gan Amgueddfa Cymru. Cedwir manylion eu swyddi cyfarwyddwyr cwmni ac unrhyw fuddiannau arwyddocaol eraill mewn Cofrestr Buddiannau, sy'n agored i'r cyhoedd ac a gedwir yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.

Mae atodlen o aelodau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr gydol y flwyddyn a hyd at ddyddiad yr adroddiad hwn, gan gynnwys ymddeoliadau a phenodiadau newydd, yn rhan o'r Adroddiad Ariannol hwn. Mae'r atodlen hefyd yn nodi pa Ymddiriedolwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio. Dangosir cofnod o bresenoldeb yng nghyfarfodydd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr isod. Cafwyd esboniadau boddhaol am bob absenoldeb.

Ymddiriedolwr	Dyddiad cyfarfod Bwrdd yr Ymddiriedolwyr					Nifer y cyfarfodydd	Presenoldeb %
	19/4/12	12/7/12	4/10/12	6/12/12	28/2/13		
Elisabeth Elias	✓	✓	✓	✓	✓	5	100%
J. Peter W Morgan	✓	✓	✓	✓	✓	5	100%
Dr Haydn Edwards	✓	✗	✓	✓	✓	4	80%
Gareth Williams	✓	✗	✓	✓	✓	4	80%
Carole-Anne Davies	✓	✓	✓	✓	✗	4	80%
Christina Macaulay	✓	✓	✓	✓	✓	5	100%
Yr Athro Emeritws Richard Gareth Wyn Jones	✓	✗	✗	✓	✓	3	60%
Miriam Hazel Griffiths	✓	✓	✓	✓	✓	5	100%
Yr Athro Jonathan Osmond	✗	✓	✓	✓	✓	4	80%
David Beresford Vokes	✗	✓	✓	✓	✓	4	80%
Yr Athro Tony Atkins	✗	✓	✓	✓	✗	3	60%
Victoria Mary Provis	✓	✗	✓	✗	✓	3	60%
Keshav Singhal	✓	✓	✓	✓	✗	4	80%
Robert Pickard	Heb ei benodi	✓	✓	✓	✓	4	100%
Glenda Jones	Heb ei benodi	✓	✓	✓	✓	4	100%

Mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn dirprwyo rhywfaint o awdurdod i is-bwyllgorau amrywiol, yn bennaf y Pwyllgor Adolygu Perfformiad, sydd â chylch gwaith eang o fonitro materion gweithredol, a'r Pwyllgor Archwilio, sydd â chadeirydd annibynnol a thri aelod annibynnol arall. Mae'r pwyllgorau hyn yn cyfarfod bob chwarter ac yn adrodd yn rheolaidd i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr. Mae'r Cylch Gorchwyl yn nodi'n glir beth yw cylch gwaith a chyfrifoldebau pob pwyllgor.

Dangosir y berthynas rhwng y Bwrdd a'i bwyllgorau isod:

Mae'r Ymddiriedolwyr hefyd yn penodi Bwrdd Mentrau AOCC Cyf, yr is-gwmni sy'n llywio gweithgareddau masnachu Amgueddfa Cymru ac, yn ogystal â Chyfarwyddwyr sy'n Ymddiriedolwyr, mae Cyfarwyddwyr anweithredol eraill sydd â phrofiad masnachol perthnasol yn cael eu penodi. Mae'r Adroddiad Ariannol yn cynnwys rhestr o Aelodau'r Bwrdd.

Y Gyfarwyddiaeth sy'n arwain a rheoli materion gweithredol o ddydd i ddydd, ac mae'r manylion i'w gweld yn yr adroddiad hwn. Penodir holl aelodau'r Gyfarwyddiaeth trwy gystadleuaeth agored ac maent yn cael eu cyflogi dan y Telerau ac Amodau Cyflogaeth safonol, sy'n berthnasol i'r holl staff ac eithrio'r Gyfarwyddwr Cyffredinol. Caiff ei delerau penodi ef eu cytuno â Llywodraeth Cymru.

3.3 Hyrwyddo Gwerthoedd Amgueddfa Cymru ac Arddangos Gwerthoedd Llywodraethu Da trwy Gynnal Safonau Ymddygiad ac Ymddwyn o Safon Uchel

Mae Amgueddfa Cymru yn cefnogi saith egwyddor bywyd cyhoeddus yr Arglwydd Nolan – Anhunanoldeb, Uniondeb, Gwrthrychedd, Atebolrwydd, Bod yn Agored, Gonestrwydd ac Arweinyddiaeth. Mae'n cefnogi Cod Moeseg Cymdeithas yr Amgueddfeydd ac yn ymroi i sicrhau bod ei holl weithwyr ac Ymddiriedolwyr yn dilyn yr egwyddorion hyn. Disgwylir i'r holl Ymddiriedolwyr gydymffurfio'n llawn â Chod Ymddygiad Amgueddfa Cymru, sydd wedi'i gymeradwyo gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr.

Mae'r holl staff yn cael hyfforddiant sefydlu corfforaethol, sy'n darparu gwybodaeth am bob math o bolisiau, gweithdrefnau a rheoliadau gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â rheolaeth ariannol, iechyd a diogelwch, cydraddoldeb a rheoli gwybodaeth. Mae hyfforddiant cyfrifiadurol ychwanegol ar bolisiau a gweithdrefnau ar gael hefyd. Mae'r Rheoliadau Ariannol, polisiau a gweithdrefnau ar gael ar y Fewnrrwyd i bob aelod o staff. Mae Amgueddfa Cymru yn parhau i fuddsoddi amser ac adnoddau i gynnig cyfleoedd datblygu a hyfforddi (ffurfiol ac anffurfiol) i'w holl weithwyr. Mae Amgueddfa Cymru wedi nodi statws Buddsoddwyr mewn Pobl fel mesur allanol pwysig o'r ymrwymiad hwn. Mae'r achrediad hwn wedi'i gyflawni yn Big Pit: Amgueddfa Lofaol Cymru, Amgueddfa Lleng Rufeinig Cymru, Amgueddfa Lechi Cymru, Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru ac Amgueddfa Wlân Cymru. Mae cynlluniau hyfforddi adrannol ar waith sy'n amlinellu'r holl ymrwymadau hyfforddi addysgol a'r anghenion hyfforddi ar gyfer adrannau unigol. Mae gan Amgueddfa Cymru broses Adolygu Datblygu Perfformiad hefyd, sy'n darparu adolygiad strwythuredig i staff o'u hamcanion personol, eu perfformiad yn erbyn yr amcanion hynny a'r cyfle i nodi anghenion a dyheadau datblygu.

Mae Amgueddfa Cymru yn annog gwirfoddolwyr, profiad gwaith, lleoliadau a phrentisiaethau. Mae'r holl wirfoddolwyr yn dilyn rhaglen sefydlu gorfforaethol a ddarperir gan y cydgysylltydd gwirfoddoli. Fersiwn lai yw hon o'r rhaglen sefydlu y mae'r holl staff yn ei derbyn. Yn ogystal â hyn, mae adrannau'n darparu hyfforddiant penodol i rôl sy'n cynnwys iechyd a diogelwch sy'n ymwneud â'r rôl a'r adran y maent yn gwirfoddoli ynddi.

Mae Amgueddfa Cymru'n disgwyl i bob aelod o staff ymddwyn yn onest a chywir bob amser, a diogelu'r adnoddau cyhoeddus sydd yn ei ofal. Mae Amgueddfa Cymru'n ystyried twyll neu ladrad o unrhyw fath – beth bynnag fo'r gwerth – yn gwbl annerbyniol, ac mae'r polisiau canlynol ar waith i atal ac ymdrin ag achosion o'r fath.

- Polisi Chwythu'r Chwiban
- Polisi Twyll a Llygredd
- Polisiau Adnoddau Dynol ar ddisgyblu staff sy'n gysylltiedig ag achosion o'r fath.

O dan y Polisi Twyll a Llygredd, cyfrifoldeb rheolwyr llinell yw sicrhau bod ganddynt system reolaeth fewnol ddigonol yn eu meysydd cyfrifoldeb a bod dulliau rheoli'n gweithredu'n effeithiol.

Mae gan Amgueddfa Cymru God Ymarfer ar gyfer Cwynion, sy'n nodi'r trefniadau ar gyfer ymdrin â chwynion yn Amgueddfa Cymru. Mae pob agwedd ar gwynion yn cael eu hymchwilio'n llawn, a chaiff camau unioni addas eu nodi a'u gweithredu, gan gynnwys newidiadau i weithdrefnau lle bo'n briodol. Mae'r weithdrefn gwyno wedi'i diweddarau yn ystod 2012/13 a bydd yn cael ei chyflwyno'n raddol yn 2013/14.

Yn 2012/13, ymwelodd dros 1.7 miliwn o bobl â'r amgueddfeydd. Mae Amgueddfa Cymru yn ystyried diogelwch staff ac ymwelwyr o ddifrif, ac mae gennym gyfres o bolisiau a gweithdrefnau ar waith i gefnogi hyn, gan gynnwys polisi Amddiffyn Plant.

3.4 Gwneud Penderfyniadau Clir a Gwybodys sy'n Destun Craffu a Rheoli Risg Effeithiol

Mae'r cyfrifoldeb dros wneud penderfyniadau sy'n ymwneud â swyddogaethau Amgueddfa Cymru wedi'i nodi'n glir yn y Siarter Brenhinol. Mae'n disgrifio swyddogaethau a'r berthynas rhwng Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a Phwyllgor yr Ymddiriedolwyr a dirprwyo swyddogaethau i swyddogion gweithredol eraill.

Bydd Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn gwneud penderfyniadau ar sail adroddiadau ac ystyriaeth o'r goblygiadau cyfreithiol ac ariannol a'r risgiau allweddol sy'n gysylltiedig â'r penderfyniad hwnnw. Cyhoeddir cofnodion ar wefan Amgueddfa Cymru i sicrhau tryloywder.

3.4.1 Rheoli Risg

Cyfrifoldeb y Cyfarwyddwyr a'r Penaethiaid Adran yw rheoli risg o ddydd i ddydd, a chaiff adolygiadau ac asesiadau ffurfiol eu cynnal gan Grŵp Rheoli Risg. Caiff yr adolygiadau hyn eu harchwilio gan y Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio. Trwy fanteisio ar brofiad yr archwilwyr mewnol, sy'n mynychu cyfarfodydd y Grŵp Rheoli Risg, a thrwy brofiad aelodau annibynnol y Pwyllgor Archwilio, caiff y broses ei diwygio'n barhaus. Hefyd, mae aelodaeth y Grŵp Rheoli Risg yn newid yn rheolaidd i gynnig safbwynt ffres ar y risgiau a wyneb, ac ategir hyn gan hyfforddiant perthnasol.

Mae'r Polisi Rheoli Risg yn egluro'r fframwaith a swyddogaethau a chyfrifoldebau mewn perthynas â rheoli risg, ynghyd â chanllawiau ar nodi, asesu, monitro a rheoli risg. Sefydlwyd y Polisi, gan gyfeirio'n benodol at Lyfr Oren Trysorlys Ei Mawrhydi ar reoli risg a llawlyfr Llywodraeth Cymru ar reoli risg – *Hanfodion Risg*. Diweddarwyd ac ail-lansiwyd y Polisi yn 2012/13 gyda chymorth yr archwilwyr mewnol.

Mae archwiliad o gynllun a gweithrediad y broses Rheoli Risg wedi'i gynnwys yn rhaglen waith dreigl yr archwilwyr mewnol. Roedd yr archwiliad yn 2011/12 yn canolbwyntio ar y fframwaith sydd ar waith i nodi, asesu, cofnodi a monitro risgiau, a sut y defnyddiwyd yr wybodaeth honno yn y sefydliad. Gwnaed pedwar argymhelliad, a chadarnhaodd archwiliad "dilynol" 2012/13 bod y rhain i gyd wedi'u cyflawni yn ôl y bwriad.

Mae Grŵp Rheoli Risg trawsadrannol arbennig yn cynnal adolygiad Rheoli Risg trylwyr, gan edrych ar y cynnydd ac effeithiolrwydd rheoli risgiau mawr, gan gynnwys, wrth gwrs, diogelwch parhaus casgliadau. Mae'r grŵp yn cadw Cofrestr Risgiau Strategol, gan flaenoriaethu'r holl risgiau yn ôl y tebygolrwydd y gallai'r risg ddigwydd a'i heffeithiau posibl. Mae'r grŵp yn trafod newidiadau i'r bygythiadau posibl i wireddu amcanion Amgueddfa Cymru gyda'r holl benaethiaid adran, a thrwy hynny'n sicrhau bod y risgiau sy'n cael eu hasesu yn cwmpasu pob agwedd ar waith Amgueddfa Cymru a bod rheoli risg wedi ymwreiddio ledled y sefydliad. Mae nodi a rheoli risgiau hefyd yn eitem sefydlog ar agendâu cyfarfodydd adrannol a chyfarfodydd yr Uwch Dîm Reoli. Cedwir Cofrestr Risg ar wahân ar gyfer yr is-gwmni masnachu, y cwmni menter ar y cyd, y Cynllun Pensiwn a gydol oes pob project mawr a gyflawnir. Ar ddiwedd project, caiff y Gofrestr Risg ei hasesu a chaiff pob risg sy'n parhau ei throsglwyddo i brif gofrestr Amgueddfa Cymru.

Mae gofyn i'r grŵp ystyried risgiau posibl penodol a nodir gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr a'r Pwyllgorau Adolygu Perfformiad ac Archwilio. Hefyd, mae'r Pwyllgorau Adolygu Perfformiad ac Archwilio'n adolygu'r newidiadau i'r Gofrestr Risg a materion a drafodir yng nghyfarfodydd chwarterol y grŵp, yn ogystal â chymau lliniaru a gymerir yn erbyn y risgiau mwyaf.

Mae aelodau'r Grŵp Rheoli Risg yn cynnwys yr archwilydd mewnol sy'n gymorth i allu ystyried materion sy'n peri pryder mewn cyrff eraill. Mae cynrychiolaeth yr adrannau'n cael ei hadolygu'n gyson er mwyn sicrhau bod pob risg bosibl yn cael ei thrafod. Mae rhaglen waith yr archwilydd mewnol yn croesgyfeirio'n benodol at y risg a nodwyd, a hefyd yn cael ei llywio gan geisiadau i archwilio meysydd gweithgarwch penodol gan y Gyfarwyddiaeth a'r Pwyllgor Archwilio.

Mae bygythiadau i ddiogelwch holl asedau'r Amgueddfa yn risg sylfaenol, sy'n gofyn am gamau lliniarol. Y risg sylweddol arall sy'n wynebu Amgueddfa Cymru yw gostyngiad mewn incwm oherwydd gostyngiadau mewn cymorth grant yn y dyfodol ac erydiad y cyllid sydd ar gael mewn termau real, sy'n cael ei liniaru gan y strwythur newydd arfaethedig ar gyfer y sefydliad. Mae'r risgiau hyn yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gan yr archwilwyr mewnol, y Grŵp Rheoli Risg a Bwrdd yr Ymddiriedolwyr.

3.4.2 Diogelwch Gwybodaeth

Mae gan Amgueddfa Cymru weithdrefnau diogelwch gwybodaeth i sicrhau cyfrinachedd, cywirdeb a hygyrchedd gwybodaeth sy'n cael ei chadw a'i phrosesu, gan gynnwys:

- y cyfarwyddwyr sy'n gyfrifol am awdurdodi a rheoli'r holl gyfryngau symudol
- Polisi Diogelwch Gwybodaeth Allanol
- Polisi Diogelu Data
- canllawiau a pholisi trin gwybodaeth wedi'u rhoi i'r holl staff
- parhau i gydymffurfio'n statudol â'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth a'r Ddeddf Diogelu Data, ac adrodd am hynny

- y Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ac yn adolygu'r trefniadau trin data.

Ni chafwyd unrhyw achosion o dorri diogelwch gwybodaeth yn ystod y flwyddyn. Fodd bynnag, ym mis Ebrill 2013 bu methiant o ran diogelwch gwybodaeth yn ymwneud â data pensynwyr. Ymchwiliodd Swyddog Diogelu Data Amgueddfa Cymru i'r methiant, ac adroddodd i'r Bwrdd, Ymddiriedolwyr y Cynllun Pensiwn a Llywodraeth Cymru ac anfonwyd adroddiad at y Comisiynydd Gwybodaeth. Mae camau adfer a chywiro wedi'u cymryd, ac mae gweithdrefnau wedi'u hadolygu a'u diweddarau i sicrhau nad yw'r methiant yn digwydd eto.

Yn ystod 2012/13, mae Amgueddfa Cymru wedi datblygu a chymeradwyo Strategaeth Rheoli Gwybodaeth a Strategaeth TGCh, ac maent yn cael eu rhoi ar waith. Cynhaliodd yr Archwilwyr Mewnol archwiliad o Lywodraethu – Cadw a Rheoli Data yn 2012/13, ac adrodd bod gan Amgueddfa Cymru fframwaith clir, drwy strategaethau a pholisïau amrywiol, i reoli gwybodaeth, ond mae angen iddi sicrhau bod y rhain yn cael eu mabwysiadu'n gyson ar draws y sefydliad. Mae hwn yn amcan allweddol y Strategaeth Rheoli Gwybodaeth ar gyfer 2013/14.

Fel rhan o'r cylch archwilio tair blynedd, yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol derbyniodd ac adolygodd y Pwyllgor Archwilio adroddiad mewnol ar Lywodraethu Gwybodaeth a Chyfathrebu. Ni chodwyd unrhyw faterion mewn perthynas â chydymffurfiaeth â'r Ddeddf Diogelu Data a'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth.

Hefyd, cafodd y prosesau'n ymwneud ag ansawdd y data a gyflwynwyd i randdeiliaid mewnol ac allanol eu hystyried yn y ddwy flynedd ddiwethaf gan yr Archwilwyr Mewnol. Barnwyd eu bod yn brosesau digonol.

3.5 Datblygu Gallu Ymddiriedolwyr a Swyddogion i fod yn Effeithiol

Llywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru sy'n penodi'r Ymddiriedolwyr. Darperir cynllun sefydlu ffurfiol i'r Ymddiriedolwyr ar ôl eu penodi. Rhoddir hyfforddiant pellach fel bo'r angen yn ystod y flwyddyn, er enghraifft, derbyniodd y Pwyllgor Archwilio hyfforddiant ar y Ddeddf Llwgwrwobrwyo a Rheoli Risg yn 2012/13.

Mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr wedi cyflwyno adolygiad o Effeithlonrwydd y Bwrdd yn ystod 2012/13, yn unol ag arferion gorau ac argymhellion Rheoli Arian Cyhoeddus a *Dear Accounting Officer (DAO) Gen 02/12* (gweler adran 4 isod).

Mae'r system rheoli ariannol yn seiliedig ar fframwaith o wybodaeth reoli reolaidd, Rheoliadau, Polisïau a Gweithdrefnau a system ddirprwyo ac atebolrwydd. Caiff hyn ei lywio gan Ddogfen Fframwaith Amgueddfa Cymru, arferion gorau a Rheoli Arian Cyhoeddus. Mae'n cynnwys:

- Rhagfynegi a monitro cyllidebau, gydag adroddiadau ariannol rheolaidd sy'n nodi'r gwariant gwirioneddol a'r rhagolygon gwariant yn erbyn cyllidebau
- Cynlluniau gwariant cyfalaf a chanllawiau clir
- Disgyblaethau rheoli projectau ffurfiol
- Ymgynghoriadau rheolaidd a chynnwys archwilio mewnol gydol y broses o ddatblygu neu gyflwyno newidiadau i systemau
- Cysylltiad agos â'r Archwilydd Allanol
- Gofyn am gyngor arbenigol lle bo'n briodol
- Adroddiadau rheolaidd i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr, Is-bwyllgorau a Llywodraeth Cymru
- Adolygiadau rheoli cyson.

3.6 Ymgysylltu â Phobl Leol a Rhanddeiliaid Eraill i Sicrhau Atebolrwydd Cyhoeddus Cadarn

Mae Amgueddfa Cymru'n gweithredu rhaglen ymgysylltu ac ymgynghori â'r cyhoedd yn unol â'i Siarter Frenhinol. Mae Amgueddfa Cymru hefyd wedi cymeradwyo'r Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd yng Nghymru.

Mae Amgueddfa Cymru'n gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru ac mae'n aelod o'r Grŵp Llywio sy'n datblygu Strategaeth Amgueddfeydd Cymru Llywodraeth Cymru, sy'n nodi tair egwyddor allweddol:

- Amgueddfeydd i bawb
- Casgliad i'r genedl
- Gweithio'n effeithiol.

Mae Gweledigaeth, Map Gweledigaeth a Chynllun Gweithredol Amgueddfa Cymru yn adlewyrchu'r egwyddorion hyn ac mae ein cyfraniad i Strategaeth Amgueddfeydd Cymru Llywodraeth Cymru'n cael ei fonitro drwy gynllun gweithredu sy'n cael ei ddiweddarau a'i gyflwyno i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr bob blwyddyn.

Mae gennym Strategaeth Gyfathrebu sydd â'r nod o hyrwyddo Amgueddfa Cymru, ei Gweledigaeth, ei hamcanion a'i blaenoriaethau. Rydym yn defnyddio mwy a mwy ar rwydweithiau cymdeithasol i gyfathrebu â chynulleidfadau darged ddewisol. Mae gan Amgueddfa Cymru saith tudalen Facebook, un ar gyfer pob amgueddfa. Hefyd, mae staff pob amgueddfa yn defnyddio Twitter i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'w dilynwyr. Cyhoeddir datganiadau i'r wasg yn rheolaidd er mwyn hyrwyddo gweithgareddau Amgueddfa Cymru, ac mae tanygrifwyr yn derbyn e-gylchlythyr misol. Cyhoeddir cylchlythyr corfforaethol bob chwarter i hysbysu rhanddeiliaid allweddol am newyddion a datblygiadau.

Mae Amgueddfa Cymru yn cydnabod pwysigrwydd cyfathrebu mewnol, ac er mwyn adeiladu ar y gwaith sydd eisoes wedi'i wneud yn y maes hwn, mae Cynllun Cyfathrebu mewnol wedi'i ddatblygu a bydd yn cael ei roi ar waith o 2013/14 ymlaen. Mae Amgueddfa Cymru hefyd yn darparu cyfarwyddiadau mewnol electronig ac wyneb yn wyneb i staff er mwyn sicrhau eu bod yn cyfrannu at benderfyniadau ac yn ymwybodol ohonynt. Cynhelir arolwg staff yn rheolaidd, gan gynnig cyfle i staff fynegi eu safbwyntiau a'u profiadau.

Mae Amgueddfa Cymru yn cydnabod undebau llafur, ac mae'r rheolwyr wedi cyfarfod â nhw ac ymgynghori â nhw yn ystod y flwyddyn. Gwahoddwyd cynrychiolwyr yr undebau i Bwyllgor Gweithgor y Staff ar Adnoddau Dynol ac Ariannol.

Mae gan Amgueddfa Cymru gynllun cyhoeddiadau a gall rhanddeiliaid weld amrywiaeth eang o gyhoeddiadau, polisïau a gweithdrefnau yn ogystal â chofnodion y Bwrdd a datganiadau ariannol ar y wefan.

4. Adolygu Effeithiolrwydd

Y Cyfarwyddwr Cyffredinol, fel y Swyddog Cyfrifyddu, sy'n gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae gwaith yr archwilwyr mewnol ac allanol, cynghorwyr proffesiynol eraill a'r Gyfarwyddiaeth, sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal y fframwaith rheoli mewnol, a sylwadau archwilwyr allanol yn eu llythyr rheoli ac adroddiadau eraill, yn llywio'r gwaith o adolygu effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu. Hysbyswyd y Swyddog Cyfrifyddu am oblygiadau canlyniad ei adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu gan yr Ymddiriedolwyr a'r Pwyllgor Archwilio, ac mae cynllun i fynd i'r afael â materion a sicrhau gwelliannau parhaus i'r system ar waith. Darperir rhagor o wybodaeth yn adran 5 – "Materion Llywodraethu a Gwelliannau ar gyfer y Dyfodol" isod.

Yn 2012/13, cyflwynodd Amgueddfa Cymru raglen o holiaduron gwerthuso i'w llenwi gan y Bwrdd, y Pwyllgor Adolygu Perfformiad a'r Pwyllgor Archwilio. Mae Amgueddfa Cymru wedi coladu'r holiaduron gwerthuso yn dilyn adolygiad o holiaduron effeithiolrwydd a ddefnyddir gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol, y GIG, cyrff llywodraeth leol, a'r sector preifat. Mae arfarniadau Ymddiriedolwyr unigol, a gynhaliwyd gan y Llywydd, hefyd wedi'u cyflwyno.

Roedd canfyddiadau'r broses werthuso yn 2012/13 yn gadarnhaol iawn ar y cyfan. Sgoriodd y Bwrdd yn uchel ar ei amcanion, strategaeth a chylch gwaith, y berthynas â rhanddeiliaid allweddol, a'r pwyllgor archwilio, archwiliad mewnol ac adrodd corfforaethol. Bydd Amgueddfa Cymru yn parhau i ddatblygu cyfleoedd i Aelodau brofi ystod ehangach o waith pwyllgor a gwella ymwybyddiaeth Aelodau o'u trefniadau llywodraethu dirprwyedig. Cafodd dros 90% o'r cwestiynau ar holiadur y Pwyllgor Archwilio ymateb cadarnhaol. Cytunwyd yn gryf â thros 80% o'r datganiadau ar holiadur y Pwyllgor Adolygu Perfformiad, gyda nifer fach o gamau'n cael eu nodi, gan gynnwys graddio blaenoriaethau'r sefydliad yn gliriach, darparu dadansoddiad o dueddiadau ariannol, a mwy o fanylion ar anghenion a materion rheoli gwybodaeth. Bydd y Gyfarwyddiaeth yn adolygu a gweithredu'r camau hyn yn ystod 2013/14.

Mae Amgueddfa Cymru wedi sefydlu'r prosesau canlynol i ategu'r fframwaith rheoli risgiau er mwyn cynnal fframwaith llywodraethu effeithiol a system effeithiol o reolaeth fewnol:

- Rheoliadau ariannol, polisiâu a threfniadau gweinyddol manwl gan gynnwys didoli dyletswyddau a gwahanol lefelau o awdurdod a ddirprwyir; systemau cyllido cynhwysfawr; a chanllawiau rheoli buddsoddiadau cyfalaf wedi'u diffinio'n glir a'u monitro
- Prosesau rheoli mewnol Amgueddfa Cymru megis monitro ac adrodd am berfformiad, cyfarfodydd adrannol a briffiau cyfarwyddwyr
- Mae'r Pwyllgor Archwilio yn ystyried cwmpas y rhaglen archwilio fewnol ac yn derbyn adroddiadau gan archwilwyr mewnol ac allanol. Mae'r Pwyllgor yn cyfarfod bob chwarter, ac mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn ystyried cofnodion y cyfarfod a hefyd adroddiad gan y Cadeirydd
- Adroddiadau rheolaidd gan yr Archwilwyr Mewnol gan gynnwys eu barn annibynnol ar ba mor ddigonol ac effeithiol yw'r system rheolaeth fewnol ynghyd ag argymhellion ar gyfer gwella
- Adroddiad blynyddol gan yr Archwilwyr Mewnol. Ar sail gwaith archwilio mewnol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013, daeth yr Archwilydd Mewnol i'r casgliad bod gan yr Amgueddfa brosesau rheoli risg, llywodraethu a rheolaeth ddigonol ac effeithiol er mwyn cyflawni ei hamcanion. Cadarnhaodd yr Archwilydd Mewnol hefyd bod gan Amgueddfa Cymru reolaethau priodol ar waith ar gyfer pob un o egwyddorion y Cod Llywodraethu Da ar gyfer y Trydydd Sector yng Nghymru
- Mae Swyddfa Archwilio Cymru, archwilwyr allanol Amgueddfa Cymru, yn darparu Llythyr Rheoli ac adroddiad Sicrwydd Ychwanegol sy'n crynhoi'r gwaith a wnaed mewn perthynas â'r datganiadau ariannol. Mae'r Pwyllgor Archwilio yn adolygu hyn ac yn cyflwyno adroddiad i Fwrdd yr Ymddiriedolwyr
- Mae'r ffynonellau sicrwydd eraill yn cael eu hystyried yn cynnwys adroddiadau gan y Comisiwn Elusennau, y Ddraig Werdd, Arolygwyr Treth Tirlenwi, Arolygiaeth Diogelwch Pyllau Glo a Buddsoddwyr mewn Pobl.

5. Materion Llywodraethu a Gwelliannau ar gyfer y Dyfodol

Ni chododd unrhyw faterion llywodraethu neu reolaeth fewnol arwyddocaol yn ystod y flwyddyn. Cefnogir hyn gan Adroddiad Blynyddol yr Archwiliad Mewnol a Llythyr Rheoli'r Archwiliad Allanol.

Yr her i Amgueddfa Cymru yn y dyfodol fydd gwireddu'r Weledigaeth yng nghyd-destun yr hinsawdd economaidd ac, yn benodol, y gostyngiadau yn y Cymorth Grant gan Lywodraeth Cymru. Wrth symud ymlaen, byddwn yn:

- Herio arferion gwaith cyfredol
- Pennu a gweithredu ffyrdd mwy effeithiol ac arloesol o weithio
- Ymgynghori â rhanddeiliaid ynglŷn â chynigion i ailwampio gwasanaethau
- Gweithredu'r strwythur newydd y cytunwyd arno ar gyfer y sefydliad, ar ôl cyfnod ymgynghori a ddaeth i ben ar 20 Ebrill 2013
- Adolygu'r trefniadau dirprwyo
- Cwblhau gweithredu'r system Adnoddau Dynol newydd, a gweithredu systemau anfonebu gwerthiannau a chostau awtomataidd.

Bydd proses fonitro a chraffu gadarn yn allweddol i lwyddiant hyn, er mwyn sicrhau ein bod yn gwneud newidiadau ac arbedion gan amharu cyn lleied ag sy'n bosibl ar y gwasanaethau a ddarperir.

6. Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Dros y flwyddyn i ddod, rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen i gyflwyno gwelliannau a byddwn yn monitro'r dulliau o'u cyflwyno a'u gweithredu fel rhan o'n hadolygiad nesaf.

David Anderson
Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr Cyffredinol
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 16 Gorffennaf 2013

J. Peter W. Morgan
Trysorydd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr
Cymeradwywyd a llofnodwyd ar 16 Gorffennaf 2013

TYSTYSGRIF AC ADRODDIAD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I GYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

Rwy'n tystio fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Amgueddfa Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013 o dan adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992. Mae'r rhain yn cynnwys y Datganiad Cyfunol o Weithgareddau Ariannol, y Fantolen Gyfunol, y Datganiad Llif Arian Cyfunol a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys adroddiad ar daliadau. Paratowyd y datganiadau ariannol o dan y polisiau cyfrifyddu a ddisgrifir ynddynt.

Cyfrifoldebau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr, y Swyddog Cyfrifyddu a'r Archwilydd

Fel yr eglurir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a'r Cyfarwyddwr Cyffredinol, Bwrdd yr Ymddiriedolwyr sy'n gyfrifol am baratoi'r Adroddiad Ariannol, sy'n cynnwys yr Adroddiad ar Dâl a'r datganiadau ariannol, yn unol ag Adran 9(4) o Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992 a chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru a wnaed oddi tani, ac am sicrhau cywirdeb y trafodion ariannol.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r adroddiad ar dâl sydd i'w archwilio yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'n ofynnol yn ôl y safonau hyn i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol ar gyfer Archwilydd y Bwrdd Ymarfer Archwilio.

Cwmpas yr archwiliad o'r Datganiadau Ariannol

Mae archwiliad yn golygu casglu tystiolaeth am symiau a datgeliadau yn y datganiadau ariannol, i weld a oes sicrwydd rhesymol nad yw'r datganiadau ariannol yn cynnwys unrhyw gamddatganiad o bwys, boed trwy dwyll neu wall. Mae'n cynnwys asesu: a yw'r polisiau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Amgueddfa Cymru a'u bod wedi'u gweithredu'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; pa mor rhesymol yw amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol Amgueddfa Cymru; a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol.

Yn ychwanegol at hynny, mae'n ofynnol i mi gasglu digon o dystiolaeth er mwyn cael sicrwydd rhesymol fod y gwariant a'r incwm wedi'u defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodiadau sy'n eu rheoli.

Rwyf hefyd yn darllen yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn Adroddiad Ariannol Bwrdd yr Ymddiriedolwyr er mwyn nodi unrhyw anghysondebau o bwys gyda'r datganiadau ariannol a archwiliwyd. Os wyf yn dod yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau o bwys, byddaf yn ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar Ddatganiadau Ariannol

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun teg a chywir o gyflwr Amgueddfa Genedlaethol Cymru ar 31 Mawrth 2013, yr adnoddau a ddaeth i mewn a'r defnydd a wnaed ohonynt, ac enillion a cholledion a llif arian am y flwyddyn a ddaeth i ben
- wedi'u paratoi yn gywir yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru yn unol â Ddeddf Amgueddfeydd ac Orielau 1992.

Barn ar Reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ffordd o bwys, mae'r gwariant a'r incwm wedi cael eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodiadau sy'n eu llywodraethu.

Barn ar Faterion Eraill

Yn fy marn i:

- mae'r darn o'r Adroddiad ar Dâl sydd i'w archwilio wedi'i baratoi'n gywir yn unol â chyfarwyddiadau Gweinidogion Cymru
- mae'r wybodaeth sydd yn yr Adroddiad Ariannol yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt gydag eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd ynglŷn â'r materion canlynol yr wyf yn adrodd wrthyfch amdanynt os, yn fy marn i:

- nad yw'r Datganiad ar Reolaeth Fewnol yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â chanllawiau Trysorlys Ei Mawrhydi;
- nad yw'r cofnodion cyfrifyddu wedi'u cadw'n gywir;
- nad yw gwybodaeth a bennir gan Drysorlys Ei Mawrhydi ynghylch cydnabyddiaeth ariannol a thrafodion eraill wedi'i datgelu; neu
- nad wyf wedi derbyn pob gwybodaeth ac esboniad sy'n ofynnol ar gyfer fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes unrhyw sylwadau gennyf i'w cyflwyno ar y datganiadau ariannol hyn.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

24 Gorffennaf 2013

DATGANIAD CYFUNOL O WEITHGAREDDAU ARIANNOL AM Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2013

Nodiadau	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		2012/13	2011/12	
	Cyfyngedig £'000	Digyfyngiad £'000	Cyfyngedig £'000	Digyfyngiad £'000	Cyfanswm £'000	Cyfanswm £'000	
ADNODDAU I MEWN							
Adnoddau Incwm o Gynhyrchu Cronfeydd:							
Incwm Gwirfoddol							
Grantiau	2	1,138	23,299	0	0	24,437	25,056
Rhoddion a Chymynroddion	3	246	0	720	193	1,159	1,662
		1,384	23,299	720	193	25,596	26,718
Gweithgareddau ar gyfer Cynhyrchu Cronfeydd							
Incwm o'r Is-gwmni Masnachu	4	0	2,602	0	0	2,602	2,598
Incwm Buddsoddi		0	0	21	25	46	40
Cyfanswm Adnoddau Incwm o Gynhyrchu Cronfeydd		1,384	25,901	741	218	28,244	29,356
Incwm Arall	5	33	1,161	1	2	1,197	1,070
CYFANSWM ADNODDAU I MEWN		1,417	27,062	742	220	29,441	30,426
ADNODDAU A WARIWYD	6&7						
Costau Cynhyrchu Cronfeydd:							
Costau Cynhyrchu Incwm Gwirfoddol	4	0	439	4	40	483	348
Costau Is-gwmni Masnachu		0	2,187	0	0	2,187	2,107
		0	2,626	4	40	2,670	2,455
Costau Gweithgareddau Elusenol:							
Addysg a Rhaglenni		127	3,153	94	71	3,445	3,235
Casgliadau ac Ymchwil		1,077	6,850	177	2	8,106	8,617
Gweithrediadau'r Amgueddfa		632	13,625	65	2	14,324	13,327
		1,836	23,628	336	75	25,875	25,179
Costau Llywodraethu		0	523	0	0	523	601
Costau Cyllid Pensiwn	17e	0	589	0	0	589	275
CYFANSWM ADNODDAU A WARIWYD		1,836	27,366	340	115	29,657	28,510
CYFRAN O'R FENTER AR Y CYD	8	(79)	0	0	0	(79)	(80)
ADNODDAU (ALLAN)/I MEWN NET AR GYFER Y FLWYDDYN ARIANNOL		(498)	(304)	402	105	(295)	1,836
Enillion/(Colledion) Heb eu Gwireddu ar ailbriso asedau sefydlog a fwriadwyd at Ddefnydd Elusen	9	(1,967)	(5)	(26)	(8)	(2,006)	673
Enillion wedi'u Gwireddu/Heb eu Gwireddu ar brisiad y farchnad o fuddsoddiadau	11	0	0	35	185	220	(12)
(Colledion) activaraidd ar gynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio	17d	0	(8,033)	0	0	(8,033)	(2,105)
SYMUDIADAU NET MEWN CRONFEYDD YN YSTOD Y FLWYDDYN ARIANNOL		(2,465)	(8,342)	411	282	(10,114)	392
BALANS CRONFEYDD A DDYGWYD YMLAEN AR 1 EBRILL 2012	18	101,774	(10,167)	4,811	970	97,388	96,996
BALANS CRONFEYDD A GARIWYD YMLAEN AR 31 MAWRTH 2013	18	99,309	(18,509)	5,222	1,252	87,274	97,388

Mae'r SOFA uchod yn cynnwys pob elw a cholled a gydnabyddir.

Mae'r holl weithgareddau'n parhau.

Y gostyngiad net anghyfunol mewn cronfeydd a gofnodwyd yn Natganiad o Weithgareddau Ariannol Amgueddfa Cymru yn ystod 2012/13 oedd £10,117,000 (cynnydd o £388,000 yn 2011/12).

Mae'r nodiadau ar dudalennau 34 i 52 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Mae'r penawdau SOFA o dan Incwm Gwirfoddol wedi'u diweddarau yn 2012/13 yn unol â Datganiad o Arfer a Argymhellir Elusennau.

MANTOLEN GYFUNOL AR 31 MAWRTH 2013

	Nodiadau	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
		2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
ASEDAU SEFYDLOG					
Asedau Diriaethol	9	75,140	77,528	75,146	77,533
Asedau Treftadaeth	10	17,681	17,041	17,681	17,041
Cyfran o Fenter ar y Cyd:	8				
Cyfran o asedau gros		9,677	9,756	9,677	9,756
Cyfran o rwymedigaethau gros		(1)	(2)	(1)	(2)
		<u>9,676</u>	<u>9,754</u>	<u>9,676</u>	<u>9,754</u>
Buddsoddiadau	11	2,388	2,146	2,388	2,146
		<u>104,885</u>	<u>106,469</u>	<u>104,891</u>	<u>106,474</u>
ASEDAU CYFREDOL					
Stoc	12	59	60	422	398
Dyledwyr sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	13	4,049	4,230	3,056	3,435
Buddsoddiadau		503	0	503	0
Arian parod yn y banc ac mewn llaw		3,179	2,961	4,003	3,549
		<u>7,790</u>	<u>7,251</u>	<u>7,984</u>	<u>7,382</u>
RHWYMEDIGAETHAU CYFREDOL					
Credydwyr sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	14	(2,167)	(1,260)	(2,310)	(1,342)
		<u>5,623</u>	<u>5,991</u>	<u>5,674</u>	<u>6,040</u>
ASEDAU CYFREDOL NET					
CYFANSWM ASEDAU NAMYN RHWYMEDIGAETHAU CYFREDOL		110,508	112,460	110,565	112,514
CREDYDWYR					
Symiau sy'n dod sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn	15	(152)	(195)	(152)	(195)
ASEDAU NET AC EITHRIO RHWYMEDIGAETH CYNLLUN PENSIWN		<u>110,356</u>	<u>112,265</u>	<u>110,413</u>	<u>112,319</u>
Diffyg cynllun pensiwn budd-dal wedi'i ddiffinio	17a	(23,139)	(14,931)	(23,139)	(14,931)
ASEDAU NET YN CYNNWYS RHWYMEDIGAETH CYNLLUN PENSIWN		<u>87,217</u>	<u>97,334</u>	<u>87,274</u>	<u>97,388</u>
CRONFEYDD	18				
Cronfeydd Cyhoeddus Cyfyngedig		99,309	101,774	99,309	101,774
Cronfeydd Cyhoeddus Digyfyngiad		4,573	4,710	4,630	4,764
Cronfeydd Pensiwn Wrth Gefn		(23,139)	(14,931)	(23,139)	(14,931)
Cyfanswm Cronfeydd Cyhoeddus Digyfyngiad		<u>(18,566)</u>	<u>(10,221)</u>	<u>(18,509)</u>	<u>(10,167)</u>
Cronfeydd Preifat Cyfyngedig		5,222	4,811	5,222	4,811
Cronfeydd Preifat Digyfyngiad		1,252	970	1,252	970
		<u>87,217</u>	<u>97,334</u>	<u>87,274</u>	<u>97,388</u>

Llofnodwyd ar ran yr Ymddiriedolwyr gan

David Anderson
Swyddog Cyfrifyddu a Chyfarwyddwr Cyffredinol
Wedi'i gymeradwyo a'i lofnodi ar 16 Gorffennaf 2013

J. Peter W. Morgan
Trysorydd, ar ran Bwrdd yr Ymddiriedolwyr
Wedi'i gymeradwyo a'i lofnodi ar 16 Gorffennaf 2013

Mae'r nodiadau ar dudalennau 34 i 52 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

DATGANIAD LLIF ARIAN CYFUNOL AR GYFER Y FLWYDDYN A DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2013

	Nodiadau	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
		2012/13 £'000	2011/12 £'000	2012/13 £'000	2011/12 £'000
Llif arian parod net o Weithgareddau Gweithredu	19	1,764	1,341	2,004	1,224
Gwariant Cyfalaf a Buddsoddiad Ariannol	20	(1,000)	(2,313)	(1,004)	(2,319)
Rheoli Adnoddau Hylif	21	(503)	10	(503)	10
Cyllid	22	(43)	238	(43)	238
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn Arian Parod	23	218	(724)	454	(847)

Mae'r nodiadau ar dudalennau 34 i 52 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau ar y Cyfrifon ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2013

1. Polisiâu Cyfrifyddu

1.1 Y Sail Cyfrifyddu

Paratowyd y Cyfrifon o dan y confensiwn cost hanesyddol, a addaswyd i gynnwys ailbrisiad o rai asedau sefydlog diriaethol ar sail eu gwerth i Amgueddfa Cymru. Fe'u paratowyd yn unol â'r Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru gyda chaniatâd y Trysorlys. Heb gyfyngu ar yr wybodaeth a roddir, mae'r Cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu'r Datganiad o Arferion a Argymhellir (SORP 2005), Cyfrifyddu ac Adrodd gan Elusennau a gyhoeddwyd gan Gomisiynwyr Elusennau Cymru a Lloegr, a'r datganiadau cyfrifyddu a gyhoeddwyd neu a fabwysiadwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu, i'r graddau y bo'r gofynion hynny'n briodol. Mae'r Trysorlys wedi cadarnhau y gallai'r eithriadau yn y SORP Elusennau fod yn berthnasol o ran yr angen i ddatgelu cost hanesyddol asedau sefydlog diriaethol.

1.2 Ymgymeriadau Menter ar y Cyd

Mae Amgueddfa Cymru a Dinas a Sir Abertawe yn ddau aelod cyfartal yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyf), cwmni cyfyngedig dan warant heb gyfalaf cyfranddaliadau. Mae canlyniadau'r fenter ar y cyd wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol ac fe'u cyfrifwyd gan ddefnyddio'r dull ecwiti gros. Llofnodwyd cyfrifon AGGA Cyf ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013 ar 21 Mehefin 2013 a derbyniwyd barn archwiliad ddiamod. Gellir cael copi o'r cyfrifon o Brif Swyddfa Amgueddfa Cymru: Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP.

1.3 Ymgymeriadau Is-gwmni

Mae Amgueddfa Cymru'n gweithredu is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo iddi o'r enw Mentrau Amgueddfeydd ac Oriolau Cenedlaethol Cymru (Mentrau AOCC) Cyf. Mae canlyniadau masnachu'r cwmni wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol cyfunol gan ddefnyddio'r dull 'fesul llinell'. Cafodd cyfrifon Mentrau AOCC Cyf ar gyfer y flwyddyn hyd 31 Mawrth 2013 eu cymeradwyo ar 27 Mehefin 2013 a derbyniwyd barn archwiliad ddiamod. Gellir cael copi o'r cyfrifon o Brif Swyddfa'r Amgueddfa: Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP.

1.4 Adnoddau i Mewn

Caiff yr holl incwm ei gydnabod yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol os bodlonwyd yr amodau ar gyfer ei dderbyn. Caiff unrhyw grantiau eu credydu i'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar sail eu derbyn. Caiff incwm ar gyfer gwasanaethau ei gredydu wrth ddarparu'r gwasanaeth. Rhoddir cyfrif am roddion a chymynroddion os bodlonwyd yr amodau ar gyfer eu derbyn.

1.5 Adnoddau a Wariwyd

Caiff gwariant ei ddyrannu ar draws y penawdau gwariant ar sail dyraniad uniongyrchol a dosraniad anuniongyrchol ar gyfer costau cynnal fel y bo'n briodol. Mae cost cynhyrchu cronfeydd yn cynnwys pob gwariant sy'n gysylltiedig â'r is-gwmni masnachu a chodi arian. Mae cost gweithgareddau elusennol yn cynnwys pob gwariant sy'n gysylltiedig â dysgu a rhaglenni, casgliadau ac ymchwil a gweithrediadau'r amgueddfa. Mae'r costau llywodraethu yn cynnwys yr holl wariant sy'n gysylltiedig â chynllunio corfforaethol a strategol, gwaith y Bwrdd a'r Pwyllgor, cyswllt â Llywodraeth Cymru, archwiliad mewnol ac allanol, rheoli risg ac adroddiadau statudol, a gwaith cyfrifon.

Mae'r sail ar gyfer dyrannu costau cymorth fel a ganlyn: dyrennir costau Marchnata, Cysylltiadau Cyhoeddus a'r Wasg yn ôl amser canrannol, dyrennir Cyllid fesul cyfanswm incwm a'r cyfanswm gwariant, dyrennir TGCh yn ôl nifer y defnyddwyr cyfrifiaduron a dyrennir Adnoddau Dynol yn ôl nifer y gweithwyr cyflogedig cyfwerth ag amser llawn.

1.6 Asedau Sefydlog Diriaethol

Mae'r holl eitemau sydd o natur cyfalaf ac yn costio mwy na £5,000 yn cael eu cyfalafu. Nid yw eitemau o natur cyfalaf sy'n costio llai na £5,000 yn cael eu cyfalafu, a chânt eu diddymu yn y flwyddyn.

Mae asedau tir ac adeiladau yn cael eu priso'n broffesiynol bob pum mlynedd ar sail gwerth defnydd cyfredol neu gost adnewyddu ar ôl dibrisiant fel y bo'n briodol, a chânt eu hailbriso trwy ddefnyddio mynegai yn y cyfnod cyfamerol. Caiff unrhyw waith cynnal a chadw bob dydd mewn perthynas â'r eiddo hwn ei ddiddymu yn ystod blwyddyn cyflawni'r gwaith.

Mae asedau nad ydynt yn ymwneud ag eiddo (h.y. offer a cherbydau a gosodiadau, ffitiadau a chyfarpar) yn cael eu cadw ar sail cost hanesyddol (neu'r gost ailbriso cyn 1 Ebrill 2010), ac nid ydynt yn cael eu mynegeo gan mai bywydau economaidd defnyddiol byr neu werthoedd isel (neu'r ddau) sydd gan yr asedau hyn.

Mae'r rheolwyr yn cynnal adolygiad blynyddol o namau.

1.7 Asedau Treftadaeth

Diffinnir asedau treftadaeth fel asedau o bwys hanesyddol, celfyddydol neu wyddonol sy'n cael eu cadw at ddibenion datblygu amcanion cadwedigaeth, cadwraeth ac addysgiadol elusennau, ac sy'n cyfrannu trwy fynediad cyhoeddus i ddiwylliant ac addysg y genedl ar raddfa genedlaethol neu leol. Mae'r asedau hyn yn ganolog i'r gwaith o gyflawni amcanion Amgueddfa Cymru ac yn cynnwys tir, adeiladau, arddangosion a chreiriau. Ers 1 Ebrill 2001, mae asedau treftadaeth a brynwyd neu a gyflwynwyd i'r Amgueddfa sydd â gwerth unigol o £5,000 neu fwy wedi cael eu cyfalafu ar sail cost/prisiad hanesyddol. Yn unol â chyfarwyddyd cyfrifon y Trysorlys, nid yw'r asedau a gafwyd cyn 1 Ebrill 2001 wedi cael eu cyfalafu ac ym marn yr Ymddiriedolwyr ni ellir cyfiawnhau cost sylweddol priso'r casgliad anferth hwn o asedau treftadaeth (tua 5.1 miliwn o eitemau) ar sail cost/budd. Mae asedau a gyfrannwyd neu ran-gyfrannwyd yn cael eu priso gan gyfeirio at anfonebau neu ddogfennau eraill os ydynt ar gael, ac fel arall gan staff curadurol.

1.8 Dibrisiant

Caiff dibrisiant ei godi ar asedau sefydlog diriaethol (ac eithrio asedau tir a threftadaeth). Mae'r prif gyfraddau, gan ddefnyddio'r dull llinell syth, fel a ganlyn:

- Caiff adeiladau rhydd-ddaliad ac eiddo ar brydles hir eu dibrisio yn ystod eu hoes ddefnyddiol sef rhwng 50 a 125 mlynedd.
- Fel y caniateir gan SORP Elusennau 2005, nid yw asedau treftadaeth yn cael eu dibrisio. Barn yr Ymddiriedolwyr yw bod gwerth gweddilliol gweithiau celf yn uwch na'r gwerth cadw ac mae oes ddefnyddiol ddisgwyliedig asedau treftadaeth eraill mor hir nad yw dibrisiant o bwys.
- Bydd peiriannau, cyfarpar, ffitiadau a gosodiadau'n dibrisio dros 5-10 mlynedd. Yn achos eitemau penodol sy'n destun newidiadau technegol neu lle bo ffactor darvoud uchel, caiff cyfnod o 3 blynedd ei ddefnyddio. Mae'n bosibl y bydd gan rai eitemau penodol eraill gyfnod dibrisio hirach.
- Codir am asedau ar brydles ar sail llinell syth dros dymor y brydles.

1.9 Cronfeydd

Mae Cronfeydd Cyhoeddus a Phreifat Difyngiad ar gael i'w defnyddio, yn ôl disgrisiwn yr Ymddiriedolwyr, i hyrwyddo amcanion cyffredinol Amgueddfa Cymru.

Y Cronfeydd Cyfyngedig Cyhoeddus yw'r Grantiau Cyfalaf a'r Grantiau Prynu Sbesimenau a geir gan Lywodraeth Cymru a chyrrff eraill y llywodraeth.

Cronfeydd Preifat Cyfyngedig yw cronfeydd sy'n dibynnu ar gyfyngiadau penodol a osodir gan gyfranwyr a rhaid eu defnyddio yn unol â'r cyfarwyddiadau a gafwyd wrth eu sefydlu.

Gellir trosglwyddo arian rhwng cronfeydd cyn belled mai at ddibenion a bennwyd gan y rhoddwr neu'r corff dyrannu grant yn unig y defnyddir cronfeydd cyfyngedig.

1.10 Stoc

Mae Amgueddfa Cymru'n cadw stoc o gyhoeddiadau ac eitemau eraill i'w gwerthu yn ei siopau. Mae'r rhain yn cael eu priso ar isafswm y gost a'r gwerth gwiredadwy net.

1.11 Buddsoddiadau

Dangosir buddsoddiadau yn ôl eu gwerth ar y farchnad. Polisi Amgueddfa Cymru yw cadw cofnodion priso yn gyfredol, felly pan fo buddsoddiadau'n cael eu gwerthu, nid oes enillion na cholledion mewn perthynas â blynyddoedd blaenorol. O ganlyniad, nid yw'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol yn gwahaniaethu rhwng addasiadau priso yn ymwneud â gwerthiant a'r rhai yn ymwneud â daliannau sy'n parhau am eu bod yn cael eu trin fel newidiadau yng ngwerth y portffolio buddsoddiad drwy gydol y flwyddyn.

1.12 Croniadau Gwyliau Staff

Mae Amgueddfa Cymru wedi mabwysiadu polisi cyfrifyddu yn wirfoddol sy'n cydnabod cronladau o hawliau gwyliau staff nas cymerwyd erbyn diwedd y flwyddyn, sy'n cael eu cario ymlaen i'r flwyddyn ganlynol.

1.13 Ymchwil a Datblygu

Caiff gwariant ar ymchwil a datblygu ei osod yn erbyn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar gyfer y flwyddyn dan sylw.

1.14 Trethiant

Mae Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi wedi rhoi statws elusen i Amgueddfa Cymru, ond codir Treth Gorfforaeth ar Fentrau AOCC Cyf.

1.15 Pensiynau

Caiff cyfraniadau at Gynllun Pensiwn Amgueddfa Genedlaethol Cymru eu codi yn erbyn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol er mwyn gwasgaru cost pensiynau dros fywyd gwaith y gweithwyr. Cyfrifir y gost i'r Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar sail y costau gwasanaeth cyfredol fel y'u cyfrifir gan actiwari'r cynllun.

1.16 Deilliannau

Nid oes unrhyw fenthyciadau gan Amgueddfa Cymru ac mae'n dibynnu'n bennaf ar grantiau'r Llywodraeth ar gyfer ei gofynion arian parod ac felly nid yw'n agored i risgiau hylifedd. Mae'r holl asedau a rhwymedigaethau materol wedi eu nodi mewn sterling, ac nid ydynt yn agored i risgiau o ran cyfraddau llog neu arian cyfred.

1.17 Arian Tramor

Mae asedau a rhwymedigaethau mewn arian tramor yn cael eu trosi i sterling ar y gyfradd gyfnewid ar ddyddiad y fantolen. Mae trafodion mewn arian tramor yn cael eu trosi i sterling ar y gyfradd gyfnewid ar ddyddiad y trafodyn. Mae gwahaniaethau cyfnewid yn cael eu hystyried wrth benderfynu ar adnoddau net i mewn.

1.18 Asedau a Rhwymedigaethau Amodol

Nid yw asedau a rhwymedigaethau amodol wedi'u cronni yn y datganiadau cyfrifyddu. Cyfeirir at rwymedigaethau amodol yn achos unrhyw hawliau cyfreithiol lle nad oes yswiriant, mewn nodyn i'r cyfrifon, yn yr un modd ag unrhyw asedau a rhwymedigaethau amodol eraill.

2. Grantiau Derbyniadwy

	Cyhoeddus Cyfyngedig £'000	Cyhoeddus Digyfyngiad £'000	2012/13 £'000	2011/12 £'000
Cymorth Grant Refeniw	0	22,447	22,447	23,027
Cymorth Grant Prynu Sbesimenau	538	0	538	538
Cymorth Grant Cyfalaf	600	0	600	600
Grant arall y llywodraeth	0	852	852	891
	1,138	23,299	24,437	25,056

Cafodd Amgueddfa Cymru gyfanswm o £23,585,000 o gymorth grant gan Lywodraeth Cymru (£24,165,000 yn 2011/12) sy'n cynnwys y Grantiau Refeniw, Prynu Sbesimenau a Chymorth Grant Cyfalaf.

Roedd grantiau eraill y llywodraeth yn cynnwys: £248,000 gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri (£425,000 yn 2011/12), £10,000 gan yr Undeb Ewropeaidd (£10,000 yn 2011/12), £594,000 gan Lywodraeth Cymru (£452,000 yn 2011/12) a £dim o grantiau eraill (£4,000 yn 2011/12).

3. Rhoddion a Chymynroddion

	Cronfeydd cyhoeddus		Cronfeydd preifat		2012/13 £'000	2011/12 £'000
	Cyfyngedig £'000	Digyfyngiad £'000	Cyfyngedig £'000	Digyfyngiad £'000		
Asedau a gyfrannwyd	0	0	310	0	310	344
Rhoddion eraill	246	0	410	193	849	1,256
	246	0	720	193	1,159	1,600

Cafodd holl brisiadau asedau a gyfrannwyd (neu a ran-gyfrannwyd) eu gwneud gan staff curadurol neu trwy gyfeirio at anfonebau/gohebiaeth derbyn 'in lieu'.

Yn flaenorol, mae Amgueddfa Cymru wedi cynnwys penawdau ar wahân ar gyfer Rhoddion a Chymynroddion ac incwm Codi Arian o dan Incwm Gwirfoddol ar y SOFA. Ar gyfer 2012/13, cafodd hyn ei adolygu ac nid yw'r pennawd incwm Codi Arian yn cael ei ddefnyddio mwyach, yn unol â'r Datganiad o Arferion a Argymhellir ar gyfer Elusennau. Mae cymharydd y flwyddyn flaenorol ar gyfer 2011/12 wedi'i ailddatgan yn unol â hynny, gan gynyddu incwm Rhoddion a Chymynroddion £62,000.

4. Is-gwmni Masnachu

Mae gan Amgueddfa Cymru un is-gwmni masnachu sy'n llwyr eiddo iddi, ac sy'n gwmni corfforedig yn y DU. Prif weithgareddau Mentrau AOCC Cyf yw gwerthu nwyddau yn holl siopau Amgueddfa Cymru, arlwyio, parcio, trwyddedu delweddau, llogi corfforaethol, gosod eiddo, archebu drwy'r post ac ymdrin â'r derbyniadau o werthu arddangosfeydd neu eu rhoi ar fenthyg a hawliau ffilmio. Mae Mentrau AOCC Cyf yn dychwelyd ei elw i Amgueddfa Cymru ar ffurf rhoddion cymorth. Ceir crynodeb o'u canlyniadau masnachu isod.

	2012/13 £'000	2011/12 £'000
Trosiant	2,438	2,469
Cost gwerthiant	(1,867)	(1,784)
Elw Gros	571	685
Costau gweinyddol	(312)	(315)
Incwm gweithredu arall	164	125
Elw ar weithgareddau arferol cyn llog	423	495
Llog derbyniadwy	0	4
(Colled)/Enillion ar symudiadau arian cyfred	0	0
Llog sy'n daladwy	(8)	(8)
Elw ar weithgareddau arferol cyn treth	415	491
Treth ar elw gweithgareddau arferol	0	0
Elw ar gyfer y flwyddyn ariannol	415	491
Cymorth rhodd sy'n daladwy i'r Amgueddfa	(412)	(487)
Elw/(colled) a gedwir ar gyfer y flwyddyn ariannol	3	4

Mae'r Datganiad Cyfunol o Weithgareddau Ariannol yn cynnwys trosiant yr is-gwmni ac incwm gweithredu arall fel incwm o is-gwmni masnachu, a chost gwerthiannau, costau gweinyddol a llog sy'n daladwy fel costau'r is-gwmni masnachu.

5. Incwm arall

	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		2012/13 £'000	2011/12 £'000
	Cyfyngedig £'000	Digyfyngiad £'000	Cyfyngedig £'000	Digyfyngiad £'000		
Addysg a Rhaglenni	2	84	0	0	86	131
Casgliadau ac Ymchwil	22	132	0	0	154	180
Gweithrediadau'r Amgueddfa	9	920	0	0	929	732
Cymorth	0	25	1	2	28	27
	33	1,161	1	2	1,197	1,070

6. Cyfanswm yr Adnoddau a Wariwyd

(a) Amgueddfa Cymru

	Costau Uniongyrchol	Dibrisiant	Marchnata, y Wasg a PR	Costau Cymorth Cyllid	TGCh	Adnoddau Dynol	2012/13 £'000	2011/12 £'000
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000		
Costau Cynhyrchu Cronfeydd								
Cost Cynhyrchu Incwm Gwirfoddol	404	0	24	12	24	19	483	348
	404	0	24	12	24	19	483	348
Costau Gweithgareddau Elusennol								
Addysg a Rhaglenni	3,094	107	72	38	74	60	3,445	3,235
Casgliadau ac Ymchwil	7,047	503	163	87	170	136	8,106	8,617
Gweithrediadau'r Amgueddfa	13,015	531	275	146	287	229	14,483	13,486
	23,156	1,141	510	271	531	425	26,034	25,338
Costau Llywodraethu								
Archwiliad Mewnol ac Allanol	57	0	0	0	0	0	57	108
Cynllunio Strategol a Chorfforaethol	124	0	0	0	0	0	124	115
Cyllid a chostau eraill	171	0	0	0	0	0	171	187
Cymorth	0	0	50	27	52	42	171	191
	352	0	50	27	52	42	523	601
Costau Cyllid Pensiwn	589	0	0	0	0	0	589	275
Cyfanswm Adnoddau a Wariwyd	24,501	1,141	584	310	607	486	27,629	26,562

(b) Cyfunol

	Costau Uniongyrchol	Dibrisiant	Marchnata, y Wasg a PR	Costau Cymorth Cyllid	TGCh	Adnoddau Dynol	2012/13 £'000	2011/12 £'000
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000		
Costau Cynhyrchu Cronfeydd								
Cost Cynhyrchu Incwm Gwirfoddol	404	0	24	12	24	19	483	348
Cost Is-gwmni Masnachu	2,184	3	0	0	0	0	2,187	2,107
	2,588	3	24	12	24	19	2,670	2,455
Costau Gweithgareddau Elusennol								
Addysg a Rhaglenni	3,094	107	72	38	74	60	3,445	3,235
Casgliadau ac Ymchwil	7,047	503	163	87	170	136	8,106	8,617
Gweithrediadau'r Amgueddfa	12,856	531	275	146	287	229	14,324	13,327
	22,997	1,141	510	271	531	425	25,875	25,179
Costau Llywodraethu								
Archwiliad Mewnol ac Allanol	57	0	0	0	0	0	57	108
Cynllunio Strategol a Chorfforaethol	124	0	0	0	0	0	124	115
Cyllid a chostau eraill	171	0	0	0	0	0	171	187
Cymorth	0	0	50	27	52	42	171	191
	352	0	50	27	52	42	523	601
Costau Cyllid Pensiwn	589	0	0	0	0	0	589	275
Cyfanswm Adnoddau a Wariwyd	26,526	1,144	584	310	607	486	29,657	28,510

Mae £42,945 (£42,945 yn 2011/12) wedi'i gynnwys yn yr adnoddau a wariwyd i dalu'r archwilwyr allanol, £37,950 (£37,950 yn 2011/12) ar gyfer y ffi archwilio a £4,995 (£4,995 yn 2011/12) ar gyfer gwaith arall. Mae hyn yn cynnwys £4,000 (£4,000 yn 2011/12) ar gyfer ffi archwilio'r is-gwmni masnachu a £575 (£575 yn 2011/12) ar gyfer gwaith arall i'r is-gwmni masnachu.

Mae swm o £6,000 (£10,000 yn 2011/12) wedi'i gynnwys yn yr adnoddau a wariwyd mewn perthynas â gwariant grant yr UE.

Costau staff oedd 69% o'r adnoddau a wariwyd yn ystod y flwyddyn (67% yn 2011/12).

7. Costau Staff

(a) Costau Staff yn ystod y flwyddyn:

	Cyfunol	
	2012/13 £ '000	2011/12 £ '000
Cyflogau a Thâl	15,944	15,452
Costau Nawdd Cymdeithasol	1,166	1,109
Costau Gwasanaeth Pensiwn FRS17 (nodyn 17e)	2,586	2,179
Costau Diswyddo	199	126
	<u>19,895</u>	<u>18,866</u>
Costau Cyllid Pensiwn FRS17 (nodyn 17e)	589	275
	<u>20,484</u>	<u>19,141</u>

Mae'r costau staffio yn cynnwys £1,033,000 (£992,000 yn 2011/12) yn ymwneud â'r is-gwmni masnachu.

Cyflwynodd Amgueddfa Cymru Gynllun Diswyddo Gwirfoddol, gan wella taliadau statudol yn ôl ffactor o 4. Manteisiodd 4 gweithiwr cyflogedig ar hyn yn 2012/13, gyda chost o £199,000 (£126,000 yn 2011/12). Roedd £332,000 (£43,000 yn 2011/12) o gostau straen i Gronfa Bensiwn yr Amgueddfa, ac maent wedi'u hystyried yn y prisiad actiwaraid yn Nodyn 17.

Mae costau gweithredu'n cynnwys £31,000 (£6,000 yn 2011/12) ar gyfer staff asiantaeth.

(b) Nifer cyfartalog misol y staff sy'n gyfwerth ag amser llawn:

	Staff Parhaol	Staff Arall	Nifer 2012/13	Nifer 2011/12
Is-gwmni Masnachu	31	2	33	34
Codi Arian	7	0	7	5
Addysg a Rhaglenni	39	11	50	48
Casgliadau ac Ymchwil	109	14	123	123
Gweithrediadau'r Amgueddfa	277	26	303	303
Cymorth	51	9	60	58
	<u>514</u>	<u>62</u>	<u>576</u>	<u>571</u>

(c) Manylion tâl a budd-daliadau pensiwn y Cyfarwyddwyr:

	Cyflog 2012/13 (2011/12)	Cynnydd/ (gostyngiad) go iawn o ran pensiwn a'r cyfandaliad cysylltiedig yn 60 oed	Pensiwn a gronnydd yn 60 oed ar 31 Mawrth 13 a'r cyfandaliad cysylltiedig	CETV ar 31 Mawrth 13	CETV ar 31 Mawrth 12	Cynnydd/ (gostyngiad) go iawn yn y CETV ar ben cyfraniadau aelodau £'000
	£	£	£	£'000	£'000	£'000
David Anderson Cyfarwyddwr Cyffredinol	95,001-100,000 (95,001-100,000)	0-2,500 a 2,500-5,000 cyfandaliad	0-5,000 a 5,000-10,000 cyfandaliad	64	35	20
Mark Richards Cyfarwyddwr Gweithredu a Dirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol	80,001-85,000 (70,001-75,000)	0-2,500 a 2,500-5,000 cyfandaliad	10,000-15,000 a 40,000-45,000 cyfandaliad	323	257	50
John Williams-Davies Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil	70,001-75,000 (70,001-75,000)	(0-2,500) a (0-2,500) cyfandaliad	35,000-40,000 a 105,000-110,000 cyfandaliad	996	957	2
Robin Gwyn Cyfarwyddwr Cyfathrebu	15,000-20,000 (70,001-75,000)	2,500-5,000 a 10,000-12,500 cyfandaliad	10,000-15,000 a 40,000-45,000 cyfandaliad	317	205	51
Neil Wicks Cyfarwyddwr Cyllid	70,001-75,000 55,001-60,000	22,500-25,000 a 70,000-72,500 cyfandaliad	20,000-25,000 a 70,000-75,000 cyfandaliad	349	9	33
Janice Lane Cyfarwyddwr Addysg, Arddangosfeydd a Chyfyngau Newydd	35,001-40,000 (0)	17,500-20,000 a 52,500-55,000 cyfandaliad	15,000-20,000 a 50,000-55,000 cyfandaliad	249	0	61

Gadawodd Robin Gwyn ei swydd ar 30 Mehefin 2012. Roedd ei enillion fel Cyfarwyddwr Cyfathrebu yn cynnwys cyflog sylfaenol fel y nodir uchod. Roedd ei gyflog blynyddol ar gyfer 2012/13 rhwng £70,001 a £75,000. Derbyniodd £93,331 o dan Gynllun Diswyddo Gwirfoddol Amgueddfa Cymru hefyd.

Dechreuodd Janice Lane ar ei swydd ar 3 Medi 2012. Roedd ei henillion fel Cyfarwyddwr Addysg, Arddangosfeydd a Chyfyngau Newydd yn cynnwys cyflog sylfaenol fel y nodir uchod. Roedd ei chyflog blynyddol ar gyfer 2012/13 rhwng £65,000 a £70,000. Derbyniodd £3,000 tuag at gostau adleoli hefyd.

Dechreuodd Neil Wicks ar ei swydd ar 27 Mehefin 2011. Roedd ei gyflog blynyddol ar gyfer 2011/12 rhwng £70,001 a £75,000.

Cyflogwyd y cyfarwyddwyr eraill gydol 2011/12 a 2012/13.

Roedd enillion y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn cynnwys cyflog sylfaenol o £100,000 (£100,000 yn 2011/12) a bonws anghyfunol ar sail perfformiad o £8,500 (£7,500 yn 2011/12). Bydd bonws 2012/13 yn cael ei ddwyn ymlaen i 2013/14 a bydd y Cyfarwyddwr Cyffredinol yn ei dalu'n ôl fel cymorth rhodd i Amgueddfa Cymru. Cafodd bonws 2011/12 ei dalu'n ôl fel cymorth rhodd i Amgueddfa Cymru hefyd.

Mae cyflog Mark Richards yn cynnwys lwfans ar gyfer ei rôl fel Dirprwy Gyfarwyddwr Cyffredinol, a gynyddwyd o £1,000 y flwyddyn i 10% o'i gyflog fel Cyfarwyddwr Gweithrediadau o 1 Chwefror 2012 ymlaen. Roedd y newid hwn yn adlewyrchu'r cyfrifoldebau ychwanegol a ddyrannwyd iddo ar ôl i'r Cyfarwyddwr Cyffredinol ad-drefnu'r uwch dîm rheoli. Mae ei gyflog ar gyfer 2012/13 yn cynnwys £1,046, sef y cynnydd wedi'i ôl-ddyddio i 2011/12.

Mae Cyfarwyddwyr Amgueddfa Cymru i gyd yn aelodau cyffredin o gynllun pensiwn Amgueddfa Genedlaethol Cymru.

Y Gwerth Trosglwyddo sy'n Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) yw gwerth cyfalaf buddion y cynllun pensiwn a gronnydd gan aelod ar unrhyw adeg benodol yn ôl asesiad yr actwari. Mae'r cynnydd go iawn yn y CETV yn

adlewyrchu'r cynnydd a ariannwyd gan Amgueddfa Cymru i bob pwrpas. Mae'n cymryd i ystyriaeth y cynnydd yn y pensiwn a gronnwyd oherwydd chwyddiant, cyfraniadau'r gweithwyr (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddwyd o gynllun pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisio cyffredin y farchnad ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Ni dderbyniodd unrhyw gyfarwyddwyr unrhyw fuddion o fath arall ac eithrio'r rhai a nodir uchod.

(d) Gweithiwr Cyflogedig (ac eithrio Cyfarwyddwyr) ag enillion o dros £60,000

Roedd saith gweithiwr cyflogedig (saith yn 2011/12) ag enillion rhwng £60,001 a £69,999 ar gyfer y flwyddyn. Mae pob un ohonynt yn aelodau cyffredin o gynllun pensiwn Amgueddfa Genedlaethol Cymru. Nid oedd unrhyw weithiwr cyflogedig yn ennill dros £69,999 ac eithrio'r Cyfarwyddwyr, a datgelir eu henillion yn nodyn 7(c) uchod.

(e) Canolrif Cydnabyddiaeth

Mae'n ofynnol i Gyrrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru ddatgelu'r berthynas rhwng cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn eu sefydliad a chanolrif cydnabyddiaeth gweithlu'r sefydliad. Cydnabyddiaeth y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn 2012/13 oedd £105,000-£110,000 (2011/12 £105,000-£110,000). Roedd hyn 5.0 gwaith (2011/12, 5.1 gwaith) yn fwy na chanolrif cydnabyddiaeth y gweithlu, sef £21,510 (2011/12, £21,088). Nid oedd unrhyw weithwyr cyflogedig yn derbyn cydnabyddiaeth a oedd yn uwch na chydabyddiaeth y cyfarwyddwr â'r cyflog uchaf yn 2012/13 na 2011/12. Mae cyfanswm y gydnabyddiaeth yn cynnwys cyflog, tâl anghyfunol sy'n seiliedig ar berfformiad a buddion o fath arall. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a'r gwerth trosglwyddo pensiwn sy'n gyfwerth ag arian parod.

	2012/13	2011/12
Band taliad cydnabyddiaeth yr unigolyn ar y cyflog mwyaf	105,000-110,000	105,000-110,000
Cyfanswm canolrifol Cymhareb	£21,510 5.0	20,088 5.1

(f) Aelodau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr

Nid yw'r Ymddiriedolwyr yn derbyn unrhyw gydnabyddiaeth. Talwyd cyfanswm o £10,000 (£9,000 yn 2011/12) o dreuliau teithio, cynhaliaeth a llety gan Amgueddfa Cymru i aelodau'r Bwrdd a phwyllgorau. Ad-dalwyd treuliau i 17 ymddiriedolwr yn ystod y flwyddyn.

8. Cyfran o'r Fenter ar y Cyd

Mae Amgueddfa Cymru a Dinas a Sir Abertawe yn aelodau cyfartal yn Amgueddfa Genedlaethol y Glannau Abertawe (AGGA Cyf) (Rhif Elusen 1090512), cwmni cyfyngedig drwy warant. Prif nod AGGA Cyf yw sefydlu amgueddfa yn Abertawe i gadw ac arddangos (inter alia) casgliad diwydiannol a morwrol Amgueddfa Cymru a Dinas a Sir Abertawe er budd y cyhoedd. Pe câi AGGA Cyf ei dirwyn i ben neu ei diddymu, mae ei herthyglau a'i memorandwm sefydlu yn nodi y caiff unrhyw eiddo sy'n eiddo i'r elusen neu sy'n cael ei breinio ynddi ei drosglwyddo i elusen neu elusennau eraill ag amcanion tebyg.

Mae cyfran Amgueddfa Cymru o'r symudiad net mewn cronfeydd ac asedau net yn y Fenter ar y Cyd yn cynnwys:

	Cyfanswm Symudiadau Net mewn Cronfeydd		Cyfanswm Symudiadau Net mewn Cronfeydd	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Incwm Gwirfoddol: Cyfraniadau	5	6	3	3
Incwm Buddsoddiad	0	0	0	0
Adnoddau i mewn eraill	0	0	0	0
Cyfanswm adnoddau i mewn	5	6	3	3
Gwariant ar weithgareddau elusennol	157	160	79	80
Costau llywodraethu	5	6	3	3
Cyfanswm yr adnoddau a wariwyd	162	166	82	83
Ailbriso Asedau Sefydlog	0	0	0	0
Symudiadau Net mewn Cronfeydd	(157)	(160)	(79)	(80)

8. Cyfran o'r Fenter ar y Cyd parhad

	Cyfanswm Asedau a Rhwymedigaethau		Cyfran o Asedau a Rhwymedigaethau	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Asedau Sefydlog	19,334	19,484	9,667	9,742
Asedau Cyfredol	20	28	10	14
Rhwymedigaethau dyledus o fewn blwyddyn	(2)	(4)	(1)	(2)
Rhwymedigaethau dyledus ar ôl mwy na blwyddyn	(47)	(47)	0	0
Asedau Net	19,305	19,461	9,676	9,754
Cronfeydd				
Cronfa Gyffredinol (digyfngiad)	19,285	19,438	9,666	9,742
Cronfa Gyfyngedig	20	23	10	12
	19,305	19,461	9,676	9,754

9. Asedau Sefydlog Diriaethol

(a) Amgueddfa Cymru

	Tir Rhydd-ddaliad £'000	Adeiladau Rhydd-ddaliad £'000	Eiddo ar Brydles £'000	Peiriannau a Cherbydau £'000	Gosodiadau, Ffitiadau a Chyfarpar £'000	Cyfanswm £'000
Cost neu Brisiant						
Ar 1 Ebrill 2012	16,525	3,392	56,922	770	2,069	79,678
Ychwanegiadau yn ystod y flwyddyn	0	306	0	271	183	760
Gwarediadau	0	0	0	(6)	0	(6)
Ailbriso	(47)	(490)	(1,510)	0	0	(2,047)
Ar 31 Mawrth 2013	16,478	3,208	55,412	1,035	2,252	78,385
Dibrisiant						
Ar 1 Ebrill 2012	0	321	444	352	1,033	2,150
Cost ar gyfer y flwyddyn	0	326	442	134	239	1,141
Gwarediadau	0	0	0	(5)	0	(5)
Ailbriso	0	(17)	(24)	0	0	(41)
Ar 31 Mawrth 2013	0	630	862	481	1,272	3,245
Gwerth Llyfr Net						
Ar 1 Ebrill 2012	16,525	3,071	56,478	418	1,036	77,528
Ar 31 Mawrth 2013	16,478	2,578	54,550	554	980	75,140

(b) Cyfunol

	Tir Rhydd-ddaliad £'000	Adeiladau Rhydd-ddaliad £'000	Eiddo ar Brydles £'000	Peiriannau a Cherbydau £'000	Gosodiadau, Ffitiadau a Chyfarpar £'000	Cyfanswm £'000
Cost neu Brisiant						
Ar 1 Ebrill 2012	16,525	3,392	56,922	770	2,107	79,716
Ychwanegiadau yn ystod y flwyddyn	0	306	0	271	187	764
Gwarediadau	0	0	0	(6)	0	(6)
Ailbriso	(47)	(490)	(1,510)	0	0	(2,047)
Ar 31 Mawrth 2013	16,478	3,208	55,412	1,035	2,294	78,427
Dibrisiant						
Ar 1 Ebrill 2012	0	321	444	352	1,066	2,183
Cost ar gyfer y flwyddyn	0	326	442	134	242	1,144
Gwarediadau	0	0	0	(5)	0	(5)
Ailbriso	0	(17)	(24)	0	0	(41)
Ar 31 Mawrth 2013	0	630	862	481	1,308	3,281
Gwerth Llyfr Net						
Ar 1 Ebrill 2012	16,525	3,071	56,478	418	1,041	77,533
Ar 31 Mawrth 2013	16,478	2,578	54,550	554	986	75,146

Cafodd tir ac adeiladau Amgueddfa Cymru eu prisio'n broffesiynol ar 31 Mawrth 2011 gan M. A. Lawley o Syrfewyr Siartredig Cooke and Arkwright, yn unol â gofynion Safonau Prisio ac Arfarnu Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig ac FRS15. Roedd prisiad pob eiddo yn cael ei gyfrif yn unol â sail a thybiaethau ar gyfer eiddo perchen-feddianwyr: yn cael eu prisio ar Bris Defnydd Cyfredol gan gymryd y byddai'r eiddo yn cael ei werthu fel rhan o fusnes parhaus neu drwy ddefnyddio'r dull cost cyfnewid ar sail dibrisiant. Yn y cyfamser, mae'r asedau hynny'n cael eu hailbrisio gan ddefnyddio mynegai. Y mynegai a ddefnyddiwyd ar gyfer tir ac adeiladau yw'r BCIS All in Tender Price Index. 220 oedd gwerth y mynegai ym mis Mawrth 2013 (226 ym mis Mawrth 2012).

10. Asedau Treftadaeth

(a) Polisiâu Rheoli Casgliadau

Casglu sbesimenau yw'r rheswm dros fodolaeth amgueddfeydd, a'r sail i'w gwaith a'u hamcanion. Amgueddfa Cymru yw'r ystorfa genedlaethol o ddeunyddiau sy'n ymwneud â threftadaeth naturiol Cymru a'i threftadaeth wedi'i chreu a deunyddiau rhyngwladol sy'n helpu i ddiffinio lle Cymru yn y byd. Mae gennym oddeutu 5.1 miliwn o sbesimenau neu grwpiau yn ein casgliadau sydd o bwysigrwydd rhyngwladol. Rydym yn wahanol i amgueddfeydd ac orielau eraill y DU o ran amrywiaeth ein meysydd, ac o ran nifer ac amrywiaeth y safleoedd yr ydym yn eu gweithredu.

Mae Amgueddfa Cymru yn cadw ac yn adolygu ei pholisiâu ar gaffael, gwaredu, gofal a chadwraeth, dogfennu a mynediad i'r safonau rhyngwladol uchaf. Mae manylion llawn y polisiâu hyn ar gael ar gais gan y Cyfarwyddwr Casgliadau ac Ymchwil ym Mhrif Swyddfa Amgueddfa Cymru: Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, Parc Cathays, Caerdydd CF10 3NP.

(b) Costau Rheoli Casgliadau

	2012/13 £'000	2011/12 £'000
Costau rheoli casgliadau		
Cadwraeth	416	338
Dogfennaeth	157	141
Gwasanaeth Casgliadau	155	139
Y Ganolfan Gasgliadau	148	202
	876	820

Cydnabyddir y costau hyn yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol.

(c) Crynodeb o'r asedau treftadaeth wedi'u cyfalafu yn y Fantolen

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
Asedau a Gyfrannwyd	3,928	160	119	4,207
Asedau a Brynwyd	6,871	5,619	984	13,474
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2013	10,799	5,779	1,103	17,681

(i) Asedau Treftadaeth a gyfrannwyd yn ystod y flwyddyn

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
<i>Panel Ffosilau – Steffen Dam (rhan-gyfraniad)</i>	1	-	-	1
Gorsaf Reilffordd Rhaglan	-	20	-	20
Gwesty'r Vulcan, Caerdydd	-	20	-	20
Gwisgoedd o Orseddu Dr Rowan Williams yn Archesgob Caergaint	-	-	10	10
Llysieufa Trevor Evans, 1899 o sbesimenau	-	-	19	19
Llysieufa Mark Coode, 630 o sbesimenau	-	-	6	6
<i>Y Ddinas – Karel Appel</i>	120	-	-	120
<i>Walt Breifat – John Hoyland</i>	20	-	-	20
<i>Oda a Joan Miro – Joan Miro</i>	5	-	-	5
<i>John Llewellyn, Gof Fforman, Forest – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>John Davies, Rheolwr Melinau Tun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>David Lewis, Ceidwad Siop, Hirwaun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>Rees Davies, Peiriannydd, Hirwaun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>David Williams, Saer, Forest – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>David Davies, Llwythwr Cols, Hirwaun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>John Richards (John Cwmbrân) – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>William James, Rholiwr, Forest – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>Thos Euston, Ceidwad Porthdy, Hirwaun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>Llewellyn Jenkins, Saer Fforman – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>John Bryant, Asiant y Pwll, Hirwaun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>David Davies, Ffwrneisi, Hirwaun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>Evan Bryant, Asiant, Hirwaun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>Thomas Kirkhouse, Hirwaun – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>Thos: Francis, Chwarelwr, Forest – W J Chapman</i>	5	-	-	5
<i>Anhysbys gan W J Chapman</i>	5	-	-	5
Cyfanswm Ychwanegiadau yn ystod y Flwyddyn	226	40	35	301
Cyfanswm ar 1 Ebrill 2012	3,702	120	84	3,906
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2013	3,928	160	119	4,207

Cafodd yr holl asedau a gyfrannwyd (neu a ran-gyfrannwyd) eu prasio gan staff curadurol yr Amgueddfa neu trwy gyfeirio at anfonebau/gohebiaeth derbyn 'in lieu'.

(ii) Asedau Treftadaeth a brynwyd yn ystod y flwyddyn:

	Celf £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Arall £'000	Cyfanswm £'000
<i>Panel Ffosilau – Steffen Dam (rhan-gyfraniad)</i>	10	-	-	10
Penddelw marmor Eidalaid o Edward, Is-iarll 1af Cardwell – Gibson	4	-	-	4
Jwg laeth, Gwaith Tsieni Nantgarw – Thomas Pardoe	5	-	-	5
<i>Haniaethol Gwyn (y Teulu Brenhinol yn Windsor) – Keith Coventry</i>	9	-	-	9
<i>Plasty Margam, Morgannwg, tua'r De a Plasty Margam, Morgannwg, tua'r Gogledd – Thomas Smith</i>	219	-	-	219
Pedwar ysgeintiwr arian Siôr II – George Wickes	25	-	-	25
<i>Bywyd Llonydd gyda Thair Fâs Tsieineaidd II – Felicity Aylieff</i>	25	-	-	25
Nobl aur Harri IV	-	-	10	10
Penglog Ichthyosaurus Communis	-	-	7	7
Ingotau aur ac arian ar gyfer arddangosiad Mantell Aur yr Wyddgrug	-	-	25	25
Cyfanswm yr Ychwanegiadau yn ystod y Flwyddyn	297	0	42	339
Cyfanswm ar 1 Ebrill 2012	6,574	5,619	942	13,135
Cyfanswm ar 31 Mawrth 2013	6,871	5,619	984	13,474

Ni waredwyd unrhyw asedau sydd wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn y pum mlynedd diwethaf.

(d) Crynodeb o wariant caffael sbesimenau yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol

Gwariant caffael ar sbesimenau di-gyfalaf dros y pum mlynedd diwethaf:

	2012/13 £'000	2011/12 £'000	2010/11 £'000	2009/10 £'000	2008/09 £'000
Archaeoleg a Niwmismateg	69	28	28	29	28
Celf	43	47	105	121	63
Bioamrywiaeth	73	66	53	68	92
Diwydiant	0	8	5	8	15
Cadwraeth	14	9	10	7	2
Daeareg	20	13	15	22	17
Y Llyfrgell	103	131	142	145	131
Bywyd Gwerin	102	116	127	105	148
	424	418	485	505	4960

Mae'r gwariant yn cynnwys caffaeliadau sy'n werth llai na £5,000, gwaith maes, adnewyddu ac adfer casgliadau.

(e) Rhagor o wybodaeth am asedau treftadaeth yng nghasgliad yr Amgueddfa.

Nifer yr eitemau sydd gennym:

Mae tua 5.1 miliwn o eitemau yng nghasgliadau Amgueddfa Cymru

Archaeoleg a Niwmismateg	1,240,040
Celf	44,000
Bioamrywiaeth	2,396,890
Daeareg	459,920
Diwydiant	275,510
Amgueddfa Wlân Cymru	12,000
Y Llyfrgell	257,310
Bywyd Gwerin	394,550
Cyfanswm	5,080,220

(i) Archaeoleg a Niwmismateg: mae gan yr Adran gasgliad o 755,490 o eitemau yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, yn ogystal â 484,550 yn Amgueddfa Llang Rufeinig Cymru yng Nghaerllion. Mae archaeoleg a niwmismateg (astudiaeth o geiniogau a medalau) yn adrodd hanes ac archaeoleg Cymru ers y defnydd cyntaf o ogofâu 250,000 o flynyddoedd yn ôl tan ddechrau'r chwyldro diwydiannol.

(ii) Celf: Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yw cartref ein casgliad cenedlaethol o gelfyddyd gain a chymhwysol. Mae'r adnodd unigryw hwn yn cofnodi hanes celf yng Nghymru ers yr unfed ganrif ar bymtheg, ac mae'n gasgliad rhyngwladol o bwys o gelfyddyd Brydeinig ac Ewropeaidd, yn ogystal â gwaith o ddiwylliannau eraill.

(iii) Bioamrywiaeth a Bywydeg Gyfundrefnol: dyma gyfuniad o'r adrannau Botaneg a Sŵoleg gynt. Mae ganddi gasgliad o 2,396,890 o eitemau yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Rydym yn arddangos sbesimenau yn yr orielau hanes natur, neu gellir eu gweld trwy drefniant. Mae'r astudiaeth o fioamrywiaeth y ddaear a sut mae organebau'n rhyngweithio yn hollbwysig i'n lles yn y dyfodol.

(iv) Daeareg: mae gan yr Adran Daeareg yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd gasgliad o 459,920 o eitemau. Mae'r rhain yn cynnwys creigiau, mwynau a ffosiliau sy'n ein helpu i ddeall hanes daearegol y Ddaear o'r cychwyn tua 4,600 miliwn o flynyddoedd yn ôl, a'r prosesau sy'n rhan o'r broses o ffurfio a siapiau cramen y ddaear. Maent yn cynnwys tystiolaeth i ddangos sut yr esblygodd Cymru fel y mae heddiw dros 700 miliwn o flynyddoedd.

(v) Diwydiant: mae gan yr Adran Ddiwydiant 275,510 o wrthrychau yn ei chasgliadau. Maent yng ngofal Amgueddfa Lechi Cymru, Llanberis; Big Pit: Amgueddfa Lofaol Cymru, Blaenafon; Amgueddfa Genedlaethol y Glannau, Abertawe; a rhai yn ein Canolfan Gasgliadau yn Nantgarw, lle gellir eu gweld trwy drefniant. Mae'r casgliad yn cynnwys eitemau o'r diwydiannau glo, gweithgynhyrchu, morwrol a thrafnidiaeth. Mae cyfrifiad

1841 yn dangos mai Cymru oedd y wlad gyntaf yn y byd â chyfran uwch o'r gweithlu yn gweithio ym myd diwydiant nag amaethyddiaeth – ac mai Cymru oedd 'gwlad ddiwydiannol gynta'r byd' felly.

(vi) Amgueddfa Wlân Cymru: mae gan yr amgueddfa 12,000 o eitemau yn ei chasgliad.

(vii) Y Llyfrgell: mae'r brif Lyfrgell, sydd yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, yn cynnwys 257,310 o lyfrau a chyfnodolion, ac ychwanegir oddeutu 3,000 o gyfrolau bob blwyddyn. Mae'n cynnwys casgliad o lyfrau prin ac argraffiadau arbennig, yn enwedig ym maes hanes natur. Mae hefyd yn ffynhonnell wybodaeth i staff yr Amgueddfa, a gall y cyhoedd weld eitemau yn y Llyfrgell trwy drefniant.

(viii) Bywyd Gwerin: mae 394,550 o eitemau yn y casgliad hwn sydd yn Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru. Mae'n cwmpasu bywyd y cartref, diwylliant, amaeth a masnach yng Nghymru o'r Oesoedd Canol hyd heddiw. Mae'r Amgueddfa yn dangos a dehongli'r meysydd hyn trwy gyfrwng deugain a mwy o adeiladau sydd wedi'u hailgodi ar hyd a lled y safle can erw. Mae archifau ffotograffig, ffilm a sain helaeth yma hefyd.

11. Buddsoddiadau Asedau Sefydlog

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Ar 1 Ebrill 2012	2,146	2,158	2,146	2,158
Ychwanegiadau i fuddsoddiadau ar sail cost	598	415	598	415
Gwarediadau yn ôl gwerth y farchnad	(576)	(415)	(576)	(415)
Enillion/(Colled) Net ar Ailbrisio	220	(12)	220	(12)
Gwerth y Farchnad ar 31 Mawrth 2013	2,388	2,146	2,388	2,146

O'r cyfanswm buddsoddiadau o £2,388,000, roedd £1,896,000 (£1,839,000 ar 31 Mawrth 2012) mewn Cronfeydd Preifat Cyfyngedig a £492,000 (£307,000 ar 31 Mawrth 2012) mewn Cronfeydd Preifat Digyfyngiad.

Cost hanesyddol buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2013 oedd £1,913,000 (£1,848,000 ar 31 Mawrth 2012). Mae'r portffolio'n cynnwys Buddsoddiadau Cyfunol (Ymddiriedolaethau Unedol) a awdurdodwyd gan y Bwrdd Gwarantau a Buddsoddiadau (cafodd y rhain eu prisio'n broffesiynol gan Barclays, rheolwyr buddsoddiadau Amgueddfa Cymru) ac mae'r cyfranddaliadau (cymynrodd i Amgueddfa Cymru) wedi'u rhestru ar Gyfnewidfa Stoc Llundain.

Cadwyd buddsoddiadau yn y dosbarthiadau asedau canlynol:

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Buddsoddiadau Rhestredig y DU	1,557	1,385	1,557	1,385
Buddsoddiadau Rhestredig y tu allan i'r DU	803	688	803	688
Arian Parod ac Adneuron	28	73	28	73
	2,388	2,146	2,388	2,146

12. Stoc

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Nwyddau Siop ar werth	0	0	363	338
Stoc cyhoeddiadau a gedwir ar wahân	59	72	59	72
Llai darpariaeth ar gyfer diddymu stoc	0	(12)	0	(12)
	59	60	422	398

13. Dyledwyr

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Dyledwyr Masnach	70	170	191	219
Swm sy'n ddyledus gan yr is-gwmni masnachol	758	487	0	0
Benthyciad sy'n ddyledus gan yr is-gwmni masnachol	301	301	0	0
Dyledwyr eraill	685	1,006	617	936
Rhagdaliadau	2,235	2,266	2,248	2,280
	4,049	4,230	3,056	3,435
Balansau gyda:				
Cyrff llywodraeth ganolog	676	1,022	609	952
Awdurdodau lleol	1	26	7	32
Is-gyfanswm balansau rhynglywodraeth	677	1,048	616	984
Cyrff y tu allan i'r llywodraeth	3,372	3,182	2,440	2,451
Cyfanswm	4,049	4,230	3,056	3,435

Mae Rhagdaliadau yn cynnwys cyfraniadau ymlaen llaw o £2,082,000 i'r Gronfa Bensiwn ar 31 Mawrth 2013 (£2,082,000 ar 31 Mawrth 2012).

14. Credydwyr: Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Benthyciadau	43	43	43	43
Credydwyr Masnach	459	242	539	270
Croniadau	1,665	975	1,728	1,029
	2,167	1,260	2,310	1,342
Balansau gyda:				
Cyrff llywodraeth ganolog	382	42	382	42
Awdurdodau lleol	9	4	9	4
Is-gyfanswm balansau rhynglywodraeth	391	46	391	46
Cyrff y tu allan i'r llywodraeth	1,776	1,214	1,919	1,296
Cyfanswm	2,167	1,260	2,310	1,342

15. Credydwyr: Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Benthyciadau	152	195	152	195

Mae cyfanswm benthyciad o £195,000 yn ddyledus gan yr Ymddiriedolaeth Garbon, i'w ad-dalu ar gyfradd o £43,000 y flwyddyn. Mae £43,000 yn ddyledus cyn pen blwyddyn, a'r £152,000 sy'n weddill yn ddyledus cyn pen 5 mlynedd.

16. Ymrwymadau Prydles Weithredu

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2013 £'000	2012 £'000	2013 £'000	2012 £'000
Dod i ben:				
Rhwng blwyddyn a phum mlynedd	0	0	7	7

17. Pensiynau

Mae gan Amgueddfa Cymru gynllun pensiwn â buddion wedi'u diffinio yn y DU, sydd wedi'i warantu gan Warant y Goron a gyhoeddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Cyflawnwyd prisiad actwariaidd llawn ar 31 Mawrth 2012. Cafodd ei ddiweddarau ar 31 Mawrth 2013 gan actwari annibynnol cymwys gan ddefnyddio canllawiau Trysorlys Ei Mawrhydi.

Roedd y prisiad actiwaraidd ar 31 Mawrth 2013 yn dangos cynnydd yn y diffyg o £14,931,000 i £23,139,000. Cyfrannodd yr Amgueddfa £3,000,000 (£2,954,000 hyd 31 Mawrth 2012) at y Cynllun yn ystod y flwyddyn hyd 31 Mawrth 2013, ar gyfradd o 21.3% o'r Tâl Pensiynadwy.

Mae Amgueddfa Cymru'n disgwyl cyfrannu £3,312,000 at y Cynllun yn 2013/14, gan gynnwys £330,000 tuag at gostau straen diswyddo yn 2012/13.

(a) Symiau yn y fantolen:

	2013 £'000	2012 £'000
Gwerth teg asedau	89,594	77,660
Rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio	(112,733)	(92,591)
Gwarged/(Diffyg)	(23,139)	(14,931)

(b) Dadansoddiad o newidiadau yng ngwerth teg asedau:

	2013 £'000	2012 £'000
Gwerth teg asedau agoriadol	77,660	74,549
Adenillion disgwylledig	3,920	4,643
Cyfraniadau cyflogwr	3,000	2,954
Cyfraniadau aelodau	1,141	984
Enillion/(colledion) profiad actiwaraidd	6,515	(2,208)
Buddion a dalwyd	(2,642)	(3,262)
Gwerth teg asedau i gloi	89,594	77,660

(c) Dadansoddiad o newidiadau yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau buddion wedi'u diffinio:

	2013 £'000	2012 £'000
Rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio agoriadol	92,591	87,875
Cost cyfredol y gwasanaeth	2,254	2,136
Cwtogiad	332	43
Cyfraniadau aelodau	1,141	984
Cost llog	4,509	4,918
Enillion/(colled) actiwaraidd	14,548	(103)
Buddion a dalwyd	(2,642)	(3,262)
Rhwymedigaeth buddion wedi'u diffinio i gloi	112,733	92,591

(d) Enillion/(Colledion) Actiwaraidd a godwyd ar y Datganiad o Weithgareddau Ariannol

	2013 £'000	2012 £'000
Enillion/(Colledion) profiad actiwaraidd – gwerth teg asedau (nodyn 17b)	6,515	(2,208)
Enillion/(Colledion) actiwaraidd – gwerth cyfredol rhwymedigaethau (nodyn 17c)	(14,548)	103
Enillion/(Colledion) actiwaraidd	(8,033)	(2,105)

(e) Symiau a godwyd ar adnoddau a wariwyd:

	2013		2012	
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost gyfredol y gwasanaeth	2,254		2,136	
Cost/(credyd) gwasanaeth yn y gorffennol	0		0	
Cwtogiad	332		43	
		2,586		2,179
Adenillion disgwylidig ar asedau	(3,920)		(4,643)	
Costau llog	4,509		4,918	
Cyfanswm symiau a godwyd ar adnoddau a wariwyd		589		275
		3,175		2,454

Mae'r symiau uchod a godwyd ar adnoddau a wariwyd wedi'u cynnwys mewn costau staff, a nodir yn nodyn 7a i'r cyfrifon hyn.

(f) Prif gategoriâu asedau'r cynllun fel canran o gyfanswm asedau'r cynllun:

	2013	2012
Ecwiti	54.10%	57.60%
Giltiau Mynegai Cysylltiol	15.80%	15.40%
Bondiau corfforaethol	11.50%	12.10%
Eraill	18.60%	14.90%

(g) Prif ragdybiaethau actiwaraid:

	2013	2012
Cyfradd gostyngiad	4.10%	4.85%
Chwyddiant – RPI	2.70%	3.00%
Chwyddiant – CPI	1.70%	2.00%
Twf cyflogau	3.70%	4.50%
Cynnydd taliadau pensiwn – cyn 2000	2.70%	3.00%
Cynnydd taliadau pensiwn – ar ôl 2000	1.70%	2.00%
Cynnydd pensiwn gohiriedig	1.70%	2.00%
Adenillion disgwylidig ar asedau	4.60%	5.00%
Rhagdybiaeth disgwylidig oes – 65 oed		
Dynion	87.0	86.4
Merched	89.3	88.1
Rhagdybiaeth disgwylidig oes – 45 oed		
Dynion	88.3	87.8
Merched	90.9	89.6

Mae'r gyfradd adenillion ddisgwylidig a ddefnyddir ar asedau o 4.6% yn deillio o adenillion disgwylidig wedi'i phwysoli ar bob un o brif gategoriâu'r ased. Yn benodol:

- Cymerwyd mai 2.8% yw'r adenillion blynyddol disgwylidig ar giltiau llog sefydlog ac indecs gyswllt, sy'n cyfateb i gynnyrch blynyddol ar fynegai gilt 20 mlynedd FTSE ar 31 Mawrth 2013.
- Cymerwyd mai 4.1% yw enillion blynyddol disgwylidig bondiau corfforaethol, sy'n cyfateb i'r gyfradd ddisgownt.
- Cymerwyd mai 5.05% y flwyddyn yw'r adenillion blynyddol disgwylidig ar ecwiti. Cymerwyd bod hyn 2.25% uwchben adenillion disgwylidig ar giltiau, fel yn y blynyddoedd blaenorol.
- Cymerwyd mai 5.05% yw'r enillion disgwylidig ar eiddo, sef yr un faint â'r enillion disgwylidig ar ecwiti.

(h) Symiau ar gyfer y flwyddyn gyfredol a'r pedair blynedd blaenorol:

	2013 £'000	2012 £'000	2011 £'000	2010 £'000	2009 £'000
Gwerth teg asedau	89,594	77,660	74,549	68,578	48,718
Rhwymedigaethau buddion wedi'u diffinio	(112,733)	(92,591)	(87,875)	(95,760)	(72,192)
Diffyg	(23,139)	(14,931)	(13,326)	(27,182)	(23,474)
Addasiadau profiad ar asedau	6,515	(2,208)	1,224	16,386	(21,258)
Addasiadau profiad ar rhwymedigaethau	0	0	0	3,071	(121)

18. Datganiad Cronfeydd**(a) Symudiadau mewn Cronfeydd**

	1 Ebrill 2012 £'000	Adnoddau i mewn £'000	Adnoddau a wariwyd £'000	Symudiadau Trosglwyddo eraill yn y flwyddyn £'000	31 Mawrth 2013 £'000
Cronfeydd Cyhoeddus					
Cyfyngedig – Cyfalaf	89,885	620	(1,302)	(2,040)	87,163
Digyfyngiad – Sbesimenau	11,889	797	(534)	(6)	12,146
Cyfanswm Cyfyngedig	101,774	1,417	(1,836)	(2,046)	99,309
Digyfyngiad	4,764	27,062	(27,191)	(5)	4,630
Cronfa bensiw wrth gefn	(14,931)	0	(175)	(8,033)	(23,139)
Cyfanswm Digyfyngiad	(10,167)	27,062	(27,366)	(8,038)	(18,509)
Cyfanswm Cronfeydd Cyhoeddus	91,607	28,479	(29,202)	(10,084)	80,800
Cronfeydd Preifat					
Cyfyngedig	4,811	742	(340)	9	5,222
Digyfyngiad	970	220	(115)	177	1,252
Cyfanswm Cronfeydd Preifat	5,781	962	(455)	186	6,474
Cyfanswm	97,388	29,441	(29,657)	(9,898)	87,274

Cofnodwyd £4,573,000 o Gronfeydd Cyhoeddus Digyfyngiad yng nghofnodion anghyfunol Amgueddfa Cymru ar 31 Mawrth 2013, gyda £57,000 wedi'i briodoli i Fentrau AOCC Cyf.

Mae'r Cronfeydd Cyfyngedig Preifat yn cynnwys tri balans cronfa fawr sef: Cronfa Sain Ffagan: Amgueddfa Werin Cymru, Cronfa'r Adran Gelf a Chronfa Esmée Fairbairn: Mynediad Digidol.

(b) Dadansoddiad o'r Asedau Net rhwng Cronfeydd

	Cronfeydd Cyhoeddus		Cronfeydd Preifat		2013 £'000
	Cyfyngedig £'000	Digyfyngiad £'000	Cyfyngedig £'000	Digyfyngiad £'000	
Asedau Sefydlog	98,785	622	4,716	768	104,891
Asedau Cyfredol	997	5,997	506	484	7,984
Rhwymedigaethau Cyfredol	(473)	(1,837)	0	0	(2,310)
Rhwymedigaethau Hirdymor	0	(152)	0	0	(152)
Asedau Net (cyn rhwymedigaethau pensiwn)	99,309	4,630	5,222	1,252	110,413
Rhwymedigaethau Pensiwn	0	(23,139)	0	0	(23,139)
Asedau Net (ar ôl rhwymedigaethau pensiwn)	99,309	(18,509)	5,222	1,252	87,274

19. Cysoni'r Newidiadau mewn Adnoddau i'r Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredu

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2012/13 £'000	2011/12 £'000	2012/13 £'000	2011/12 £'000
Adnoddau (allan)/i mewn net ar gyfer y flwyddyn ariannol	(292)	1,832	(295)	1,836
Cyfran o'r Fenter ar y Cyd	79	80	79	80
Asedau a Gyfrannwyd	(310)	(344)	(310)	(344)
Dibrisiant	1,141	1,074	1,144	1,077
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Stociau	1	(5)	(24)	(35)
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Dyledwyr	177	(995)	381	(1,068)
Cynnydd mewn Credydwy'r	792	195	853	174
Gwaredu Asedau Sefydlog	1	4	1	4
Costau pensiwn blynyddol cyfredol FRS17	175	(500)	175	(500)
Arian Net i mewn o Weithgareddau Gweithredu	1,764	1,341	2,004	1,224

20. Gwariant Cyfalaf a Buddsoddiad Ariannol

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2012/13 £'000	2011/12 £'000	2012/13 £'000	2011/12 £'000
Taliadau i gaffael Asedau Sefydlog Diriaethol	(978)	(2,313)	(982)	(2,319)
Enillion o werthu Asedau Sefydlog Diriaethol	0	0	0	0
Taliadau i gaffael Buddsoddiadau	(22)	0	(22)	0
	(1,000)	(2,313)	(1,004)	(2,319)

21. Rheoli Adnoddau Hylif

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2012/13 £'000	2011/12 £'000	2012/13 £'000	2011/12 £'000
Buddsoddiadau ar 1 Ebrill 2012	0	10	0	10
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn buddsoddiadau tymor byr	503	(10)	503	(10)
Buddsoddiadau ar 31 Mawrth 2013	503	0	503	0

22. Ariannu

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2012/13 £'000	2011/12 £'000	2012/13 £'000	2011/12 £'000
Benthyciadau sy'n ddyledus ar 1 Ebrill 2012	238	0	238	0
Benthyciad newydd	0	260	0	260
Ad-daliadau benthyciad	(43)	(22)	(43)	(22)
Benthyciadau sy'n ddyledus ar 31 Mawrth 2013	195	238	195	238

23. Symudiadau Arian Parod

	Amgueddfa Cymru		Cyfunol	
	2012/13 £'000	2011/12 £'000	2012/13 £'000	2010/12 £'000
Arian Parod Net ar 1 Ebrill 2012	2,961	3,685	3,549	4,396
Arian parod (allan)/i mewn net	218	(724)	454	(847)
Arian Parod Net ar 31 Mawrth 2013	3,179	2,961	4,003	3,549

24. Ymrwymïadau Cyfalaf

	2013 £'000	2012 £'000
Ar ddyddiad llunio'r fantolen roedd ymrwymïadau cyfalaf o	1,190	99

Roedd y prif ymrwymïadau ar 31 Mawrth 2013 a 31 Mawrth 2012 yn ymwneud â phrosiect ailddatblygu Sain Ffagan.

25. Gwarantau a Rhwymedigaethau Amodol

Ar 31 Mawrth 2013, roedd tri hawliad yn erbyn Amgueddfa Cymru nad oes yswiriant ar eu cyfer. Mae'r hawliadau yn ymwneud ag anafiadau personol a ddigwyddodd yn yr amgueddfeydd. Amcangyfrifir mai £24,000 yw uchafswm y rhwymedigaeth ar gyfer y tri hawliad. Mae Amgueddfa Cymru yn gwrthwynebu unrhyw atebolrwydd mewn dau o'r tri achos.

Pe bai Big Pit: Amgueddfa Lofaol Cymru yn cau, mae gwarant i ddiogelu siafft y pwll a'r ardaloedd cyfagos. Mae dadgomisiynu yn debygol o gostio tua £1 miliwn ac mae'r swm wedi ei warantu gan Lywodraeth Cymru.

26. Trafodion Partïon Cysylltiedig

Mae Amgueddfa Cymru yn Gorff a Noddir gan Lywodraeth Cymru. Felly, ystyrir bod Llywodraeth Cymru yn barti cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn, cafodd Amgueddfa Cymru gyllid gan Lywodraeth Cymru ar ffurf Cymorth Grant Refeniw, Cyfalaf a Phrynu Sbesimenau, a grant arall y cyfeirir ato yn Nodyn 3. Bu'n gyfrifol am wariant o £6,823 hefyd.

Yn ystod y flwyddyn, cafodd yr Amgueddfa drafodion materol mewn perthynas â gweithgareddau gwasanaeth gyda chyrrff eraill sy'n cael eu noddi gan Lywodraeth Cymru, sef Cyngor Cefn Gwlad Cymru (incwm o £3,000).

Elisabeth Elias, Llywydd, J. Peter W. Morgan, Trysorydd a Gareth Williams, Ymddiriedolwr, yw tri o saith cyfarwyddwr AGGA Cyf y cyfeirir atynt yn Nodyn 8 y Cyfrifon. Nid yw'r un ohonynt yn derbyn cydnabyddiaeth gan y cwmni hwn.

Talodd Amgueddfa Cymru £1,888 i'r Gymdeithas Amgueddfeydd yn 2012/13. Mae David Anderson, Cyfarwyddwr Cyffredinol, yn aelod o'r gymdeithas honno.

Nid oedd unrhyw falansau dros ben ar ddiwedd y flwyddyn, ac roedd pob archeb a wnaed yn unol â gweithdrefnau caffael Amgueddfa Cymru.

27. Addasiadau'r Flwyddyn Flaenorol

Yn flaenorol, mae Amgueddfa Cymru wedi cynnwys penawdau ar wahân ar gyfer Rhoddion a Chymynroddion ac incwm Codi Arian o dan Incwm Gwirfoddol ar y SOFA. Ar gyfer 2012/13, cafodd hyn ei adolygu ac nid yw'r pennawd incwm Codi Arian yn cael ei ddefnyddio mwyach, yn unol â'r Datganiad o Arferion a Argymhellir ar gyfer Elusennau. Mae cymharydd y flwyddyn flaenorol ar gyfer 2011/12 wedi'i ailbennu yn unol â hynny, gan gynyddu incwm Rhoddion a Chymynroddion £62,000, felly nid yw incwm Codi Arian yn cael ei ddangos mwyach, sy'n golygu nad yw Incwm Gwirfoddol ar gyfer 2011/12 wedi newid.

Yn nodiadau 9a a 9b i'r datganiadau ariannol, mae balansau prisio neu gost a balansau gwerth llyfr net Tir Rhydd-ddaliad ac Adeiladau Rhydd-ddaliad, a ddygwyd ymlaen o 2011/12, wedi'u diwygio i adlewyrchu'n gywir ychwanegiadau i Dir Rhydd-ddaliad yn 2011/12. Nid yw'r balansau a ddygwyd ymlaen ar gyfer cyfanswm asedau sefydlog wedi newid.

28. Digwyddiadau ar ôl y Fantolen

Cafodd y datganiadau ariannol hyn eu hawdurdodi gan y Swyddog Cyfrifyddu i'w cyhoeddi ar 16 Gorffennaf 2013. Ni fu unrhyw ddigwyddiadau eraill ar ôl y fantolen.